

వనిత

ఫిబ్రవరి ఒకటి : 1977

ఒక రూపాయి

మెడిమిక్స్

15 రకముల ఆయుర్వేద వనమూలికలచే తయారుచేయబడిన మెడిమిక్స్ సబ్బువలన చిన్నపిల్లల చర్మరోగములైన తామర, గజ్జి, చాకలిపొడలు, మంగలి పొడలు, చెమటకాయలు లేకుండ జేయును. ముఖముమీద మొటిమలు తొలగించును. నల్లటి మచ్చలు తీసివేయును.

మెడిమిక్స్

అధునికముగా లభించు సౌందర్య సాధనములకంటె మెడిమిక్స్ సబ్బులో వున్న వెలకట్టలేని వనమూలికల వలన ముఖమునకు సౌందర్యమును కలుగజేసి చర్మమును ఆరోగ్యవంతముచేసి చర్మమునకు సొగసును, యెరుపును కలుగజేయును.

మెడిమిక్స్

స్వచ్ఛమైన కొబ్బరినూనె వలన మెడిమిక్స్ సబ్బు తయారగుచున్నది. కావున ఉప్పునీటిలో కూడా సమృద్ధిగా తెల్లటి నురగనిచ్చును.

మెడిమిక్స్

మెడిమిక్స్ సబ్బునందు చందనపు నూనె, వట్టిపేరు నూనె మరియు వెలగలిగిన ఆయుర్వేద వనమూలికల వలన దినమంతయు చల్లదనము ఆహ్లాదమును కలుగజేయును.

మెడిమిక్స్

ఇండియా పరిమళ ద్రవ్యములలో ఎన్నికైన తాయంపు సువాసన ద్రవ్యం మెడిమిక్స్ సబ్బు కలిగినందున దానివలన పచ్చు సువాసనలు రోజంతా మిమ్మలను పరవశింపజేయును.

రక్షణ ! సువాసన!!
విక్కువ నురుగు!!!

చర్మ వ్యాధులకు దాక్షిణ్యే సిఫారసు చేయబడినది

మెడిమిక్స్

ఆయుర్వేద టాయిలెట్ సబ్బు

CHOLAYIL PHARMACEUTICALS 1 PALAYAKARA STREET MADRAS 600 073

SUBHODAYA

వివాహాలు మరియు
అన్ని శుభ కార్యాలకు

మైలాపూర్

వాణి సిల్స్

పట్టు చీరలు ధరించి ఆనందించండి

కాంచీపురం, ఆరణి, ధర్మావరం

పట్టు చీరలు ఉత్పత్తి ధరలకే లభిస్తాయి

వాణి సిల్స్ (నిరకండిపన్డ్ షా రూమ్)

132, రాయపేట హైరోడ్డు 'జమ్మి బిల్డింగ్ దగ్గర

మైలాపూరు, మద్రాసు-600 004

మా ఆదాయ పొదుపు పథకంలో చేరి లాభం పొందండి.

Phone: 76359

వనిత

స్త్రీ జన పక్ష పత్రిక

సంపుటి: 2 సంచిక: 15

ఫిబ్రవరి ఒకటి: 1977

విడి ప్రతి: ఒక రూపాయి

సం||ర చందా: ఇరవైనాలుగు రూపాయిలు

శ్రీలంక: 1. 15 రూ.

మలేసియా: 65 సెంట్స్

చిరునామా:

చందమామ బిల్డింగ్స్

మద్రాసు-600 026

వచ్చే సంచికలో

ముఖచిత్రం:

“గుజరాత్ వధువులు”

(గుజరాత్ రాష్ట్రంలో

వివాహాలు ఎలా చేస్తారు?—వ్యాసంతో)

ఒక కథ:

ఓడిపోయాను

(చింతపల్లి సునీత)

ప్రారంభమవుతున్న కొత్త శీర్షిక:

సమస్యలూ — సలహాలూ

(పలు సమస్యలకు మానసిక శాస్త్రజ్ఞురాలి సలహాలు)

వ్రత్యేక గోష్ఠి:

ఆంధ్రప్రదేశ్ స్త్రీ సంక్షేమ శాఖామంత్రి

శ్రీమతి దామోదరం కృష్ణవేణి సంతకవ్యుతో

‘అభిప్రాయాలు’ శీర్షికలో ప్రచురింపబడే ప్రతి లేఖనూ ఐదురూపాయలు పారితోషికంగా పంపుతాము.

శృంగారకావ్యానికై అలంకరించే గృహంలా జనవరి పదిహేను వనిత సంక్రాంతి సంఖ్యరం ముఖ చిత్రంతో, ఆసక్తిదాయకమైన శీర్షికలతో, వివిధ వర్ణ చిత్రాలతో ముస్తాబై మనోల్లాసం కలిగించింది. ‘కార్టూనిస్టు-కాలేజీ ఆమ్మాయిలు’ వ్యంగ్య రచన పండగ స్వీట్ వలె తియ్యతియ్యగా ఉన్నది. పాపం: చివరికి కార్టూనిస్టు రాంబాబు చేత ఆమ్మాయిల బృందం-తమపై బొమ్మలు గీసి ఏడిపిస్తాడన్న ఉసితో భలేగా బిల్లు చెల్లించేలా చేశారు. మంగళవాద్యాల ముగ్గు ముచ్చటగా ఉన్నది. రోటీ, కపడా టౌర్ మకాన్ - సరిగా చిక్కని పేదవాళ్ళ జీవితానికి ప్రతిబింబంలా ఉన్నది “మూడువరాలు” కథానిక.

—పాలవర్తి లలితాశ్రీరంగ, మద్రాసు

“వీరనారీమణులు” శీర్షిక నొకటి ప్రత్యేకంగా ఏర్పరచి చరిత్రలో ప్రసిద్ధికెక్కిన వీరమాతల చరిత్రలు ప్రచురిస్తే బాగుంటుందని ఒక ఊహ తట్టింది. నాగమ, మల్లమ, రుద్రమ, ఝాన్సీ, ఐతాంబ, కోరందేవి, జీజియాబాయి మొదలగువారి వీరచరిత్రలు ఆంధ్ర స్త్రీలకెంతో ముఖ్యము. అంతే గాక భారత, భాగవత, రామాయణాది గ్రంథాలలో- అష్టా దశ పురాణాలలో తక్కిన ఉపాఖ్యానాలలో వచ్చు పతివ్రతా శిరోమణుల జీవిత కథలు కూడా ప్రత్యేకంగా ప్రచురిస్తే పాఠకులకు వినోదం, విజ్ఞానం లభిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను. ప్రతి కళాకారిని “గర్ల్స్ నెక్రెటరీ” యొక్క ‘అక్టివిటీస్’ ను గురించి, ఆ కళాకారి బాలికల వసతులను గురించి- ఆవశ్యకతలను గురించి ప్రత్యేక శీర్షికలో ప్రచురించితే, కళాకారి విషయాలు, సాంస్కృతికాభివృద్ధి-క్రిడారంగాభివృద్ధి తెలుస్తవి.

—యస్. లలితాప్రియదర్శిని, మదనపల్లి

డిసెంబర్ 15వ తేదీ వనిత సంచిక చూశాను. చాలా బాగుంది. “బామ్మ గారి పేజీ” లు విజ్ఞానాత్మకంగా వుండి, తెలియని విషయాల నెన్నింటినో తెలుపుతున్నాయి. ఈ సంచికలో బామ్మగారు పిల్లలకు దేయాల కథలు, పితాచాల కథలు చెప్పకూడదన్నారు. అయితే సాధారణంగా మన ఇళ్ళలో బామ్మగార్లే ఇటువంటి కథలు చెబుతారు. ప్రతి విషయాన్ని హేతువాద దృష్టితో ఆలోచించే పరిజ్ఞానాన్ని పిల్లలలో కలిగించాలి. సూర్యుడు రోజు సప్తాశ్వాధుడై బయలు దేరుతాడని అందుకే చీకటి పగళ్ళు ఏర్పడతాయనీ, ఈ దేవుడు ఇలా హఠాత్తుగా ప్రత్యక్షమయ్యాడనీ, ఆ దేవుడు అలా అదృశ్యమయ్యాడనీ, కేవలం మూడు అడుగులకే భూమి, ఆకాశం, పాతాళం సరిపోయిందని, ప్రతి ప్రాణికి పునర్జన్మలుంటాయని ఇలా తలా తోక లేని అవాస్తవ కథలను పిల్లల బుర్రలలోకి ఎక్కించేది ఈ బామ్మలే! దయ్యం ఆవహించిందంటారు. కాని ఇది ఒక మానసికావస్థ. దీనినే “గ్లోసవేరియా” వ్యాధి అంటారు. భూమి తనచుట్టూ తాను తిరుగుతూ, సూర్యుని చుట్టూ తిరగడంవల్ల రాత్రింబవళ్ళు ఏర్పడతాయి. ఈ విశ్వాన్ని కేవలం మూడు అడుగులతో కొలవడం సాధ్యమేనా? ఆ విధంగా- కళ్ళను మూసివేసే కథలుగాక, కళ్ళను తెరిపించి ఈ ప్రపంచాన్ని గురించిన నిజా నిజాలు తెలియ జేసే కథలను చెప్పాలి.

—కల్పా అరుణ, మదనాపురం

ఆమధ్య ఒక సంచికలో విశాఖపట్నం వనితలు రాసిన లెటరు చదివాను. కొన్ని శీర్షికలను తొలగించమన్నారు. వాటి స్థానే మంచి కథలు, వ్యాసాలు, వైద్య విషయాలు ప్రచురించమన్నారు. అయితే ‘వనిత’ ఆడవాళ్ళ పత్రిక ఎందుకయి నట్లు? అటువంటి శీర్షికలు ప్రతీ పత్రికలోనూ ఉంటాయి. అవే చదుకోవచ్చుగా! వారితో మేము ఏకీభవించుట లేదు. వారు తొలగించమన్న శీర్షికలు 80% స్త్రీలకు నచ్చినవి. ఏ ఉద్దేశంతో అయితే ‘వనిత’ పత్రికను ప్రచురిస్తున్నారో దానికి తగ్గ శీర్షికలు అన్నీ వనితలో ఉండితీరాలి. 15వ తేదీ సంచికలో ‘చందమామ’ కథకు వేసిన చిత్రం చాలా చాలా బాగుంది. జీవం ఉట్టి పడుతోంది. “చీకటి, మల్లతీగ, వెన్నెల.

చందమామ"ను చాలా బాగా చిత్రించారు.

—కె. రాధామోహన్, బెంగళూరు
పొడవు పెరగడానికి, లావు తగ్గడానికి ఉపయోగ పడే అనేక సాధనాలను గురించిన ప్రకటనలు పత్రికలలో ప్రముఖంగా కనిపిస్తూంటాయి. వాటి ఫలితాలు సంతృప్తికరంగా లేకపోతే ధబ్బు గ్యారంటీగా వాపసు ఇస్తామంటారు. ఇటువంటి ప్రకటనలలో ఏమాత్రం నిజం వున్నదోనని చాలామంది అభిప్రాయపడుతుంటారు. అయితే పోటోలతో, వివరాలతో సహా వస్తున్న కొన్ని ప్రకటనలు చూసినప్పుడు వాటిలో నిజానిజాలను తెలుసుకోవాలన్న ఆసక్తి కలుగుతుంది. ఈ విషయాలు తెలిసినవారు, వాటిని ఉపయోగించి ఉన్నవారు, పత్రికాముఖంగా ఈ విషయాలను వివరిస్తే చాలామందికి ఉపయోగంగా ఉంటుందని నా అభిప్రాయం. ముఖ్యంగా వివరించవలసిన విషయాలు — (1) కారీరకమైన 'ఎక్స్‌పోజే'ల వల్ల ఒక మనిషి చెప్పుకోదగినంత ఎత్తు పెరగడం సాధ్యమా? (2) ఈ ప్రకటనలలో చెప్పబడే సాధనాల ఉపయోగంలో గల ఇబ్బందులు (limitations) ఏమిటి?

—సి. వి. ఎస్. నత్యవతి, తణుకు
మాదిరెడ్డిగారి 'ఒక్కమాట!' కథ చదివిన సోదరీ మణులు 'కథ చాలా బాగుంది. నాకు బాగా నచ్చింది' అనుకుని తృప్తిపడటానికి వీల్లేదు. ప్రతి ఒక్కరూ ఆత్మ విమర్శ చేసుకోవాలి. అప్పుడు కానీ 'లోపం' తెలియదు. ఇందులో 'లలిత' లాంటి స్త్రీలు మనకు తరచూ తారసపడుతూనే ఉంటారు. స్త్రీలో ఉన్న అసూయాద్వేషాలకి ప్రతిబింబమే లలిత పాత్ర చిత్రణ. లలిత లాంటి స్త్రీలకు ఒక్కరి సమస్యలన్నా. వాళ్ళకి లేని సమస్యలని సృష్టించటం అన్నా చాలా సరదా. అందులో వాళ్ళకి కలిగే పాశవిక ఆనందం ఏమిటో ఎంత ఆలోచించినా అర్థం కాదు. ఇలాంటి వాళ్ళు కాపురాలకి 'చిచ్చుపెట్టే రకం' అంటారే అలాంటి వాళ్ళు. 'శ్రీధర్' పరిస్థితులని అర్థం చేసుకోవటంతో ఆ అనర్థాలకు ఒక అర్థం అంటూ చేకూరింది. అదే ఆ పురుషుడిలో అనుమానం, సంకుచితత్వం పరిస్థితులతో రాణి పడకపోతేనో? నిజంగా....ఇలాంటి స్త్రీలను ఎవ్వరూ మార్చలేరా? వాళ్ళ మానసిక ప్రవృత్తిలో మార్పు అన్నది రాదా?

—ఎ. వద్దిని, మదనపల్లి

యశోధరా రాజేశ్వరించియా

కూచోపెట్టి దాన్ని దొడు తీయించారట! ఐదేళ్ళ ప్రాయం నాడు అలా మొదలైన గుర్రపుస్వారి మీది అభిమానం ఆ తర్వాత ఈ పదిహేనేళ్ళలో యశోధరలో మరింతగా పెంపొందింది.

యశోధర తండ్రికి గుర్రాలన్నా. గుర్రపు స్వారి అన్నా విపరీతమైన అభిమానం. ఆమె తల్లికి రాజకీయాలలో ఆసక్తి ఎక్కువ. యశోధరలో ఈ రెండు అంశాలూ ఉన్నాయి అంటారు ఆమె పరిచితులు.

'గుర్రపుస్వారిలో మరింత ప్రావీణ్యం సంపాదించి ప్రపంచస్థాయిలో జరిగే పోటీలలో పాల్గొనడం నాద్యేయం' అంటుంది యశోధర. గుర్రపుస్వారిలో ప్రవీణురాలు కావడం కోసం ఆమె ఇంగ్లండు వెళ్లి అక్కడ ప్రత్యేక శిక్షణ పొందాలనుకుంటున్నది.

బారెడు జుట్టుతోనూ, తీర్చి దిద్దినట్లున్న కళ్ళతోనూ సున్నితంగా చలాకీగా కనిపించే యశోధర — గుర్రపుస్వారి చెయ్యగలదంటే ఎవరూ నమ్మలేరు.

'గుర్రపుస్వారి నా జీవితం' అన్నట్టుగా ఉంటుంది ఆమె ప్రవర్తన. 'అందుకే ఆమె తన యాడు పిల్లల్లా ప్రేమ గురించి, పెళ్ళి గురించి మాట్లాడక గుర్రాల లక్షణాల గురించి, స్వారి గురించి మాట్లాడుతూ ఉంటుంది' అంటారు ఆమె సన్నిహితులు.

ఈ సంచిక ముఖ చిత్రంలో ఆమెతో బాటు తీవిగా కనిపించే 'బెంపెస్ట్' (తుపాను) అన్న గుర్రం ఆ విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తున్నది. ఆ గుర్రాన్ని కూడా కలిపితీస్తేనే తప్ప కాను పోటో తీయించుకోనని చెప్పిందట ఆమె!

ముఖచిత్రం

అమధ్య మాంట్రీయల్‌లో జరిగిన ఒలింపిక్ గోటీలలో — గుర్రపుస్వారి పోటీలు కూడా జరిగాయి. అందులో స్త్రీలు కూడా పాల్గొన్నారు. అలా పాల్గొన్న స్త్రీలలో బ్రిటన్ యువరాణి ఆన్ కూడా ఉన్నది. ఆమె 'గుడ్‌విల్' అనే పడకొండేళ్ళ గుర్రమెక్కి ఆ పోటీలో పాల్గొన్నది. అయితే కారణం తరాలవల్ల ఆ గుర్రం-ఆన్‌ను కిందపడేయడం, ఆన్ ఆ పోటీలో గెలవకపోవడం-వేరు విషయాలు.

మన దేశంలో కూడా ఇలా గుర్రపుస్వారి చెయ్యగల యువతులు ఉన్నారు. బ్రిటన్ యువరాణి ఆన్‌లాగానే గ్వాలియర్ మహారాజా కీ. శే. జియాజీరావు పిండియా కూతురు యశోధర రాజే పిండియా కూడా గుర్రపు స్వారిలో ప్రవీణురాలే! 'భారతదేశంలో ఇవాళ గుర్రపుస్వారి చెయ్యగల స్త్రీలలో — 20 ఏళ్ళ యశోధర స్థానం విశిష్టమైనది' అంటారు గుర్రపుస్వారి పట్ల ఆసక్తి ఉన్నవారు.

యశోధరకు ఈ ఆసక్తి ఎలా కలిగింది?

ఆమె ఐదేళ్ళ బాలికగా ఉన్నప్పుడు ఒక రోజున ఆమె తండ్రి ఆమెనూ, ఆమె అక్కయ్య వసుంధరనూ (అప్పుడు ఆమె వయసు ఎనిమిదేళ్ళు) ఒక గుర్రం మీద

“బుద్ధి మాంద్యత గలవారు మామూలు మనుషులు కాగలరు”

మనకి ఎదుగుతూ వుంటే-బుద్ధి, తెలివితేటలూ కూడా ఎదుగుతూ వుంటాయి; ఎదగాలి. అయితే. కొన్ని కొన్ని పరిస్థితుల్లో కొందరికి వయసు పెరుగుతున్నా-దానికి తగ్గట్టుగా పెరగవలసిన మనసు పెరగదు. వాళ్ళలో మానసికమైన ఎదుగు కనిపించదు; బుద్ధి మందగిస్తుంది. ఇలా 'బుద్ధి మాంద్యత' గలవారిని, మామూలు మనుషులుగా చెయ్యాలన్న సంకల్పంతోనే “ఫెడరేషన్ ఫర్ ది వెల్ ఫేర్ ఆఫ్ ది మెంటల్లీ రిటార్డెడ్” అన్న సంస్థ ఏర్పాటయింది. సంఘ సేవకులు, స్వచ్ఛంద సేవకులు, ఉపాధ్యాయులు మొదలైన వారందరూ పాల్గొన్న ప్రథమ సమావేశం 1966లో జరిగినప్పుడు, బుద్ధి మాంద్యత (Mental Retardation) గలవారికి ప్రత్యేకంగా బడులూ, శిక్షణాలయాలూ ఏర్పాటు చెయ్యాలన్న నిర్ణయం జరిగింది. ఈ ఎఫ్. డబ్ల్యు. యమ్. ఆర్. (ఇండియా)కు-‘ఏషియన్ ఫెడరేషన్ ఫర్ ది మెంటల్లీ రిటార్డెడ్’లో సభ్యత్వం వున్నది. భారత దేశంలోని ఈ సంస్థకు ప్రస్తుతపు అధ్యక్షురాలు-శ్రీమతి వాసంతి పాయ్.

ఈ సంవత్సరం వరకూ ఆమె ఈ పదవిలో వుంటారు.

ఆ మధ్య ఉత్తరప్రదేశ్ లో జరపబడిన ఒక ‘సర్వే’లో 8, 583 మందిని పరీక్షలు చేసి, వారి తెలివితేటలను గమనించారు. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో బుద్ధి మాంద్యత-వెయ్యికి, ఇరవైవది మందిలో వుందనీ, పట్టణ ప్రాంతాల్లో, కాస్త తక్కువగా 18. 5 వరకూ వుందనీ లెక్కలు తేల్చారు. మన దేశంలో దాదాపు 1,30,00,000 మంది బుద్ధి మాంద్యంగల వారున్నట్లుగా-లెక్కలు తేలాయి.

బుద్ధి మాంద్యత గలవారి ఆరోగ్యం, చదువు, ఇన్సూరెన్స్ మొదలైన విషయాలన్నీ ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్. చూస్తుంది. 1944 లో వీరి కోసమని ప్రత్యేకమైన తొలి శిక్షణాలయం-బొంబాయిలో ప్రారంభింపబడింది. శ్రీమతి జై. హెచ్. వకీర్ ఆరంభించారు. ఇవాళ మన దేశంలో ఇలాంటి శిక్షణాలయాలు 123 వున్నాయి. ఇందులో 78 శిక్షణాలయాలు ఎఫ్. డబ్ల్యు. యమ్. ఆర్. కు అనుబంధ సంస్థలుగా పని చేస్తున్నాయి.

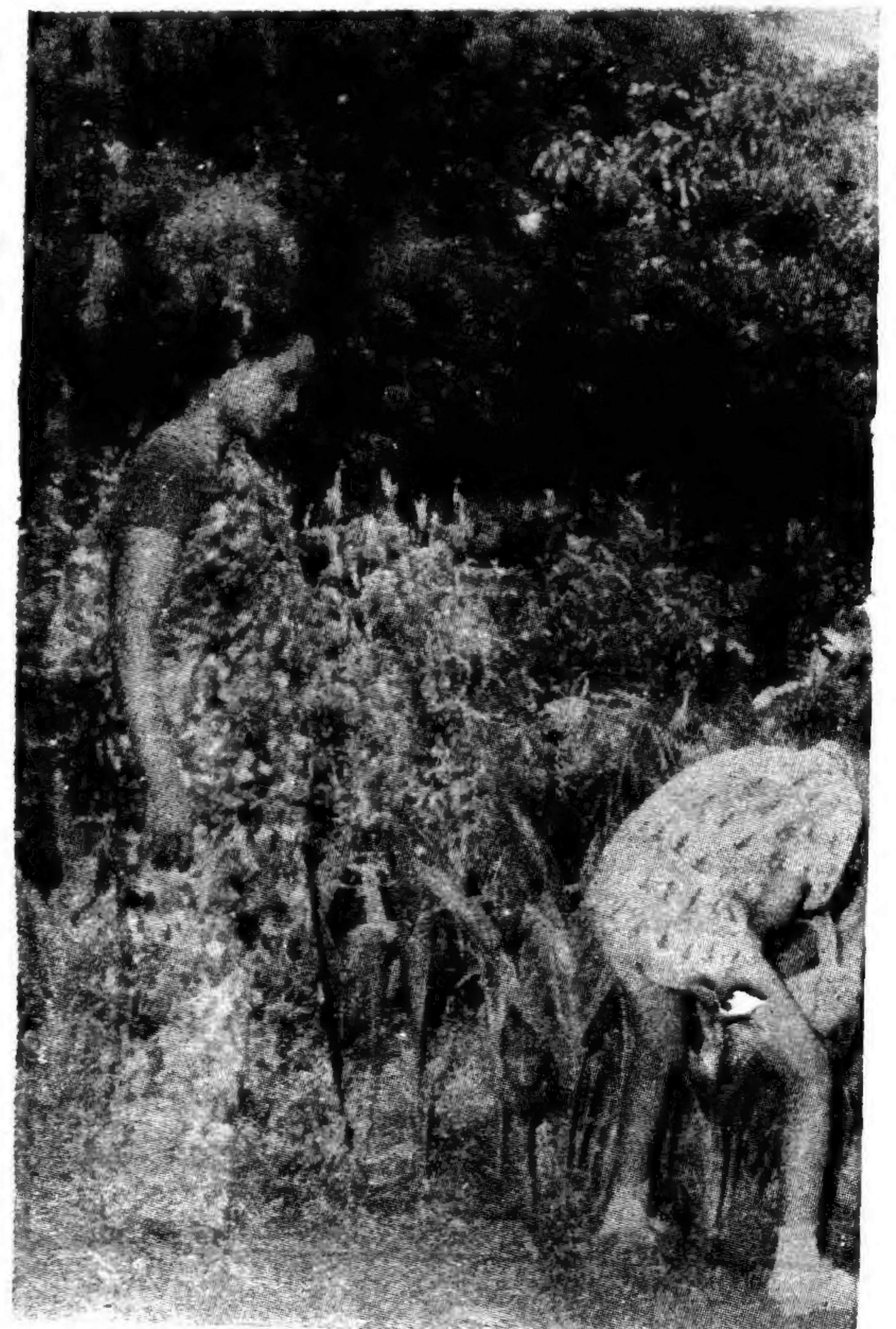
ఇటువంటి శిక్షణాలయాలు లేని చోట్ల, అటు వంటివి స్థాపించడం-అందులో శిక్షకులుగా పని చేసే వారికి సరైన శిక్షణ ఇవ్వడం-ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్ చేస్తుంది.

‘ఎందుకూ పనికిరారు’ అనుకున్న చాలా మంది వ్యక్తులు ఈ శిక్షణాలయాలలో శిక్షణ పొంది వికసితులయ్యారు. వాళ్ళలో చాలామందికి ఈ సంస్థ ఉద్యోగాలు కూడా ఇప్పించింది.

1975 మే లో బెంగళూర్లో బుద్ధి మాంద్యతగల వారి ‘నేషనల్ ఒరింపిక్స్’ జరిగింది. శిక్షణాలయాలలో శిక్షణ పొందుతున్న చాలామంది, ఈ పోటీలలో పాల్గొన్నారు. ప్రతి సంవత్సరం దినెంబర్ 8 వ తేదీని “మెంటల్లీ రిటార్డెడ్-డే”గా పరిగణించి, ఉత్సవాలూ సభలూ జరుపుతూ ఉంటారు.

భారత ప్రభుత్వ సాంఘిక వ్యవహారాలు, విద్యాశాఖ, ఆరోగ్యశాఖ-ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్ కు ఎంతగానో సదుపాయాలు కలిగిస్తున్నాయి.

ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్. అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి వాసంతిపాయ్, భారత ప్రభుత్వ పరిశ్రమల శాఖ మంత్రి శ్రీ టి. ఎ. పాయ్ సతీమణి.

శ్రీమతి వాసంతిని 'వనిత' కలుసుకుని జరిపిన ఒక ప్రత్యేక గోష్టిలో మాట్లాడుతూ ఆమె ఇలా చెప్పారు:

“బుద్ధి మందగించడం అన్నది చిన్నతనం లోనే తెలుస్తుంది. అది ప్రాకృతికమైనది. అయితే అటువంటి వారిని మనం నిర్లక్ష్యం చెయ్యకూడదు. కానీ, వాళ్ళను మనం వదిలివేస్తున్నాము. వాళ్ళను ప్రేమాభిమానాలతోనూ, దక్షతతోనూ చూడాలి. వారిపట్ల ఎంతైనా జాగ్రత్త అవసరం.”

“మీకు ఈ సంస్థలో పని చెయ్యాలన్న సంకల్పం ఎప్పుడు కలిగింది?” అన్న ప్రశ్నకు సమాధానంగా ఆమె ఇలా చెప్పారు:

ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్ సంస్థ చేస్తున్న సాంఘిక సేవను గుర్తించి, ఎందరో వదాన్యులు, ఎన్నో పారిశ్రామిక సంస్థలూ ఆర్థికంగా సహాయం చేస్తున్నారు; చేస్తున్నాయి. అటువంటి శిక్షణాలయ నిర్మాణానికి (ప్రత్యేకంగా స్త్రీలకు) గాను, ప్రసిద్ధ పినిమా నటి శ్రీమతి సరోజాదేవి-మద్రాసులో తగినంత స్థలాన్ని ఉచితంగా ఆ సంస్థకు రాసి ఇచ్చారు.

“మా తల్లిగారు, మా కుటుంబంలోని వారూ సాంఘిక సేవలో చాలా ఉత్సాహం చూపుతారు. నేను నా చదువు పూర్తి చేసినతర్వాత, వివాహం కాకిముందు. మే మందరమూ కలిసి మా గ్రామంలో ఒక చిన్న శిక్షణాలయం అరంభించాము. అందులో విద్యలేని స్త్రీలనూ, వదిలి వెయ్యబడ్డ స్త్రీలనూ జేర్చుకుని, వారికి కుటుంబని, తక్కిన చేతి కళలలో తర్ఫీదు ఇవ్వడం అరంభించాము.

“నాకు వివాహం జరిగిన తర్వాత, ఢిల్లీ వచ్చాను. సాంఘిక సేవగా ఏమి చెయ్యాలా అనుకుంటున్నప్పుడు, అప్పుడు ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్ కు అధ్యక్షురాలిగా వున్న శ్రీమతి కరణ్ సింగ్, ఈ సంస్థలో చేరమని సలహా ఇచ్చారు. 1972 లో నేను జేరాను.”

“బుద్ధి మాంద్యత కలగడానికి గల కారణాలు ఏమిటి?” అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం ఇస్తూ— “కారణాలు చాలా ఉండొచ్చు. ముఖ్యంగా చిన్న వయస్సులో వున్నప్పుడు సరైన పౌష్టికాహారం లేకపోవడం, గర్భవతిగా వున్నప్పుడు తల్లి మితమీరి మధ్యం సేవించడం, పురుడు పచ్చే వేళల్లో అధికశ్రమ కావడం, చిన్నవయసు లోనే గాయాలవంటివి తగలడం, స్పోటికం, తక్కిన వ్యాధుల్లాంటివి బాల్యంలోనే సోకడం—వంటివి మాంద్యత కలిగిస్తాయని వైద్యనిపుణులు అభిప్రాయ పడతారు. నేను తలిదండ్రులను కోరే దేమిటంటే—తమ పిల్లలలో బుద్ధి మాంద్యత లక్షణాలు కనిపించినప్పుడు వాళ్ళను వదిలివెయ్యనూ కూడదు; అధికింగనూ ప్రేమించకూడదు. అందరినీ చూసినట్టుగానే వాళ్ళనూ చూడాలి. ఏదో ప్రత్యేకంగా వాళ్ళను చూస్తున్న ఉద్దేశాన్ని వాళ్ళకు కలగనివ్వకూడదు. తమ పిల్లల్లో అటువంటి లక్షణాలున్నాయని తెలిస్తే బయటి వారు ఏమనుకుంటారో అని, చాలామంది బయటకు తెలియనివ్వకుండా చేస్తూ వుంటారు. అది తప్పు. అటువంటి వారు వున్నప్పుడు, వాళ్ళను నిర్లక్ష్యం చెయ్యకూడదు. వాళ్ళను జాగ్రత్తగా పెంచుతూ, వాళ్ళల్లో ఆత్మ విశ్వాసం కలిగించడానికి ప్రయత్నించాలే తప్ప ‘నువ్వు బ్రట్టి మొద్దువు, కుంతవు’ అన్నట్టు వాళ్ళ ఎదురుగానే దూషించ కూడదు. అటువంటి లక్షణాలు తమకు కనిపిస్తే, ఆ తలిదండ్రులు పెద్ద పట్టణాల్లో వుండే—ఎఫ్. డబ్ల్యు. ఎమ్. ఆర్ సంస్థను సంప్రదిస్తే, ఆ సంస్థ జాగ్రత్తలు తీసుకుంటుంది” అని చెప్పారు.

వనిత మాటల కొలువు-18

సరైన సమాధానం

1 సా	మ	11 జ	వ	12 ర	13 గ	మ	14 న
2 వి	న	న	జ	జ	జ	జ	గ
3 ర	15 వ	ము	ని	చే	లు		
5 హే	ల	స	స	స	స	స	స
6 త	సే	నా	ప	తి	ని		
7 వ	దూ	న	రు	లు	మొ	న్న	
8 దీ	ల	పు	పు	పు	పు	పు	పు
9 నా	జా	కు	ర	త్తు	ము		

పై సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానాలు పంపినవారు ఆరుగురు. వారు:

ఎ. న్వర్ల, కాకివాడ-1

ఎన్. మహాలక్ష్మి, తిరువతి

ఎ. నూర్యకుమారి, తువి

ఎ. ఆశారాణి, విజయవాడ-2

ఎన్. అమ్మణ్ణెమ్మ, జమ్మలమడుగు

గాదె లక్ష్మమ్మ, బర్రంపరం-2

బహుమతి మొత్తం రూ. 1160ను

ఈ ఆరు గురికీ సమానంగా పంచి అందజేస్తున్నాము.

ఇరుగింటి సమస్య పొరుగింటిని బాధించక పోవచ్చునేమోగాని, ప్రపంచ చరిత్రలో మాత్రం ఒక దేశపు సమస్య ప్రత్యక్షంగానో పరోక్షంగానో మరో దేశంమీద తన ప్రభావం కనబరుస్తుంటుంది. ఇటీవలి చరిత్ర ఈ అంశాన్నే పదే పదే ఋజువుచేస్తున్నది. ఎప్పటికప్పుడు వస్తున్న రాజకీయ పరిమాణాలు ప్రపంచ చరిత్ర గతినే మారుస్తున్నాయి.

రొడీషియా : స్మిత్ ఏం చేస్తాడు ?

ఆఫ్రికాలోని 'రొడీషియా' సమస్య మళ్ళీ విజృంభించింది. రొడీషియా చిన్నదేశం. దాని జనాభా దాదాపు 80 లక్షలు. ఈ 80 లక్షల మందిలోనూ ఆఫ్రికన్ల సంఖ్య ఎక్కువ. ఎక్కువ సంఖ్యలోవున్న ఈ 'నల్ల' వారిని, తక్కువ సంఖ్యలో ఉండే 'తెల్ల' వారు పరిపాలిస్తున్నారు. ఆ పరిపాలనను అక్కడ ఏర్పరచిన ఇయాన్ స్మిత్-అధికసంఖ్యాకులైన నల్ల వారికి అధికారం అప్పజెప్పడానికి తనకు అదను కావాలంటూ, నల్లవారు అధికారంలోకి రావడానికి కొన్ని షరతులు పెట్టారు. ఆ షరతులను అక్కడి నల్లవాళ్ళు తిరస్కరించారు. 1978 మార్చి నాటికి రొడీషియా పరిపాలన పూర్తిగా నల్లవారి స్వాధీనంలోకి రాగలదని బ్రిటన్ ఆమద్య వాగ్దానం చేసింది. ఈ వాగ్దానం నెరవేర్చడంలో - ఇయాన్ స్మిత్ పాత్ర ఎంతైనా ఉంటుంది. 'స్మిత్ ఏం చేస్తాడు?' అన్నదే ఇప్పటి ప్రశ్న.

1970 లో రొడీషియాలో దౌత్య సంబంధాలు తెగతెంచుకున్న ఆమెరికా ఇప్పుడు దాన్ని తాత్కాలికంగానైనా పునరుద్ధరించుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. జెనీవాలో రొడీషియా గురించి జరిగిన చర్చలు విఫలమయ్యాయి. ఈ చర్చలు విఫలం కాకుండా ఉండాలని బ్రిటన్ ఎంతో ప్రయత్నించింది. రొడీషియా చరిత్ర ఎలా మలుపు తిరుగుతుందోనని రాజకీయ పరిశీలకులు నిరీక్షిస్తున్నారు.

పాకిస్తాన్ ప్రకటన : భారతదేశం విరసన

1978 సెప్టెంబరులో ఢిల్లీనుంచి బొంబాయి వెళుతున్న ఇండియన్ ఏర్ లైన్స్ బోయింగ్ ను ఆరుగురు వ్యక్తులు పాకిస్తాన్ లోని లాహూరుకు తరలించుకుపోయారు. అలా తరలించుకుపోయిన ఆ ఆరుగురినీ విచారణ జరపడం కోసం భారత దేశానికి పంపవలసిందిగా భారత ప్రభుత్వం ఇదివరలో పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. అయితే తగిన సాక్ష్యాధారాలు దొరకలేదని పాకిస్తాన్ వారిపై విచారణకు పూనుకోక, వారిని విడుదల చేస్తానని ప్రకటించింది. భారతదేశం ఈ ప్రకటన పట్ల తన నిరసనను తెలియజేసింది. పాకిస్తాన్ చేసిన ఈ నిర్ణయం భారత పాకిస్తాన్ దేశాల మధ్య సంబంధాలు ఎలా ఉంటాయో కాలమే నిర్ణయించాలి.

పెట్రోలు ధర పెరుగుదల :

ఈ మధ్య కొన్నేళ్ళనుంచి ప్రపంచ గతినీ తలకిందులు చేసిన సమస్య-పెట్రోలు సమస్య. చమురు ఉత్పత్తి చేసే ఎగుమతి చేసే దేశాలు పదమూడు ఉన్నాయి. ప్రపంచ దేశాలన్నిటికీ అవసరమయ్యే చమురును ఈ దేశాలే సరఫరా చేస్తున్నాయి. ఆధునిక జీవితం సాఫీగా సాగి పోవడానికి, పరిశ్రమలు సక్రమంగా కొనసాగడానికి చమురు అవసరం. అయితే అరబ్బు దేశాలు-తమకూ ఇజ్రేలుకు మధ్య ఉన్న తగవును ప్రపంచం దృష్టిలోకి మరింత బాగా తీసుకు రావడానికి చమురును ఉపయోగించుకున్నాయి. ఇటీవల చమురును ఉత్పత్తి చేసే ఎగుమతి చేసే దేశాలవారు చమురు ధరను 15 శాతం పెంచ దలచుకున్నట్లు పేర్కొన్నారు. వెనువెంటనే చమురు ధరను (కొత్త సంవత్సరం ప్రారంభం నుంచి) పది శాతం పెంచుకొమనీ, మరో ఆరు నెలల తర్వాత మరొక ఐదు శాతం పెంచాలనీ ఆ దేశాలు నిర్ణయించుకున్నాయి. చమురు ధర ఇలా పెరిగితే వివిధ దేశాల ఆర్థిక స్థితి బాగా దెబ్బతినే ప్రమాదం ఉందని ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తల అంచనా. అయితే సౌదీ అరేబియా పెట్రోలియం

శాఖ మంత్రి అయిన షేక్ అహమ్మద్ జాకీ యమానీ-చమురు ధరలను అదుపులో ఉంచు తున్నందుకు ప్రతిఫలంగా అరబ్బు-ఇజ్రేలు దేశాల మధ్య గల సమస్యను పరిష్కరించడానికి కృషి జరగాలన్నారు. సౌదీ అరేబియా, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ లు తక్కిన దేశాలలా కాక చమురు ధరలను కేవలం ఐదు శాతం మాత్రం పెంచుతున్నట్లు ప్రకటించాయి. ఇందువల్ల ఈ రెండు దేశాల నుంచి చమురు కొనే దేశాల ఆర్థిక పరిస్థితి అంతగా దెబ్బతినదని విజ్ఞాన అభిప్రాయం.

జపాన్ ఎన్నికలు :

ఇటీవలి జపాన్ లో ఎన్నికలు జరిగాయి. 71 సంవత్సరాల టేకియో పుకుడా జపాన్ ప్రధాన మంత్రిగా ఎన్నికయ్యారు. అంతకుముందు ఆయన టేకియో మికి మంత్రి సభలో ఉప ప్రధానిగా ఉన్నారు. రిజర్వ్ డెమోక్రాటిక్ పార్టీ తరపున పుకుడా ప్రధాన మంత్రి అయినా, ఆ పార్టీకి ప్రజల మధ్య అదరణ సన్నగిల్లిపోతున్నదని రాజకీయ విజ్ఞాన అభిప్రాయం.

మారిషస్ లో తొలి ఎన్నికలు :

హిందూ మహా సముద్రంలోని ద్వీపం - మారిషస్ లో కూడా ఇటీవల ఎన్నికలు జరిగాయి. మారిషస్ లో భారతదేశం నుంచి వెళ్ళి స్థిరపడిన వాళ్ళు ఎక్కువ. ఈ ద్వీపంలోని జనసంఖ్య 850 వేలు. ఈ సంఖ్యలో హిందువులు, క్రైస్తవులు, ముస్లిములు, బౌద్ధమతస్థులూ ఉన్నారు. మారిషస్ 1988లో బ్రిటన్ నుంచి స్వాతంత్ర్యం పొందింది. ఆ తర్వాత జరిగిన తొలి ఎన్నికలు ఇటీవల జరిగినవే. ఎన్నికల తర్వాత మారిషస్ ఇదివరకటి ప్రధాని అయిన సర్ శివుసాగర్ రామ్ గూలమ్ మళ్ళీ ప్రధాని అయ్యారు. ఆయన లేబర్ పార్టీకి నాయకుడు. ఆ పార్టీకి అక్కడి ముస్లిమ్ కార్య నిర్వాహక సంఘం, సోషల్ డెమోక్రాటిక్ పార్టీల మద్దతు ఉంది.

జిమ్మికార్టర్ పదవీ స్వీకారం

జనవరి 20న జిమ్మికార్టర్ ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల 99వ అధ్యక్షుడుగా పదవి స్వీకరించారు. డెమోక్రాటిక్ పార్టీ ప్రతినిధిగా అధ్యక్ష పదవికి ఎన్నికైన కార్టర్ ఆమెరికా 'నైతిక స్థాయి'ని పెంచగలడని పరిశీలకులు భావిస్తున్నారు.

ఈజిప్టు, రష్యాల మధ్య మైత్రి....

ఈజిప్టు, సోవియట్ రష్యాలు ఒకప్పుడు సన్నిహితంగా ఉండేవి. ఆ తర్వాత ఆ రెండు దేశాల మధ్య అభిప్రాయ భేదాలు వచ్చాయి. ఇప్పుడు ఆ రెండు దేశాల మధ్య మంచి సంబంధం ఏర్పడాలని యుగోస్లావియా కృషి చేస్తున్నది.

గంగానదీ జలాలు : ఢక్కాలో చర్చలు

ఈ మధ్య భారతదేశానికి, బంగ్లాదేశ్ కు మధ్య గంగానదీ జలాల పంపిణీ సమస్య గురించి చర్చలు సాగుతున్నాయి. ఆ చర్చల్లో ప్రధాన ఘట్టం ఇటీవల ఢక్కాలో ముగిసింది. త్వరలో కొత్త ఢిల్లీలో ఈ చర్చలు కొనసాగగలవు. ఈ చర్చల ద్వారా గంగానదీ జలాల పంపిణీ గురించిన సమస్య తీరితే—ఉప ఖండంలో శాంతి నెలకొనగలడని రాజకీయ వేత్తలు భావిస్తున్నారు.

రాష్ట్రాలు : మార్పులు

మనదేశ రాజకీయ పరిస్థితులలో కూడా ఈ ఘర్షణ చెప్పుకోదగిన మార్పులు కొన్ని వచ్చాయి. ఒరిస్సాలో రాష్ట్రపతి పాలన తొలగింపబడి, బినాయక్ ఆచార్య అధ్యక్షాన కొత్త మంత్రి సభ ఇటీవలే పదవీ స్వీకారం చేసింది. 1976 మార్చి నుంచి రాష్ట్రపతి పాలనలో ఉన్న గుజరాత్ లో మధవసిన్హ్ సోలంకి ముఖ్య మంత్రిగా కాంగ్రెసు మంత్రివర్గం పదవిలోకి వచ్చింది. పశ్చిమ బెంగాలులోని రాజకీయ పరిణామాలు కూడా ఒక కొలిక్కి వచ్చాయి.

మార్చిలో లోక్ సభ ఎన్నికలు :

ఇప్పటి లోక్ సభను రద్దుచేసి, కొత్త ఎన్నికలు జరపవలసిందిగా ప్రధాని ఇందిరాగాంధీ రాష్ట్రపతిని కోరారు. లోక్ సభ ఎన్నికలు మార్చిలో జరగగలవు. అమలులో ఉన్న అత్యవసర పరిస్థితి కూడా సడలించబడుతున్నది.

దీపాలమంగు ఎలా వెయ్యాలి ?

మొదట ఒక చుక్క పెట్టాలి. ఆ తర్వాత ఆ చుక్కకు నాలుగు వైపులా వరుసకు 14 చుక్కలు వచ్చేలా-నాలుగు వరుసలు ఉంచాలి. ఆ చుక్కలు సమాన దూరంలో ఉండేలా చూసుకోవాలి.

అలా చుక్కలు ఉంచాక ప్రతి వరుస చివరా ఉన్న చుక్కకు అటూ ఇటూ మూడేసి చుక్కల చొప్పున ఉంచాలి. ఇలా నాలుగు వైపులా చుక్కలు ఉంచుకోవాలి. ఆ తర్వాత మధ్య చుక్క మంచి 12వ చుక్కకు ఇటూ అటూ ఒక్కొక్క చుక్క, 13వ చుక్కకు ఇటూ అటూ రెండేసి చుక్కలా ఉంచుకోవాలి.

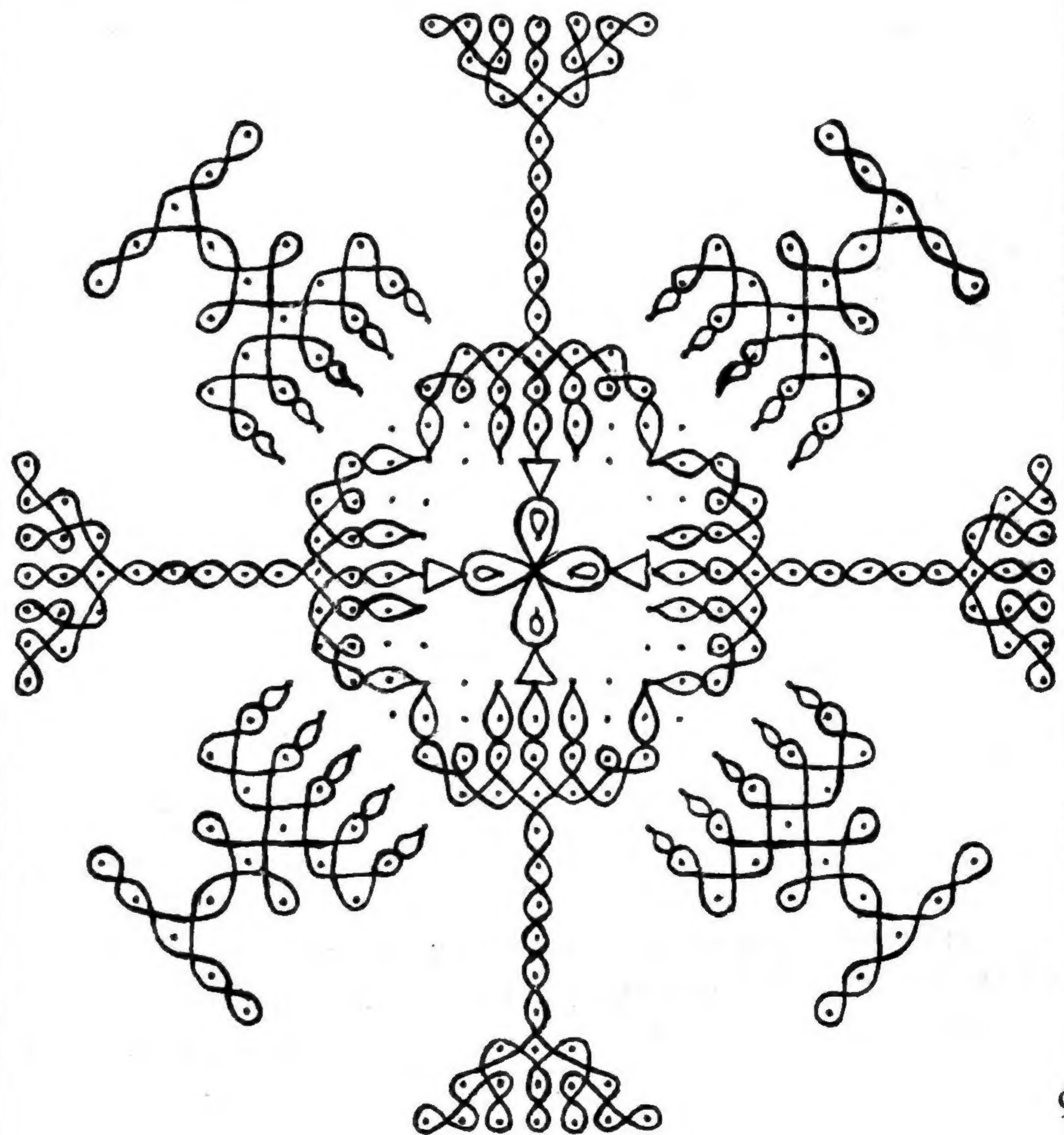
నాలుగు వైపులా చివరి వరుస మంచి మధ్య ఉన్న చుక్కలను లెక్కపెట్టి - కింది మంచి పదవ చుక్కకు ఇటూ అటూ మూడేసి చుక్కలు ఉంచాలి.

అలాగే పదకొండవచుక్కకు, పన్నెండవ చుక్కకు కూడా ఇటూ అటూ మూడేసి చుక్కలు ఉంచాలి.

ఈ చుక్కలను కలిపితే చిత్రంలో మధ్యలో ఉన్న నాలుగు దీపపు సెమ్మెలు ఏర్పడతాయి.

ఇక ఈ నాలుగు దీపపు సెమ్మెల మధ్య విడిగా దీపాలు రూపొందించుకోవాలి. ఇందుకు ఐదు చుక్కలున్న వరుసలు మూడు, ఆ వరుసలలోని మధ్య చుక్క కింద మూడు చుక్కలున్న వరుస ఒకటి, ఆ వరుసలోని మధ్య చుక్క కింద ఒక చుక్క, ఆ చుక్క కింద ఐదు చుక్కలున్న మరో వరుస ఉంచుకుని, వాటిని చిత్రంలో చూపినట్లు కలపాలి.

ముగ్గు మధ్య భాగాన్ని కూడా చిత్రంలో చూపినట్లు కలపాలి.

అమెరికా తాలివనిత రోనల్డ్ కార్టర్

‘ఇప్పటికీ శని అదివారాల్లో-అమె తన భర్త దుస్తులను స్వయంగా ఉతికి, ఇష్ట చేస్తుంటారు’ అని ఒక ప్రముఖ పత్రిక ఒకామె గురించి రాసింది. ‘ఇందులో విచిత్రమేముంది? ఈ పని ఏ ఇల్లాలయినా చేసేదే కదా’ అని ఎవరైనా అడగవచ్చు. అయితే ఆ ఇల్లాల - అమెరికా అధ్యక్షుడు శ్రీ జిమ్మీ కార్టర్ భార్య అయిన శ్రీమతి రోనల్డ్ కార్టర్ అని తెలిసినప్పుడు కాస్త ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. ‘అయితే కార్టర్, రోనల్డ్ ఇద్దరూ కూడా తాము ప్రత్యేక వ్యక్తులైనట్లు ప్రవర్తించరు. అదే వాళ్ళ ప్రత్యేకత’ అంటారు వాళ్ళ సన్నిహితులు.

అమె, జిమ్మీ కార్టర్ ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్నారు. జిమ్మీ కార్టర్ లాగానే రోనల్డ్ కూడా దక్షిణ అమెరికా ప్రాంతానికి చెందినవారే. జార్జియాకు చెందిన వేరువెనగ పండించే పట్టణమైన ప్లేయిన్స్ లో అమె పుట్టారు. అమె తండ్రి గారేజ్ మెకానిక్ గా పనిచేస్తూ ఉండేవారు. అమె ప్లేయిన్స్ లోని పబ్లిక్ స్కూల్ నిస్తమలో చదువుకున్నారు. జిమ్మీ కార్టర్ కూడా అక్కడే చదువుకోవడం విశేషం.

రోనల్డ్ - జార్జియాలోని అమెరికన్ లో ఉన్న సవుత్ వెస్టర్న్ కాలేజీలో చదివి 1948లో పట్టభద్రురాలయ్యారు. అప్పుడు అమె వయసు 19 ఏళ్లు. అప్పటికి ‘జిమ్మీ’ కూడా యునైటెడ్ స్టేట్స్ నేవల్ అకాడెమీ (నావిక శిక్షణ వ్యవస్థ)లో పట్టభద్రత పొందారు. అలా పట్టభద్రత పొందిన కొంతకాలానికి ఆయన, రోనల్డ్ పెళ్ళిచారు.

జిమ్మీ కార్టర్ నేవల్ అకాడెమీలో చివరి సంవత్సరం చదువుతూ ఉండగా - ఒక వేసవి మధ్యాహ్నం ఆయన రోనల్డ్ ను చూశారు. అప్పుడు - జిమ్మీ మరో స్నేహితుడితో కలిసి ఒక పాత ఫోర్డ్ కారులో అటూ యటూ తిరుగుతున్నారు. జిమ్మీ రోనల్డ్ ను తనతో నినిమాకు రమ్మని పిలిచారు. ఆ రాత్రి ఆయన తన తల్లికి రోనల్డ్ గురించి చెబుతూ “ఆ అమ్మాయిని నేను పెళ్ళాడదలుచుకుంటున్నాను” అన్నారు.

పెళ్ళయిన మొదటి ఏడు సంవత్సరాలలోనూ జిమ్మీ - నౌకాదళంలో పనిచేసేవారు. అప్పట్లో రోనల్డ్ ప్రపంచ పర్యటన చేశారు. ఆ ఏడేళ్లలో వాళ్ళకు ముగ్గురు కొడుకులు పుట్టారు. 1967లో వాళ్ళకు ఒక అమ్మాయి పుట్టింది.

వివాహమైన తొలి నాలుగేళ్ళలోనూ వాళ్ళిద్దరూ చాలా అన్యోన్యంగా ఉన్నారు. ఆ తర్వాత రోనల్డ్ తనతో తీవ్రంగా భేదించారని అమెరికా ఎన్నికల ముందు వెలువడిన ‘వై నాట్ ది బెస్ట్’ అన్న తమ స్వీయ చరిత్రలో జిమ్మీ కార్టర్ రాశారు.

నౌకాదళంలోని ఉద్యోగాన్ని రాజీనామా చేసి తన తండ్రి వేరువెనగ వ్యవసాయాన్ని కొనసాగించాలని జిమ్మీ అనుకుంటే, రోనల్డ్ దాన్ని వ్యతిరేకించారు. దానిమీద వాళ్ళు పుర్ణణ పడ్డారు. మొత్తంమీద చివరకు జిమ్మీ కార్టర్ పట్టుదలే నెగ్గింది.

తన మాట నెగ్గలేదని రోనల్డ్ కోపగించుకోలేదు. అమె భర్తతో ప్లేయిన్స్ కు వచ్చి - భర్త వ్యవసాయంలో నిమగ్నుడై ఉన్నప్పుడు అందుకు సంబంధించిన తక్కిన పనులన్నీ చక్కబెడుతూ ఉండేవారు. అలా వాళ్ళిద్దరూ కలిసి వేరువెనగ వ్యవసాయంతోబాటు ఎరువులు, విత్తనాలు అమ్మే వ్యాపారం ప్రారంభించారు. కాలక్రమాన ఆ వ్యాపారం అభివృద్ధి చెందింది.

1962లో ప్రాంతంలో జిమ్మీ కార్టర్ తన పెద్ద కొడుకు బిల్లి కార్టర్ కు వ్యాపార భార్యతను అప్పగించి రాజకీయాల్లోకి ఉరికారు.

భర్తకు తగ్గ భార్యగా రోనల్డ్ కూడా రాజకీయాలలో పాల్గొనసాగారు. జిమ్మీ కార్టర్ - జార్జియాకు గవర్నరుగా ఎన్నిక కావడానికి రోనల్డ్ చేసిన ప్రచారం కూడా కారణమే.

తన భర్త జార్జియా గవర్నరుగా ఉన్న రోజుల్లో అమె వివిధ విషయాల గురించి శ్రద్ధ చూపేవారు. బుద్ధి పెరగక మందమతులుగా ఉండే వారి రక్షణ కోసం అమె జార్జియాలో చెప్పుకోదగ్గ కృషి చేశారు. ఆ రాష్ట్రం మొత్తం మీద

లబించే మనస్తత్వ చికిత్స గురించి అమె ఎంతో ఆసక్తి చూపించారు. అప్పట్లో అమె అట్లాంటా లోని జార్జియా రీజియనల్ హాస్పిటలులో వాలంటీరుగా పనిచేశారు. ఐదేళ్ళబాటు ‘జార్జియా మెసర్ ఒరింపిక్స్ ఫర్ రిటార్డెడ్ చిల్డ్రెన్’ కు అధ్యక్షత వహించారు.

అమె సేవ ఇంతటితో అగిపోలేదు. జార్జియా రాష్ట్ర రవాణాశాఖ వారితో కలిసి - అమె రోడ్లకు అటూ యటూ ఉన్న ప్రాంతాలను అందంగా తీర్చిదిద్దే కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

తన కుమార్తె సాధనల గురించి ప్రస్తావిస్తూ, రోనల్డ్ తల్లి అల్లీస్మిత్ “చిన్నప్పుడు రోనల్డ్ లకు బిడియం ఎక్కువ. మరి అలాంటి మనిషి ఇవాళ ఇందరేని మనుషుల ముందు నిలబడి ఉపన్యాసాలు చేస్తున్నదంటే నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉంది” అన్నారు.

జిమ్మీ కార్టర్ అమెరికా అధ్యక్ష పదవికి పోటీ.

కార్టర్ కుటుంబం

చెయ్యడానికి నిర్ణయించుకున్నాక, రోస్లన్ ఆయన తరపున ప్రచారం చెయ్యడానికి ప్రారంభించారు. ఖర్త వెళ్ళని చోట్లకు ఆయన తరపున వెళ్ళి ఆమె ఎన్నికల ప్రచారం చేశారు :

‘ఇవాళ కార్టర్ ఎన్నికలలో గెలిచి అధ్యక్షుడు కావడానికి రోస్లన్ సహాయ సహకారాలూ కారణాలే’ అంటారు రాజకీయ విమర్శకులు.

రోస్లన్ సలహా తీసుకోకుండా కార్టర్ ముఖ్యమైన నిర్ణయం ఏదీ చెయ్యరని అంటారు.

‘అయితే అన్యోన్యంగా ఉంటే సాదించలేనిదంటూ ఏదీ ఉండదు’ అనేవారు ఇవాళ తమ ఊహ సరైనదే ననడానికి జిమ్మికార్టర్, రోస్లన్లను ఉదాహరణలుగా చెబుతారు :

“అక్కడ, ఆశయసిద్ధి కోసం శ్రమకు వెనుదియ్యక పాటుపడే తత్వం, ఇతరులను ఒప్పించే గుణం - వీటిని కలగలిపితే శ్రీమతి రోస్లన్ రూపొందుతారు” - అన్నాడు కార్టర్ సన్నిహితుడు ఒకాయన.

“సామాన్య కుటుంబాల నుంచి వచ్చి, ఇంత స్థాయికి ఎదిగినా, ఆ దంపతులు గర్వపడరు. అందువల్ల వ్యక్తిగతంగా వారిపట్ల ఇతరులకున్న గౌరవాభిమానాలు మరింత పెరుగుతాయి’ అంటారు, ఇటీవల కొంతకాలం నుంచీ వాళ్ళను చూస్తున్నవారు.

అమెరికా అధ్యక్షుడి ఇల్లాలిగా, అమెరికా ‘తొలివనిత’గా - ప్రజాసేవ చెయ్యడానికి మరిన్ని అవకాశాల కోసం అన్వేషిస్తున్నారు రోస్లన్ : ❀

పసి చిడ్డకు జీర్ణసంబంధమైన
బాధలు కలిగినప్పుడు...

సామ్యంగా పనిచేసే
అమృతాంజన్
గ్రేప్ మిక్స్చర్
బాధను ఆతి త్వరగా తగ్గిస్తుంది

కడుపునొప్పి, అజీర్ణము, వాయువు, పళ్ళు
వచ్చేటప్పుడు కలిగేబాధలు మొదలైన
వాటిలో దేనితోనైనా సరే, మీ పసిబిడ్డ
బాధ పడుతుంటే అమృతాంజన్ గ్రేప్
మిక్స్చర్తో ఆతి త్వరగా ఉపశమనం
కలిగించండి త్వరగా సులభంగా తిరిగి
మీ పసిబిడ్డ ఆనందంగా నవ్వుతుంది.

గృహోషధములు
తయారుచేయుటలో
తరతరాలుగా నమ్మికకు
పాత్రమైన అమృతాంజన్ వారి
తయారీ.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్

OBM 3410/3 TG

అందరినీ సమస్యలే!

సమాజంలో కుటుంబం ఒక అంతర్భాగం. కుటుంబాలు, లేదా ప్రజలు
జీవించాలంటే ఎన్నో హంగులు, సౌకర్యాలు వుండాలి. ఏది లోచైనా
కుటుంబ శకటం సాఫీగా ముందుకు నడవదు.

తెల్లవారి నిద్ర లేవగానే ముందు వెతుక్కునే వ్యక్తి పనిమనిషి.
ఆమె వచ్చిందా లేదా అనే ఆలోచనతోనే మంచం మీదనించి లేచే
గృహిణులు అనేకమంది. మిర్కీ బూత్ నుంచి పాలు తేవడానికి ఇంట్లోని
వ్యక్తులకి సాధ్యపడకపోతే పనిమనిషిని, లేదా పాలకి మరోమనిషిని పెట్టు
కోవాలి. మాకు పాలుతెచ్చి పెట్టే అప్పలమ్మ తెల్లవారూండగా పాలసీసాలు
ఇంట్లో అందించుతూ నెలకి ఆరవై రూపాయలు సంపాదించుకుంటుంది.

నిత్య జీవితంలో పనిమనిషికి ఒక అంతర్భాగం కానిదే గ్రహిణులకి,
ముఖ్యంగా ఉద్యోగానికి వెళ్ళే స్త్రీలకి జరగదు. ఆ పనిమనిషే నాలుగిళ్ళల్లో
కష్టం చేసుకుని నెలకి ఆరవై డెబ్బయిదాకా ఏరుకుంటుంది. కాస్త ఏదెనిమి
దేళ్ళు వచ్చిన పిల్ల వుంటే దాన్ని కూడా పనిలోపెట్టి నెలకి మరో ముప్పయి
నలభైదాకా పోగు చేస్తుంది.

ఈ విధంగా పనిపాటలు చేసే స్త్రీలు కానీయండి, పొలాలలో పనిచేసే
స్త్రీలు కానీయండి, రోడ్లు, ఇళ్ళు వగైరా నిర్మాణాలలో సున్నం పనికిపోయే
స్త్రీలు కానీయండి, మిగతా ఏ రంగాలలోనైనా సరే కార్మికులతో సమానంగా
కష్టించే కార్మిక స్త్రీలందరికీ భవిష్యత్తు అనే మాట ఆమడ దూరాన
వుంటుంది.

ఓపిక ఉన్నంతవరకూ రెక్కలు ముక్కులు చేసుకుని, రోజులు
గడుపుకుంటే ఆ రోజు కూర్చోగలిగి, మనం పనివాళ్ళకిచ్చే జీతాల్లోగాని
మిగిలేదేమిటి? వయస్సుదిగిపోతే రోజు గడిచేది ఎట్లా? వీరందరికీ ప్రావి
డెంట్ ఫండ్, గ్రాట్యుయిటీ, బోనసువంటివి ఏమీ వుండవు గదా!

ఒక ఆధునిక మహిళ, చదువుకుని ఉద్యోగం చేస్తున్న పెళ్ళయిన
అమ్మాయి-తన సంపాదన అణా పైసలతో సహా భర్తగారికిచ్చేయాలని,
ఆయన దయాదర్శం క్రింద బస్ ఛార్జీలు లెక్కపెట్టి ఇస్తాదని, అసీసు
వేళల్లో తల పగిలిపోతున్నా ఓ కప్పు కాఫీ అయినా త్రాగడానికి వుండదని,
ఒకవేళ భరించలేక త్రాగితే రెండు రోజులు బస్ మీద కాక, నడిచే ఇల్లు
చేరుకోవలసి వస్తుందని, వాపోతుంది.

చదువుకున్న స్త్రీ ఉద్యోగం అంటూ బయలుదేరి సంపాదన ప్రారం
భిస్తే ఎన్ని ఇబ్బందులు, ఎన్ని బాధలు ఎదుర్కోవలసి వస్తుందో అన్ని
బాధలను, అన్ని బరువులను కూలీ నాలీ చేసుకునే, మనం పోగ్గా లేబరర్స్
అని పిలుస్తుండే కార్మిక స్త్రీ కూడా అన్ని బాధలను, అన్ని సమస్యలనూ
ఎదుర్కొంటూ అనుభవిస్తూనే వుంటుంది. ఎటొచ్చి వీళ్ళు ఇతరులకి
చెప్పుకుని కాస్త సానుభూతి పొందితే, వారికది కూడా చేతకాదనిపిస్తుంది.

తన సంపాదన భర్తకివ్వాలి అని విద్యావతి అంటే, “తాగడానికి
కూలిదబ్బులు తన్ని లాక్కుపోయాడమ్మా సచ్చినాడు.” అని కళ్ళ తురుచు
కుంటుంది ఆ పాటకపు స్త్రీ. వెలిబుచ్చే భాషా భేదం తప్ప ఇద్దరి భావమూ
ఒకటే! ఇద్దరి అభిప్రాయమూ ఒకటే. తన కష్టాధిశం భర్త చేతుల్లో
పడిందే అన్న బాధ అనుభవించడంలో ఇద్దరూ సమానులే.

మా పిన్నిగారి అమ్మాయికి మంచి కట్నంతో అందమైన వరుడిని తెచ్చి చేసారు. ఈమె కూడా చదువుకుని ఉద్యోగం చేస్తోంది. చివరకు అతను “మేడిపండు చూడ” అన్నట్టుగానే సకల వ్యసనాలూ వున్న అందమైన వ్యక్తి అయ్యాడు. ఆమెని ఉద్యోగం చెయ్యమన్నాడు. తన జీతం, తన భార్య జీతం కూడా త్రాగుడు, పేకాటలాంటి వాటిల్లో తగలేయ సాగాడు. జీతం అంతా ఇవ్వకపోతే చివరికి భార్యని కొట్టడం కూడా ప్రారంభించాడు. ఇట్లు గడవటం దుర్భరమైంది. ‘ఇద్దరూ సంపాదిస్తున్నారే ఆస్పరికి బయలుదేరారు’ అని ఇరుగు పొరుగులు హేళన చేస్తారని, తిన్నా తినకపోయినా అలాగే నెట్టుకొచ్చింది కొన్నాళ్లు. ఇంక భరించలేక అతడు మారడం అనేది కూడా అసంభవమేనని నిర్ధారించుకుని భర్తని, ఆ యింటిని వదులుకుని పుట్టింటికి వచ్చేసింది. తన ఉద్యోగం తనకెలాగూ వుంది కనుక ఆమెకి రోజులు గడవటం బాధనిపించలేదు ఆర్థికంగా.

మా ప్రక్రింటి వాళ్ళ పని మనిషి—తనకి పదిహేనేళ్ళకే పెళ్ళి చేశారని, రిక్షబండి లాగుతూ వుండే భర్త వట్టి త్రాగుబోతని, ఏదో పోనీ అని సర్దుకుపోతుంటే—తన తమ్ముడి భార్యతో ఆక్రమ సంబంధం కూడా పెట్టుకుని ఇల్లంతా గుర్ల చేస్తుంటే ఇక భరించలేక విడిచిపెట్టేసి, తన అన్న ఇంట్లో వుంటున్నాననీ, తన సంపాదన నెలకి యాలై రూపాయలనీ తను తిండి తింటోంది కనుక కొంత అన్నకిస్తాననీ—చెప్పింది ఒకసారి మాటల సందర్భంలో. కష్టాలు, బాధలు అనుభవించడంలో మా పిన్ని కూతురికి, ఈ దానీ మనిషికి భేదం ఏముంది? ఇద్దరూ భర్తని భరించలేక విడిపోయిన వాళ్లే. త్రాగుడు అనే వ్యసనం అటు విద్యావంతుడిని, ఇటు కార్మికుని కూడా ఒక్కలాగానే బానిసను చేసుకుంది. చదువుకున్న ప్రీతయినా, చదువురాని ప్రీతయినా కన్నీళ్ళు, కష్టాలు ఒక్కటేగదా. ఇలాంటి స్థితిలో ఇల్లెలా గడుస్తుంది? పిల్లలెలా పెద్దవాళ్ళవుతారు? అని బాధపడే తల్లి కులీను రాలై నా, కడజాతి ప్రీ అనిపించుకునే ఆమె ఆయినా ఒకటే.

అయితే, మున్సిపాలిటీలో పని చేస్తున్న వీధులు వగైరాలు తుడిచే ప్రీతికి నెలసరి జీతాలు, రిటైర్మెంటు, ఆ తర్వాత గ్రాట్యుయిటీ అనేవి లభిస్తాయి.

రోడ్ల నిర్మాణంలో పాల్గొంటున్న ఓ అందమైన అమ్మాయి నించుని వుంటే — ఆకర్షితురాలినై దగ్గరకి పిలిచి “నువ్వు చాలా చక్కగా వున్నావు. ఏ వూరు మీది? కూలి పని చేస్తున్నావెందుకని?” అని అడిగాను కాస్త ఉపోద్ఘాతంగా. “దేముడందం ఇచ్చాడుగాని డబ్బియ్య రేదండి, అరుగో అతడే మా ఆయన. ఒక్కడి సంపాదన చాలక నేను కూడా పనికి వచ్చాను. నేను అయిదు క్లాసులు చదివాను. స్వతంత్రంగా జీవించడానికి కూలిపని అయితేనేం అని చేస్తున్నాను. గౌరవంగా బ్రతుకు తున్నాం. రోజుకి నాకు అయిదు రూపాయలు వస్తుంది. అతనికి ఎనిమిది వస్తుంది. ఇలా అడవాళ్ళూ మగవాళ్ళతో సమానంగా అన్ని గంటలు పని చేస్తున్నా అడవాళ్ళకి కూలీ ఎందుకు తక్కువిస్తారో తెలియదు. ఈ తేడా లేకుండా చేస్తే బాగుండును” అంది.

“మరి పిల్లలేరా?” అనడిగాను.

“అదుగో పాప.” అంటూ చెట్టుకొమ్మకి పాతచీరతో కట్టిన ఉయ్యాలనించి తెచ్చి బొడ్డుగా వున్న తొమ్మిది నెలల పిల్లని చూపించింది.

“ఉద్యోగం చేయకపోతే గడవదు. చెయ్యాలంటే పిల్లాడిని, పిల్లని చూసే దిక్కులేదు.” అంటూ వాపోయే మా నీత చటుక్కున గుర్తువచ్చింది. అవి అపీనులు కనుక పిల్లల్ని తీసుకెళ్ళలేదు. ఇవి రోడ్లు కనక ఎక్కడో అక్కడ ఉయ్యాల ఏర్పాటు చేస్తారు. పిల్లలున్న అడదానికి ఏ జాతివారికైనా. ఇంట్లో చూసే దిక్కు లేకపోతే అన్నీ సమస్యలే! అన్నీ బాధలే.

పరిపాలనా రథం ముందుకు నడవడానికి అవసరమైన అన్ని నిర్మాణాత్మకమైన రంగాలలోనూ పాల్గొంటున్న ఈ యువతులంతా ఆధునిక మహిళలు కారా? చదువుకుని ప్యాను క్రింద కూర్చుని వుద్యోగం చేసే ప్రీ మటుకేనా ఆధునిక మహిళ? వారితేనా సమస్యలు? వారితేనా బాధలు? అఖరుకు వుద్యోగం చేస్తూ శీలాన్ని కాపాడుకుంటూ, తోడేళ్ళ బారి నించి తప్పించుకోవలసి వచ్చే పరిస్థితులు, నిస్సహాయంగా లొంగిపోయే పరిస్థితులు అటు విద్యావంతురాలు, ఇటు విద్యా విహీనురాలు, సమానంగానే ఎదుర్కొంటున్నారు. అన్నివిధాలా బాధలు, వారి సమస్యలు, వారి కష్టాలు, అన్నీ పాటకపు జాతి ప్రీ కూడా అనుభవిస్తున్నప్పుడు ఆమె మాత్రం ఆధునిక మహిళ ఎందుకు కాలేదు?

‘కాలక్షేపానికి ఉద్యోగం చేస్తున్నాం. గడవక కాదు’ అని, ‘చదివాం కదా బోలెడు డబ్బుపెట్టి! పూరితే కూర్చోవటం దేనికి అని ఉద్యోగంలో చేరాం’ అంటూ దనాన్ని, రిక్మెండేషన్లని, కూడా వెచ్చించి ఉద్యోగానికి ఎగబడే రచిక విద్యావతులంతా కాస్త సహృదయతని, త్యాగనిరతిని చూపించి, ఆ వుద్యోగాలు బొత్తిగాలేని, తిండిగడవని వారికుపయోగ పడతాయి—అనే విశాల దృక్పథంతో ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు కాస్త విరమించు కుని, జాతీయ చైతన్యంతో ప్రభావితరై, వీరిసారక బాధకాలు గమనించి, వీరి జీవితాలు మరింత సుఖప్రదంగా గడవడానికి వీరికి కుచి, కుద్రత పారిశుధ్యం వంటి వాటిని ఉద్బోధించడానికి మహిళా మండలులు, మహిళా సభలు ఏర్పరచుకొని రవ్వంత కృషి చేసి, వారి అవసరాలను గమనించి, వారి చిక్కుల పరిష్కారానికి మార్గాలు సూచించగలిగితే జన్మ చరితార్థమే అవుతుంది. మానవసేవే మాదవ సేవ అన్న ఆర్యోక్తి ఆమలు పరిచిన వారు అవుతారు. దీనివల్ల ఆర్థికంగా లాభించక పోయినా, అత్త సంతృప్తి పుష్కలంగా లభిస్తుంది. మధ్య తరగతి వాళ్ళకి అన్నీ సమకూర్చుకుని కడుపునిండా తిండికోసం తాపత్రయ పడటానికే రోజు సరిపోదు. వారేం చేయగలుగుతారు? ఎదొచ్చి ఖాళీగా వున్న రచికవర్గాల వారితే అవకాశం వుంది. ఇటువంటి వాటికోసం కొన్ని సంస్థలు ఏర్పడ్డాయి. అవి ప్రతీ రాష్ట్రంలోనూ వున్నాయి. ఈ సంస్థలు గ్రామసేవికలను, గ్రామాలకి పంపుతూనే వున్నాయి కూడా.

సమ సమాజ నిర్మాణానికి తలపెట్టిన బృహత్తర కార్యక్రమాలన్నీ విజయవంతం కావాలంటే, కూలీనారీ చేసుకునే ప్రీల సమస్యలను కూడా పరిష్కరించడానికి కృషి జరగాలి. దేనికైనా ఒక్కరోజు, ఒక్క ఏడు సరిపోదు. కృషి అనేది నిర్విరామంగా జరిగినప్పుడే ఎవరి పరిస్థితులైనా చక్కబడగలిగేది. అభ్యుదయ సాధనకు చేస్తున్న సేవ అప్పుడే సఫలం అయ్యేది. ఆధునిక సమాజంలో పాటకపు జాతి ప్రీలు నిర్వహిస్తున్న పాత్ర కూడా ఏమీ తక్కువది కాదు. అది కూడా మనం గుర్తించాలి.

—జొన్నలగడ్డ లలితాదేవి

కంఠము నవధారలు

చాయా ఆర్య

యస్. విజయ, గుంటూరు.

'మాక్సి' అన్న దానికి, పైజామా, కుర్తా అన్న దానికి భేదం ఏమిటో తెలియజేస్తారా?

మాక్సి డ్రెస్ పొడుగ్గా వుంటుంది. మోకాళ్ళు దిగి, దాదాపు పాదాల వరకూ వస్తుంది. అది మొత్తం ఒకటిగానే కుట్టించుకోవచ్చు; లేదా—నడుం వరకూ ప్రాక్ లా కుట్టుకుని, అక్కడి నుంచి కిందవరకూ వేరేగా కుట్టుకోవచ్చు. మాక్సిలు ఈ రెండు విధానాల్లోనూ వున్నాయి. ఇలాగే కాకుండా ఇంకా రకరకాలుగా ధరించేవారు కూడా వున్నారు. మాక్సినే 'ఈవెనింగ్ గౌను' అని కూడా అంటారు. పైజామా కూడీనికి సంబంధం లేదు. పైజామా-మామూలు పైజామా లాగానే వదులుగా వుంటుంది; నడుం దగ్గర హూక్స్ గాని బిత్తాములు గాని వేసి వుంటాయి—బిగించి కట్టుకోడానికి. కుర్తా అన్నది షర్ట్ లాగానే వుంటుంది. కాలర్ వుండదు; చేతులు వదులుగా పొడుగ్గా వుంటాయి. ఈ డ్రెస్ మనదేశంలో చాలా ప్రదేశాల్లో మగ, ఆడ కూడా వాడతారు. ఏ కాలంలో ధరించడానికైనా ఇది అనువుగా వుంటుంది.

జావీ మోహన్ కంగిరాల, హైదరాబాదు

నా మిత్రురాలు ఒక ఆమె చెప్పింది—“రాత్రివేళ పడుకునే ముందు తేనెతో ముఖమంతా రుద్దుకుంటే ముఖకాంతి చాలా బాగుంటుంది” అని. ఇది నిజమే నంటారా? అయితే, పాలు కూడా ఇదే విధంగా ముఖానికి పట్టించి మర్దన చేయవచ్చునా? శుభ్రం చెయ్యడంలోనూ, కాంతిని కలిగించడంలోనూ తేనెకు మంచి గుణమే వుంది—

సందేహం లేదు. అయితే, ప్రతి రాత్రి దాన్ని ముఖానికి పట్టించవలసిన అవసరం లేదు. వారానికి ఒకసారి, స్నానానికి అరగంట ముందుగా తేనెతో ముఖం రుద్దుకుని, తర్వాత స్నానం చేస్తే చాలు. అయితే దానికో విధానం వుంది. రెండు మూడు బాదంకాయ పప్పులు తీసుకుని మెత్తగా పొడిచేసి, దాన్ని రెండు చిన్న స్పూన్ల తేనెతో కలిపి—ముఖానికి బాగా పట్టించాలి. బాగా అట్టలా ఎండిపోయిన తర్వాత, వేడి నీటితో కడిగేయాలి. అలా చేస్తూవుంటే—ముఖం చాలా మృదువుగా వుంటుంది. పాలు కూడా ముఖానికి మంచి చేస్తాయి. నాలుగైదు స్పూన్ల పాలలో కాస్త సెనగ పిండి వేసి, ఒకటి రెండు చుక్కలు నిమ్మరసం కూడా కలిపి—పైన చెప్పినట్లుగానే ముఖానికి పట్టించి వుండాలి. చర్మం మరీ పొడి చర్మం అయితే, అందులో కాస్త మీగడ కలిపితే మంచిది.

యస్. జగన్నాథాని, చిత్తూరు

నాకు ఐస్ క్రీమ్స్ తినడం అంటే చాలా ఇష్టం. చరికాలం కూడా చాలా ఇష్టంగా, ఆనందంగా తింటాను. కాని, మా పెద్దవాళ్ళు మాత్రం—అలా తింటే ఐస్ క్రీమ్ అరోగ్యాన్ని పాడుచేస్తుందనీ, బరువు హెచ్చిస్తుందనీ “వద్దు” అంటూ అడ్డు చెబుతూ ఉంటారు. ఎందు వల్ల ఐస్ క్రీమ్ బరువు హెచ్చిస్తుంది? ఎందువల్ల అరోగ్యాన్ని పాడు చేస్తుంది? దయచేసి తెలియజేస్తారా?

మీకు 'ఐస్ క్రీమ్స్' అంటే అంత ఇష్టమన్న మాట! సంతోషమేగాని, ఎక్కువగా ఏదీ తిన

కూడదు. ఎక్కువగా ఐస్ క్రీమ్ తింటే—అందులో వున్న మీగడ, చక్కెర వంటివి కొవ్వు పదార్థాలుగదా—అవి మనిషిని లావెక్కించవు? మరి, మీరే నిర్ణయించుకోండి—సన్నగా నాజుగ్గా వుంటారో; ఐస్ క్రీమ్స్ ఎక్కువగా తిని లావుగా కనిపిస్తారో!

“జలజ” విశాఖపట్నం.

నాకు వివాహమై నాలుగు సంవత్సరాలైంది. నా భర్త అనుమానం గల ఆడోలాంటి మనిషి. నేను మంచి దుస్తులు వేసుకున్నా అందంగా తయారైనా ఆయనకి చాలా కోపం వస్తుంది. తల దువ్వుకోకుండా చింపిరిగిఉన్నా, మాసిపోయి నలిగిపోయి ఉన్న దుస్తులు ధరించినా ఆయనకు ఆనందంగా వుంటుంది. కాని, నేను రాను రాను దిగులు పడిపోతున్నాను. మరి నేను ఏరకమైన దుస్తులు వేసుకుని, నన్ను నేను ఆనంద పరుచుకోగలను? ఆయన్ని ఆనంద పరచగలను?

చాలామంది భర్తలు, తమ భార్యలు అందంగా కనిపించాలనే కోరుకుంటారు. కొందరు మాత్రం, మరి సింగారించుకుని, కొట్టొచ్చినట్టు తయారై తే ఒప్పుకోరు. నిజానికి 'సింపుల్'గా వుంటూ కూడా అందంగా కనిపించేవాళ్ళు ఎందరో వున్నారు. అంచేత, మీ భర్తకు ఇష్టమైన మామూలు దుస్తులే వేసుకుంటూ వున్నంతలో అందంగా కనిపించవచ్చును. మీ ఆయన మంచి మూడ్ లో వున్నప్పుడు, మీరు మంచి దుస్తులు వేసుకోవాలను కుంటున్నట్టు, కొత్తరకంగా సింగారించుకుని కనిపించాలని వుందన్నట్టు—చెప్పి చూడండి. ఆ అందం, అకర్షణ అంతా ఆయనకోసమే గాని, పరులకోసం కాదని కూడా చెప్పండి. ఆయన అంగీకరించకపోతే—బాధపడకండి. ఈ విషయాలవల్ల వైవాహిక జీవితం దుఃఖమయం కాకూడదు. రాను రాను ఇవి ఇద్దరి మధ్యా ఎంతో దూరాన్ని కలిగిస్తాయి. మీరు ఓర్పు వహించండి. మీ భర్తగారు, మీరు ఆయన పట్ల చూపే అభిమానం, ఆప్యాయతలకు మురిసి, క్రమేణా మీ పద్ధతిని అంగీకరించవచ్చును.

అందమైన చీతి సంచీలు

ఎవరికైనా కానుకగా ఇవ్వడానికి, ఇంటి అవసరాలకు వాడుకోవడానికి అనువైన సంచీలు ఎవరికి వారు రూపొందిస్తే ఎంతో బావుంటుంది.

ఒక్క మీటరు అందమైన బట్టతో ఈ సంచీలు కుట్టుకోవచ్చును. ఏదైనా కుట్టగా మిగిలిన బట్ట ముక్కలు జత చేసి ఒక మీటరు అయేదాకా చూసి దాంతోనూ కుట్టుకోవచ్చు కాని, దళసరిగా ఉండే ఏ పర్నిషింగు బట్టతోనో చీటి బట్టతోనో కుడితే అందంగా వుంటుంది.

ఏసాయంత్రం పూటో ఒక్క గంట కూర్చుంటే చాలు—ఇది తయారైపోతుంది. కావలసిన దంతా—రెండు హాండియ్యు. ఇవి సాధారణంగా అన్ని షాపుల్లోనూ దొరుకుతాయి. సాదాకర్రవి అయితే సుఖం. ప్లాస్టిక్ లోనూ దొరుకుతాయిగాని, బరువు ఎక్కువ అయితే విరిగిపోవచ్చు. నిట్టింగునూలూ, కుట్టుపని సామగ్రి పడేసుకుని ఏ స్నేహితురాలింటికైనా కబుర్లాడి రావడానికి కూడా సులభంగా తీసుకుపోవచ్చు. ఇక్కడున్న చిత్రం చూస్తే—మీకే తెలిసిపోతుంది.

చారల సంచీలో చారలు పక్కలవి జాగ్రత్తగా కత్తిరించి పైపింగులా కుట్టాను-కాస్త కాస మెరుపు.

మీటరు బట్టని మధ్యకి మడిచి పక్కలు కుట్టండి. సంచీలా తయారైన దానికి-పరికిణికి నాదా వేసుకుందుకు కుట్టేలా అంగుళం వెడల్పున వారకుట్టు కుట్టాలి. పక్కల్లో కాస్త ఖాళీ వదిలేయాలి-హాండియ్య ఎక్కించి హాండియ్యకు వుండే రాద్ ఒక పక్క తీయడానికి వీలుగా వుండే నైతేనే ఇలా వారకుట్టు ముందుకుట్టాలి. లేక పోతే హాండిర్ కి ఈ సంచీలా కుట్టిన బట్ట లోపలికి వచ్చేలా మడిచి వారకుట్టు కుట్టాలి. ఎలాగైనా ఒకటే. ఒక్క సంచీ కుట్టి చూస్తే సులువు మీకే తెలిసిపోతుంది. ప్రింట్లు ఏవీ లేని బట్ట కుట్టి, రంగు గుడ్డ ముక్కలను పువ్వులలా కత్తిరించి మధ్యగా అప్లిక్ చేసినా అందంగా వుంటుంది.

కె. అర్చన

మహిళలకు పెయింటింగ్ శిక్షణ

తరగతులు :

ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ (విశాఖపట్నం) "వయోజన నిరంతర విద్యా విభాగం" (Department of Adult and continuing Education) అధ్యక్ష్యంలో గత నెల 4వ తేదీ నుండి వదిహేను రోజులు పెయింటింగు శిక్షణ తరగతులు జరిగాయి. ఇందులో విద్యార్థినులేకాక, వామాన్య గృహిణీ మణులతో సహా 25 మంది మహిళలు శిక్షణ పొందారు. ఈ విభాగానికి పౌరధ్యం వహిస్తున్న డైరెక్టరు, డాక్టరు డి. సుబ్బారావు తరగతులను ప్రారంభిస్తూ - "ఈ శిక్షణ తరగతులు అభ్యర్థులలో నిద్రాణంగావున్న సృజనాత్మక శక్తిని పెంపొందించేసి, వదులు పట్టి వారిని ఆయా శాఖలలో ప్రవీణులనుగా చెయ్యడానికి సహాయపడతాయని, త్వరలోనే "యోగాభ్యాస శిక్షణ," "వల్లిక్ స్పీకింగ్" (బహిరంగ ప్రవచనం) మొదలగు తరగతులు కూడా ప్రారంభించాలని ఆశిస్తున్నామని చెప్పారు.

మనదేశం మొత్తం మీద బొంబాయి, పూనా, బరోడా మొదలైన వివిధ విశ్వ విద్యాలయాల్లో యిప్పటికి యీ "వయోజన నిరంతర విద్యా విభాగం" వదిహేను కేంద్రాలలో మాత్రం ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ - విశాఖపట్నం విభాగాన్ని 1975 సం॥ జూలై నెలలో ప్రవేశ పెట్టింది.

గత సంవత్సరంలో వయోజన విద్యాభ్యాసమే కాకుండా, యీ విభాగం మహిళల కొరకు ప్రత్యేకంగా యూనివర్సిటీ ఆవరణలో వున్న మహిళా సంఘాల సహకారంతో అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సర సందర్భంగా పెమివార్లను, వస్తు ప్రదర్శనను ఏర్పాటుచేయటమే కాక సంగీత జిజ్ఞాసులకు సంగీతావగాహన (Music Appreciation) తరగతులను ఒక వారంపాటు నడిపి, "అహార వదార్థాల నిలవ" (Food preservation) మీద "కమ్యూనిటీ కానింగ్ అండ్ ప్రిజర్వేషన్ పెంటర్ హైద్రాబాద్" వారి సహకారంతో వదిరోజుల కోర్సును నడిపారు. అంతేకాక, శ్రీకాకుళం జిల్లా గరివిడి దగ్గరనున్న శ్రీరాం వగర్ లోని మహిళల కొరకు హెల్ప్ షెల్స్ కాలేజీ, హైద్రాబాద్ వారి సహకారంతో 10 రోజులపాటు ప్రయోగ పూర్వకంగా ప్రదర్శనలిచ్చి "కుటుంబసభ్యులకు పాష్టికాహారపు అవసరాలు - విలువ" - అనే విషయంపై శిక్షణ తరగతులను కూడా నడిపారు.

“శ్రీదేవి భర్త చచ్చిపోయాడు”

“అదేమిటి?” అన్నాను తుళ్ళిపడ్డట్టుగా.

“నిజం” అన్నది సీత నన్ను నమ్మించడానికన్నట్టు.

“నువ్వు చెప్పేది....అంటే నేను నిన్న ఉదయమే బస్సులో నుండి వాళ్ళిద్దరూ స్కూటర్ మీద వెళ్ళడం చూసాను....” తడబడుతూ అన్నాను.

“అవును శారదా....నిన్న సాయంత్రం ఆయన ఒక్కడూ స్కూటర్ మీద వస్తూ ఉండగా ఆక్సిడెంట్ జరిగిందట. భర్త కోసం ఎదురు చూస్తున్న శ్రీదేవికి ఈ దుర్వార్త చేరిందట. హాస్పటలు నుండి రాత్రే తీసుకువచ్చారట. ఉదయం అంత్యక్రియలు కూడా జరిగి పోయాయని నాకు ఇందాకనే తెలిసింది; తెలిసిన వెంటనే నీ దగ్గరకు వచ్చాను” అన్నది సీత. నేను లోలోపల గజగజ వచికి పోయిన మాట నిజం. పైకి మాత్రం దైర్యంగా “సరే పద. చూసి వద్దాం” అన్నాను. ఉన్నపాటునే రేచి చెప్పులు తొడుక్కుని కర్చీవ్లో పది రూపాయల నోటు మడత పెట్టి పెట్టుకుని సీతతో పాటు బయల్దేరాను.

శ్రీదేవి. సీత. నేను కలిసే చదువుకున్నాం బి. ఎ. వరకూ. మా బేచ్లో మేం ముగ్గురం ఆత్యంత సన్నిహితంగా ఉండేవాళ్ళం. ఆ స్నేహం ఇంతవరకూ క్రమం తప్పకుండా వచ్చింది. బి. ఎ పూర్తయిన తరువాత శ్రీదేవి టీచర్స్ ట్రైనింగ్ కి. సీత. నేను పోస్టుగ్రాడ్యుయేషన్ కి వెళ్ళాం. ట్రైనింగ్ తరువాత శ్రీదేవికి పెళ్ళి కావడమూ ఉద్యోగం రావడమూ ఇంచుమించుగా ఒకేసారి జరిగాయి. సికింద్రాబాద్ లోనే హై స్కూల్లో జాయినయి నాలుగేళ్ళలోనే ఇద్దరు పిల్లల తల్లైంది శ్రీదేవి.

సీతకు, నాకు వేర్వేరు సంస్థలలో ఉద్యోగాలు వచ్చినా ఇళ్ళు దగ్గర కావడం వల్ల తరచుగా కలుసుకుంటూ ఉంటాం. శ్రీదేవిని చూడాలంటే ఏ నెలపు నాదో పని గట్టుకుని సమయానుకూలంగా వీలు చేసుకోవడం ఏ నాలుగైదు నెలల కొససారో గానీ కుదిరేది కాదు. అందుకే నేను తరచుగా పోన్ లో మాట్లాడే దానిని.

శ్రీదేవి భర్త మితభాషి - ఎక్కువగానే కాదు, తక్కువలో కూడా పరిమితంగా మాట్లాడేవాడు. మేము వెళ్ళిన ఏదో సభ్యత కోసమన్నట్టు

పలకరించి కొంతసేపు కూర్చుని లేని పని ఏదో కల్పించుకుని బయటకు వెళ్ళి పోయేవాడు. పిల్లలు ముచ్చటగా ముత్యాల్లా ఉంటారు. అటువంటి సౌమ్య శీలం కల భర్తతోను ఆ చక్కని పిల్లలతోను ఆమె సంసారం నిండుగా ఏ ఆసంతృప్తి లేకుండా సాగిపోతోందని చూసే వాళ్ళెవ్వరికైనా అనిపించక పోదు.

అయితే నాకెప్పుడూ ఒక్కటే సందేహం. మిలమిల మెరుస్తున్న తాజా రోజాను ఏ రాక్షస హస్తమో కసిగా నులిమేసి రాల్చేసి కాలరాచినట్లు తృటి కాలంలో ఈ మానవ జీవితం ఎందుకలా వికృతంగా మారిపోతుందో నాకర్థం కాదు. ఎంత గానో ఆలోచించి తల బద్దలు కొట్టుకుని చివరికి “అది అంతే - విధి” అని ఊరుకొంటారు అందరూ. “అంతే కాబోలు-చేతిలో ఉన్నంత వరకే మానవ ప్రయత్నం. ఆపైన....” అనుకుంటాను నేను.

మేం కూర్చున్న ఆదో శ్రీదేవి వాళ్ళ ఇంటి ముందు ఆగింది. డబ్బు చెల్లించి శ్రీదేవి వాళ్ళ ఇంటి గుమ్మం వరకు వెళ్ళిన తరువాత నా గుండె దడదడలాడింది. నా కాళ్ళల్లోని శక్తంతా ఇగిరి పోయి కాళ్ళు చల్లబడి భూమికి అరుక్కుపోయి

బాటలు

జ్యోతిర్మయి

నట్లుగా ఆయిపోతే భయంగా నీత భుజం పైన చెయ్యివేసాను.

“పరవారేదు పద”. ఇంతవరకూ వచ్చాక ఎదుర్కొక తప్పదన్నట్లు ముందుకు అడుగు వేసింది నీత.

ఇల్లంతా అతి నిశబ్దంగా గాలి కూడా స్థిలించి పోయినట్లుగా అనిపించింది. ఇంట్లో అప్పటికి ఉన్న మనుష్యులంతా ఎక్కడబడితే అక్కడ నేలమీద చతికిలబడి జీవం లేనట్లుగా గోడలకో, స్థంభాలకో జారబడి ఉన్నారు. కళావిహీనమైన శిల్పిల్లా కూర్చున్న వాళ్ళ కళ్ళల్లోకి చూస్తుంటే జీవం ఉన్నదా లేదా అనే అనుమానం రాక తప్పదు. ఆ సంఘటన అటువంటిది.

అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ శ్రీదేవి పడక గదిలోకి వెళ్ళింది. నీత నేను. శ్రీదేవి ఒక గోడవారగా చిన్నపిల్లను ప్రక్కలో వేసుకుని చాపమీద పడుకుని ఉంది. మరొక చాపమీద శ్రీదేవి తల్లి. పెద్ద పిల్లను ఒడిలో వేసుకుని కూర్చుంది.

నీత. నేను శ్రీదేవి ప్రక్కగా కూర్చున్నాం. శ్రీదేవి తల తిప్పి మా వైపు చూసింది.

నీత అన్నది “ఈ రోజే తెలిసింది....ఇలా జరిగిపోయిందన్న వార్త నిజం కాకూడదనుకుంటూ వచ్చాను” నీత కళ్ళు నీళ్ళతో నిండిపోయాయి.

నాకు నోట మాట రాలేదు. శ్రీదేవి చేతిని నా చేతుల్లోకి తీసుకున్నాను. ఏదో చెప్పబోయాను. గొంతు పెగల్లేదు. శ్రీదేవిని చూస్తే ఎందుకో ఒళ్ళు గగుర్పొడిచింది. మమ్మల్ని చూసి బోరున ఏడుస్తుండేమోననుకున్నానుగానీ అలాంటిదేమీ జరగలేదు. శ్రీదేవి జీవంలేని బొమ్మలా అలా పడుకునే మా కళ్ళల్లోకి పిచ్చిగా చూడసాగింది. ఆ చూపుల్లో నాకు దైర్యంగానీ బాధగానీ భయం గానీ ఏమీ స్పష్టంగా కనిపించలేదు. ఏదో మూగతనం, సరిగ్గా చెప్పారంటే వెర్రితనం తప్ప.

అలా నీత నేనూ మౌనంగా మాటలు భావాలా లేని బొమ్మల్లా గంటకు పైగా శ్రీదేవి దగ్గర కూర్చుని, తిరిగి వచ్చేసాం.

శ్రీదేవిని ఓదార్చడం కోసం, మళ్ళీ మామూలు మనిషిని చేసి నలుగురిలోనూ తిరిగే దైర్యాన్ని కలిగించడం కోసం, నాలుగు మాటలు చెప్పి తనకు ఓదార్పును కలిగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో నేను తరచుగా వీలు చేసుకుని వెళ్ళడం మొదలు పెట్టాను. ఇక ఉద్యోగం మానేస్తాననీ, పరులకు తన ముఖాన్ని చూపలేననీ మొదట్లో బాధపడిన

శ్రీదేవి, రాను రాను పరిస్థితులకోసం, పిల్లల భవిష్యత్తు కోసం, తన నిండు జీవితాన్ని వ్యర్థం కాకూడదనే నిర్ణయానికి తానే వచ్చింది.

రెండు నెలల తరువాత శ్రీదేవి మళ్ళీ స్కూల్లో చేరింది. నేను కూడా క్రమంగా వెళ్ళడం తగ్గించేసాను.

రోజులు మామూలుగానే గడుస్తున్నాయి. ఓ రోజు పబ్లిక్ గార్డెన్స్ దగ్గర బస్ కోసం నిల్చున్నాను. సరిగ్గా బస్ ఆగిన క్షణంలోనే నీత అటునుండి వస్తూ అగమన్నట్లు చెయ్యి ఊపింది. బస్ వెళ్ళిపోయింది. నీత వచ్చి అన్నది “తరువాత రిక్తాలో వెళ్ళాలే. కావేపు అలా గార్డెన్స్లో కూర్చుందాం” అని.

ఇద్దరం పచ్చిక మీద కూర్చుని వేరు శనక్కాయలు కొనుక్కుని తింటూ కబుర్లు చెప్పుకుంటూ ఉండగా మధ్యలో నీత అడిగింది. “నువ్వీ మధ్యన శ్రీదేవిని చూశావా?” అని.

“లేదు నీత. వెళ్ళారని అనుకుంటూనే అలస్యం చేస్తున్నాను. ఏమనుకుంటుందో ఏమో....నువ్వుగాని వెళ్ళావా?” అన్నాను.

“ఈ మధ్యన నేనూ వెళ్ళలేదు....వ్వు....”

కొంచెం ఆగి నిట్టూర్చి అన్నది నీత “బహుశ ఇంక వెళ్ళను కారదా! వెళ్ళారనిపించడంలేదు.”

“అదేమిటి?” ఆశ్చర్యంగానే అన్నాను.

నీత వెంటనే జవాబు చెప్పలేదు. తన ముఖం లోని రంగులు మాత్రం మారడం సాయంత్రపు నీరెండలో స్పష్టంగా గమనించాను.

నీత ఎదో చూస్తూ మెల్లగా అన్నది “శ్రీదేవి మునుపటిలానే అలంకరించుకుంటుందట”

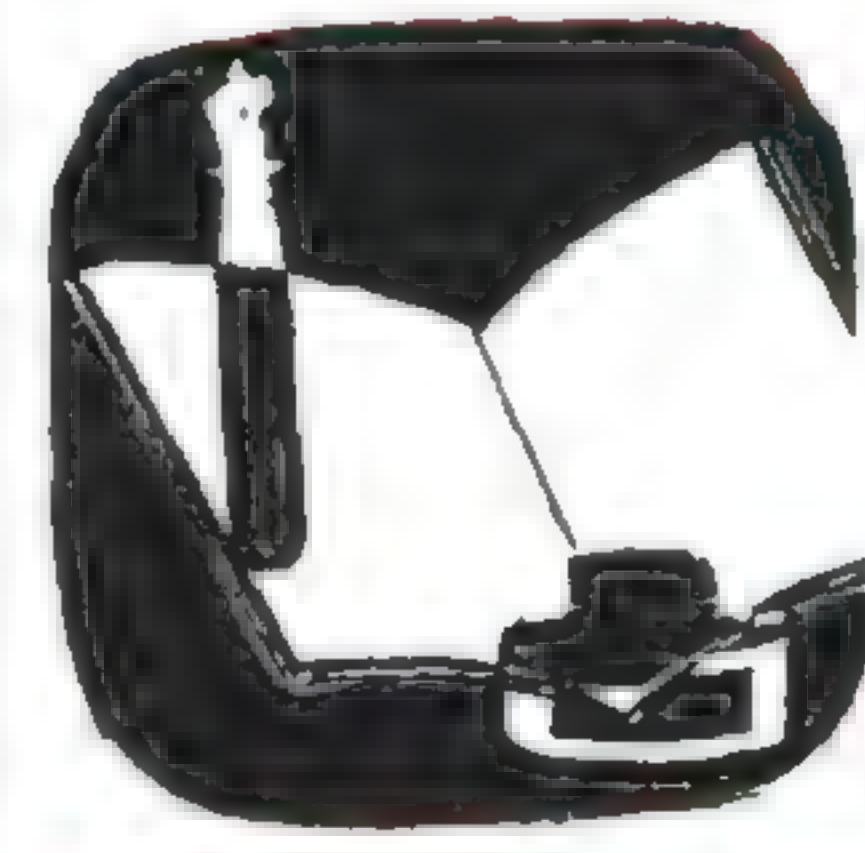
“అంటే?” నాకర్థం కాలేదు.

“అదే....మామూలుగా బొట్టు, కాటుక, పువ్వులు, గజాలు అన్నీ మళ్ళీ వేసుకుంటుందట...” నీత కంఠంలో, అంత ద్వేషం ఎందుకో, ఆ ముఖంలో అంత కోపం ఎందుకో నాకు అర్థం కాలేదు. పైగా అదొక వింత విషయంలా కూడా తోచలేదు.

“నువ్వు చూడలేదా....” అన్నాను.

“చూడదలచుకోలేదన్నాను....చూడకుండా చెపుతున్నానని ఇది గాలివార్తనుకోకు. నూటికి నూరుపాళ్ళూ ఆధారంతోనే చెపుతున్నాను....”

“పరవారేదు. నేను చూసేస్తాను....” అన్నాను.

పుస్తకాలు

ఓ పూవు రాలింది

(నవల)

[రచన: వావిలికొలను రాజ్యలక్ష్మి; ప్రచురణ: జయంతి పబ్లికేషన్స్, ఏలూరురోడ్డు, విజయవాడ-2; 1/2 డెమా పైజులో 209 పేజీలు; వెల రూ. 6-25; అట్టపాది మూడు రంగుల బొమ్మ: వి. యన్. ప్రకాష్]

దోసిళ్ళనిండా పాత్రలు. కలగావులగంగా వుండే సన్నివేశాలూ ఎదురుగా పెట్టుకు కూచుని, నవల రాయడానికి సిద్ధపడితే—ఫలితం ఎలా వుంటుంది?—ఈ రచయిత్రి తీసుకున్న ఇతి వృత్తంలో బలం లేనట్లే, సన్నివేశాలలోనూ లేదు. పాత్రలు ఎలా వీలయితే అలా ప్రవర్తిం చేస్తాయి. వాటి ‘దోరణి’ మారిపోవడానికి గల ‘బలం’ చాలా బలహీనంగా కనిపిస్తుంది. నిజానికి కథ ‘సాగింది’ గాని, నడవలేదు!

ఉదయకాంత్ అన్న పాత్ర ప్రవర్తనలోనూ జయంతి పాత్ర ప్రవర్తనలోనూ—ఒక ‘విధానం’ అంటూ కనిపించక పోవడంతో చదువరులు అగమ్యంకో పడతారు. ఏవి ముఖ్య పాత్రలుగా తాను భావించి, రచయిత్రి కథ నడిపారో—కథ ఆ పాత్రలతో అంతం కాకుండా, తర్వాత వచ్చిన పాత్రలతో అంతం కావడం వల్ల—ప్రాముఖ్యత ఎదో తిరిగి పోయినట్లుగా అనిపిస్తుంది. అంత కంటే—కొద్దొచ్చినట్లుగా కనిపించేది—కథలో ఏ మాత్రం సమస్య లాంటిది లేకపోవడం; దాంతోనే నడక కుంటుపడుతుంది; నూటయాభై పేజీలు చదివినా, ఇంకా మొదట్లోనే వున్న భావన కలుగుతుంది; అలా కాకుండా, అధ్యాయానికి అధ్యాయానికి కథ ఒక్కొక్కటిగా పైకి ఎక్కుతూ వుంటే—కథ ఎలాంటిదయినా రసవత్తరంగా కనిపించడానికి అస్కారం వుండేది.

“అది నీ యిష్టం. నాకు ఇటువంటి విషయాలంటే ఒళ్లు మంట. భర్త ఉన్నప్పుడు పతివ్రతల్లా నటించడం, మీ చేతుల్లో సుమంగళిగా పోవాలనుందనే మాటలు చెప్పడం, ఆయనగారు ముందు వెళ్ళిపోతే మొదట శోకదేవతలా దర్శన మిచ్చి నలుగురి సానుభూతి మాటలతోను కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడ్చి నాలుగు నెలలైనా తరగక ముందే మళ్ళీ మోజు తీరని సరదానికి పోకుండా పోయి, ఆ చచ్చినవాడి జ్ఞాపకాన్ని కూడా మర్చి పోవడం—పాతికేళ్ళ వయసుకే ఆ శ్రీదేవి ప్రజల ఆదరణ కోల్పోయింది. సంఘానికి శత్రువులా బ్రతుకుతుంది. ఇవన్నీ ఆమెను వేదించే బాధలు. మనసుకు శాంతికి నివ్వలేని వేదనలు. ఈ రోజు శ్రీదేవి ఎవ్వరి ఎదురుగా పడినా ఆమెను దూషించడమే తప్ప సానుభూతి చూపించలేక పోతున్నారు. వీళ్ళంతా తనను సుఖంగా బ్రతక నివ్వడం లేదని కుమిలిపోతుండే తప్ప అవి తాను చేజేతులా కల్పించుకున్న పరిస్థితులని గ్రహిస్తుందా శ్రీదేవి?”

“చ. నువ్వు కూడా అలా మాట్లాడు తున్నావేం నీతా?” అన్నాను ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకుంటూ.

ఇంచుమించు శ్రీదేవి వయసుదే అయిన నీత — ఉన్నత విద్యనభ్యసించి బాధ్యతగల ఉద్యోగినిగా ఉంటూ ఒక అవివాహితగా సంఘంలోని అవకతవకలను కూడా ఎదుర్కొంటూ దైర్యంగా సంఘ సమస్యలను గురించి తర్కించే నీత — ఒక స్వల్ప విషయాన్ని తీసుకుని, ఒక సాటి శ్రీ దురదృష్ట జీవితాన్ని గురించి ఇంత విపరీతంగానూ, సంస్కార హీనంగాను ఎలా మాట్లాడ గలుగుతుంది?...

“నీతా: నీ ఉద్దేశం నాకు పూర్తిగా అర్థం అయ్యింది కానీ, శ్రీదేవి ఆ బారెడు జాబ్బునీ వేలుముడితో దిగించి, ముఖాన బొట్టు లేకుండా, చేతులు బోసిగా వదిలేసి తెల్లచీరలో శోకదేవతలా దర్శనమిస్తేనే కానీ బ్రతకనివ్వరంటావు అంతేనా?”

“అది కాదు. అసలు భర్తే పోయిన తర్వాత ఆ అలంకారమంతా ఎవరి కోసమని?”

నేను నవ్వాను.

“నీకూ లేదు భర్త. మరి నీ అలంకారమంతా ఎవరి కోసమని?”

“కారదా!” కోపంగా చూసింది నీత.

“అంటే పెళ్ళికాని నేను, పెళ్ళయి భర్త పోయిన విధవ శ్రీదేవి ఇద్దరమూ ఒకటేనన్న మాట” ‘విధవ’ అన్న మాటను ఒత్తి పలుకుతూ కోపాన్ని పెళ్ళలో చూపిస్తూ పళ్ళు కొరికింది.

నేను మళ్ళీ నవ్వాను.

“ఈ ‘విధవ’ అనే ముద్రవేసి ఆమె రూపాన్ని వికృతంగానే చూడాలనుకునే నీలాంటి వాళ్ళను ఒకే ప్రశ్న అడుగుతున్నాను. కోపం తెచ్చుకోకు. శ్రీదేవి ఏ బొట్టు కాటుక, గాజులతో అలంకరించుకుంటూందో అదే అలంకారం. నువ్వు ప్రతి అడవిల్లా కూడా చేసుకుంటున్నారు. ఇవి ప్రతి పిల్లకి పురిటినుంచీ వస్తున్న ముచ్చల్లే కానీ పెళ్ళితో రాలేదు నీతా. పెళ్ళి జరిగిన నాటినుండి భర్తతోపాటుగా వచ్చిన మంగళసూత్రాలు, మచ్చెలు, నల్లపూసల వంటివేవో అతడి మరణంతోపాటుగా తీసేస్తే బాగానే ఉంటుంది. అంతే గానీ పుట్టుకతో వచ్చిన అలంకారమంతా మధ్యలో వచ్చిన వ్యక్తితో పోవాలని ఎక్కడుంది?”

“మన సంప్రదాయాల్లో.”

“ఎక్కణ్ణుంచి వచ్చాయి ఈ సంప్రదాయాలు? సంప్రదాయాలంటూ అమోరించే ఈ పెద్ద మనుషు

పావోలా బ్రెసియానో అన్న 19 ఏళ్ళ అమ్మాయి ‘మిస్ ఇటలీ’గా ఎన్నికైంది. విశేషం ఏమిటంటే — ఆమె కాళ్ళను 500 మిలియన్ లిరాకు ఇన్స్యూర్ చెయ్యడం! ఆమె తమ ఊళ్ళో ఫుట్ బాల్ ఆట ఆడే శ్రీల ఇట్టులో ‘సెంటర్ ఫార్వర్డ్’గా పాల్గొంటుంటుందట!

లంతా ఆ సంప్రదాయాలను ఎందుకు అనుసరిస్తున్నారో ఎదుటి వాళ్ళ నెత్తిన ఎందుకు రుద్దాలనుకుంటున్నారో, అసలు వాటి అర్థం వర్థం ఏమిటో గట్టిగా ప్రశ్నిస్తే ఎవ్వరూ నీకు విధమర్చి చెప్పలేరు. ఇవన్నీ ఎవరి పరిస్థితులకు తగ్గట్టు వారు వ్యక్తిగతంగా కల్పించుకున్నవే మొదట. రాను రాను అంటువ్యాధిలా వ్యాపించి వాటికి మనలను బానిసలుగా చేసుకున్నాయి.

నేడు శ్రీ జాతి ఏదో ఉద్ధరించబడాలనీ, సంఘంలో గౌరవంగా బ్రతకాలనీ, సమాన హక్కులు కావాలనీ లెక్కరిచ్చిన వాళ్ళల్లో నువ్వు ఉన్నావు. అటువంటిది అసలే భర్తపోయి కుమిలి పోతున్న శ్రీదేవి వంటి శ్రీలను, తాను శ్రీగా అలంకరించుకున్నందుకే లోకులు కాకుల్లా పొడుస్తుండే సరిదిద్దవలసింది పోయి, వాళ్ళతో చేతులు కలిపితే అటువంటి అధాగ్యులను ఎవరాడుకుంటారు నీతా! కేవలం శ్రీదేవి బొట్టు పెట్టుకున్నందుకే అందరి సానుభూతిని కోల్పోయిందని నువ్వన్నావు చూడు. అంటే వీళ్ళంతా పరోక్షంగా ఆమెను జీవితమంతా దుఖాన్ని భరిస్తూ చీకటిని అనుభవిస్తూ కన్న దిద్దలకు కూడా వికృత రూపంలో దర్శనమిస్తూ కుమిలిపోతూ నూరేళ్ళ బ్రతుకునూ యేడ్వ వలసిందని అడేకిస్తున్నారన్న మాట. అదే వాళ్ళ ఉద్దేశ్యమయితే అటువంటి వాళ్ళ అపేక్ష భరించడం కూడా కష్టమే కాబట్టి—శ్రీదేవి వంటి శ్రీలు — ఆరకమైన రాక్షసుల సానుభూతిని కోర కూడదు నీతా” బాధగా అన్నాను.

“నువ్వెన్నయినా చెప్పు. నన్ను నిందించినా సరే, శ్రీదేవి వంటి శ్రీలను నేను క్షమించను” ఇంకా అవేశంగానే అంది నీత.

“నువ్వే కాదు. నీవంటి చదువుకున్న వారైన శ్రీలలో తొంభయితొమ్మిది శాతం ఆమెను క్షమించరు. అటువంటి వారి క్షమాపణ శ్రీదేవికి అవసరం లేదు. కానీ నీవంటి వారితో నా మనవి ఒక్కటే. శ్రీదేవి వంటి శ్రీలను ఏ మాత్రం పట్టించుకోకుండా ‘తనకిష్టమయింది. తానలా ఉండ’ని ఊరుకుంటే అదే పదివేలు. కాకుల్లా చుట్టూ చేరి పొడవకుండా తన మార్గాన తన్ను సుఖంగా ఉండనిస్తే నేడు మనం సాటి శ్రీకి అంతకంటే చేయదగిన మేలు లేదు. అంతకంటే తమను తాము సంస్కరించుకుంటే చాలు. పద చీకటి పడింది” అన్నాను, లేస్తూ. □

ఆచార్యుల
శారదాదేవి తో
గాస్పి

“సాహిత్యం ఎప్పుడూ మనసుకు ఆహ్లాదం కలిగించేదిగా, ఉత్తమమైన-ఉదాత్తమైన భావాను నున్నితంగా కదిలించేలా ఉండాలని నా అభిప్రాయం. కానీ ఈనాడు విరివిగా పత్రికల్లో వస్తున్న కథానికలు, నవలల మీద నాకంత మంచి అభిప్రాయం లేదు. ఇది ఉత్తమమైన సాహిత్యం కాదు. ఈ సాహిత్యంలో ఉదాత్తత కనిపించడం లేదు. ఇటువంటి సాహిత్యం విరివిగా రావడానికి పత్రికల అభిరుచుల స్థాయి కొంత వరకూ ప్రధాన కారణంగా చెప్పక తప్పదు. ప్రజల్లో ఉత్తమాభిరుచులను పెంపొందింపజేయడానికి దోహదం చెయ్యవలసిన సినిమాలు కూడా-విపరీత దోరణుల్లో నిర్మించబడడంతో, ఆ ప్రభావం వల్ల కూడా ‘అభిరుచుల స్థాయి’ రాసురాసు దిగజారిపోతూ వుంది. ఇవాళ కార్పనిక సాహిత్యాన్ని ఎక్కువగా చదివేది స్త్రీలు. కానీ వాళ్ళలో అధిక సంఖ్యాకులైన వారికి ఈనాటి సామాజిక స్థితిగతులకు సంబంధించిన అవగాహన ఎంత మాత్రమూ లేదు.

అంతవరకూ ఎందుకు? విద్యార్థినులనే ఉదాహరణగా తీసుకుంటే-వాళ్ళలో చాలా మందికి ‘సాంఘిక బాధ్యత’ అంటే ఏమిటో తెలియదు. ఈనాటి రాజకీయ పరిస్థితుల గురించి చెప్పలేదు. సాంఘిక చైతన్యం కోసం తమ తమ అభిరుచులకు అనుగుణంగా ఎటువంటి బాధ్యతలను స్వీకరించవలసి వుందో వాళ్ళు తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నించరు. సాంస్కృతిక రంగాలలో ఉండే అభిరుచి అంతంత మాత్రమే. అసలు వాళ్ళలో-రోజూ వార్తాపత్రిక చూసే అంవాటు ఎంతమందికి ఉంటుందనేది నాకు అనుమానమే. వాళ్ళ ఆలోచనా విధానం, దృక్పథం చాలా కొద్ది విషయాలకే పరిమితం. ఉదాహరణకు కొందరి దోరణి ఎలా వుంటుందంటే-తాము విధిగా సాత్య పుస్తకాలు చదువుకోవాలి. పరీక్షలు పాసుకావాలి. ఆ తర్వాత అవసరాన్ని బట్టి ఏదో ఉద్యోగం చెయ్యడం, లేదా పెళ్ళిచేసుకోవడం. ఇంటికి అంకితమై పోవడం....ఇదే వాళ్ళ ర్యేయం.

నిజజీవితానికి దూరంగా, ఊహాలోకాల్లో విహరింపజేసే పుస్తకాలు, అర్థరహితంగా కనిపించే సినిమాలు-ఇవే వాళ్ళు ప్రధానంగా చర్చించుకునే విషయాలు. ఇటువంటి చైతన్య రహితమైన వాతావరణం ఎప్పుడు మారుతుంది? ప్రజలలో సామాజిక బాధ్యతల పట్ల ఉత్సాహం కలిగించడానికి దోహదం చేసే ప్రక్రియలలో విప్లవాత్మకమైన మార్పులు ఎప్పుడు వస్తాయి? అన్న ప్రశ్నలకు భవిష్యత్తే జవాబు చెప్పాలి!” అంటున్న సుప్రసిద్ధ రచయిత్రి శ్రీమతి ఆచంట శారదాదేవి మాటల్లో-రచయిత్రిగా ఈనాటి సాహిత్య రంగం పట్ల గల ఆసంత్సృప్తి, అధ్యాపకురాలిగా ఈనాటి యువతరం దోరణుల పట్ల ఆవేదన-ర్వనించాయి.

శ్రీమతి ఆచంట శారదాదేవి పత్రికలకు చిరపరిచితమైన రచయిత్రి. 1945 నుంచీ సాహిత్య రంగంలో కృషి చేస్తున్నారు. అమె తొలి రచన ‘అపశ్రుతులు’-కథానిక ‘చిత్రాంగి’ అన్న

పత్రికలో ప్రచురింపబడింది. అప్పటినుంచి వందకు పైగా కథలు రాశారు. 'వగదాలు', 'పారిపోయిన చిలుక', 'ఒక్కనాటి అతిథి', 'మరీచిక' అన్న శీర్షికలలో నాలుగు కథా సంపుటలను ప్రచురించారు. "ఏదైనా ఒక సంపుటన నన్ను కదిలిస్తే, ఆ అనుభూతిని ఇతరులకు వ్యక్తం చెయ్యాలన్న కోరిక కలిగేది. అలా నా రచనా వ్యాసంగం ప్రారంభమైంది" అన్నారు కారదాదేవి-తమకు రచనలు చేయడం పట్ల ఉత్సాహం ఎలా ప్రారంభమైనదీ వివరిస్తూ.

కారదాదేవి విజయవాడలో పుట్టారు. విద్యాభ్యాసం కొంతవరకు విజయవాడలోను, ఆ తర్వాత మద్రాసులోనూ జరిగింది. తెలుగు సాహిత్యంలో ఎమ్. ఏ. పట్టా పుచ్చుకున్నారు. 1945లో అమెరికా వివాహం-ప్రముఖ రచయిత శ్రీ ఆచంట జానకిరామ్‌గారితో జరిగింది. "ఆ రోజుల్లో నా తొలి రచనలను మావారు శ్రద్ధగా చదివి, అవసరమైన మార్పులను సూచించి-రచనలు చేయడం పట్ల నాకు ఎంతో ప్రోత్సాహాన్నిచ్చేవారు. అప్పటినుంచి కథలు రాయడం నాకొక హాబీ అయింది" అన్నారు కారదాదేవి.

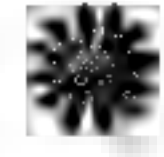
1954 నుంచి అమెరికా పరిసరాల్లోని శ్రీ పద్మావతీ మహిళా కళాశాలలో తెలుగు కథాద్యక్షురాలుగా పనిచేస్తున్నారు.

"సాహిత్యంలో ఉత్తమమైన విలువలు ప్రతిబింబించాలంటే అందుకు సిద్ధాంతపరంగా ఒక దృక్పథం అవసరమంటారా?" అన్న ప్రశ్నకు జవాబుగా అమె ఇలా అన్నారు:

"సిద్ధాంత సంబంధమైన దృక్పథం ఒక ప్రయోజనాన్ని ఆశించి వుంటుంది. ఒక ప్రయోజనాన్ని ఉద్దేశించి రాసిన రచన విస్తీర్ణంగా, పేలవంగా ఉంటుంది. ఐతే రచయితలు సమకాలీన జీవితానికి దూరంగా ఉండలేరు. (ఒక వేళ అలా వుండవచ్చని అనుకుంటే-అది ఆత్మ వంచనే అవుతుంది.) జీవిత సత్యాలకు దర్పణం పట్టని సాహిత్యం చిరకాలం బ్రతకదు. కాబట్టి రచయిత తన దృష్టితో చూచిన జీవితాన్ని, ఆ భావాల వ్యక్తికరణలో కనబడే సృజనాత్మక క్రియిబిల్టి రచనలోని ప్రతిభకు గుర్తింపు లభిస్తుంది. అంతేకాని, కొన్ని సిద్ధాంతాలు, కొన్ని నియమాల పరిధుల్లో రచనలు కొనసాగాలనడం సమంజసం కాదని నా అభిప్రాయం. రచయిత-తన రచనలద్వారా కొన్ని ఆశయాలను వ్యక్తం చేయవచ్చును.

ఐతే అవి రచనల్లో అంతర్లీనంగా ఉండాలి. రచన చదువుతున్నప్పుడు ఏర్పడిన అనుభూతి, పఠితలలో చైతన్యం కలిగించాలి కానీ, రచనల్లో ఆశయాల ప్రచారమే ప్రధానంగా చోటు చేసుకోకూడదు."

సాహిత్యాన్ని గురించి తమ ఆలోచనా దోరణిపై - రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్, కేథరిన్

'నక్రమమైన ప్రోత్సాహం ఉంటే శ్రీలు అన్ని రంగాలలోనూ ముందంజ వెయ్యగలరు' అని వదే వదే చెప్పేవారు తమ అభిప్రాయాన్ని వమర్నించు కోవడానికి మరో రెండు ఉదాహరణలు: కలకత్తాలోని యూనివర్సిటీ కాలేజ్ ఆఫ్ సైన్స్‌లో కుర్చు రహిత గాత్ర గ్రామకు చెందిన డాక్టర్ శ్రీమతి జానీ బెనర్జీ; భువనేశ్వర్‌లోని ఉత్కళ యూనివర్సిటీలో పోస్ట్‌గ్రాడ్యుయేట్ గణితగాత్ర గ్రామకు చెందిన డాక్టర్ (కుమారి) బ్రీతి మహాపాత్ర. ఈ ఇద్దరు కూడా తమ తమ రంగాలలో చేసిన పరిశోధనా కృషికి పురస్కారంగా-యువ గాత్రవేత్తలకు భారత జాతీయ విజ్ఞాన అకాడమీ వారు 1976 ఏడాదిలో ఇచ్చే పతకాలు గలిచారు. మరో పది మంది పురుషులు కూడా ఈ పతకాలు గలిచినా, 30 ఏళ్ళ కన్న తక్కువ వయసు వారికి ఇచ్చే ఈ బహుమతులను ఈ ఇద్దరు విజ్ఞానగాత్రజ్ఞురాలు గెలవడం విశేషంగా చెప్పుకోవచ్చును. వారికి పతకాలతో బాటు 1,500 రూ. రొక్కం బహుమతి, దాంతోబాటు కలకత్తాలోని కొథారీ ఫ్రెండ్లిప్ అండ్ రిసెర్చ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ వారిమంది పరిశోధన కొనసాగించడానికి అనువుగా 5 వేల రూపాయల గ్రాంటు - లభిస్తాయి! ఈ ఇద్దరు పవిత్ర ఆదర్శం-పవిత్రంలో మరింకా ఎందరో గాత్రవేత్తలుగా పేరు తెచ్చుకోవడానికి పాద పడగలరు!

మాన్స్‌ఫీల్డ్, చెకోవ్ రచనల ప్రభావం ఉందంటారు శ్రీమతి కారదాదేవి.

"పురాణేతిహాసాల గురించి ఇప్పుడు విమర్శలు చేయడం కూడా అవసరం" అంటా రామె. "కొన్ని ఆచార వ్యవహారాలు, సంప్రదాయాలు మానవ జీవితాన్ని క్రమబద్ధం చేయడానికి సృష్టించబడ్డాయి. వాటివల్ల కలిగే మంచిని మనం

స్వీకరించడంలో తప్పేమీ లేదు. ప్రాచీనకాలంలో వచ్చిన సాహిత్యం అంతా అభివృద్ధి నిరోధకమైన దన్ను నిరసన భావం ఏర్పరచుకోవడం కంటే, అందులో సాహిత్యపరంగా ఉన్న విశిష్టతను గుర్తించడం ఎంతైనా అవసరం" అంటారు కారదాదేవి.

గత పది సంవత్సరాలుగా సాహిత్యంలో దిగజారిపోతున్న విలువలను గురించి ప్రస్తావిస్తూ అమె ఇలా అన్నారు: "ఇదివరలో ఇప్పుడున్నన్ని పత్రికలు లేవు. ఇన్ని కథలు, నీరియర్ నవలల అవసరం ఉండేది కాదు. రచనలలో ఉత్తమ సాహిత్యపు విలువలను గుర్తించి ప్రచురించడం జరిగేది. కానీ రాసురాసు పత్రికల సంఖ్య పెరగడం, రచనల అవశ్యకత ఎక్కువ కావడంతో - సాహిత్యపు విలువలకు ఉండవలసిన ప్రాధాన్యం తగ్గిపోవడం ప్రారంభమైంది. ఇది చాలా అనారోగ్యకరమైన పరిణామం" అన్నారు.

"మరి ఈ పరిస్థితులు మారడం ఏవిధంగా సాధ్యమౌతుందని అనుకుంటున్నారు?"

"మార్పులన్నవి కేవలం కొందరి ఆలోచనల వల్ల మాత్రమే సాధ్యమౌతుందని నేను అనుకోను. ఇందుకు సమాజపరంగా - అన్ని రంగాలలోనూ కొత్త దృక్పథం రావాలి. ఈనాటి యువతరం, రాసున్న తరాలవారి సంజేమాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని, కొన్ని సంస్కరణ విధానాలను రూపొందించాలి. ముఖ్యంగా విద్యారంగంలో తీసుకురావలసిన మార్పులు చాలా ఉన్నాయి. మానసిక వికాసానికి చోహదం చేసేది, మంచి అభిరుచులను పెంపొందింప జేసేది, ప్రపంచాన్ని, జీవితాన్ని సక్రమంగా అర్థం చేసుకోడానికి ఉపయోగ పడేది అయిన విద్య-ఈనాడు చాలా అవసరం. ఈనాటి యువతరం పూర్తిగా వెన్నెముకలేని యువతరంగా మారిపోక ముందే, సాంఘిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక రంగాలలో కలుషితమైన వాతావరణం ఇంకా విజృంభించక ముందే, పెద్దలందరూ పూనుకొని, కొన్ని విప్లవాత్మకమైన సంస్కరణలు చేయాలి. అలా జరగకపోతే-తవిష్యత్తు మరింత నిరాశాజనకమౌతుంది!" అన్నారు కారదాదేవి.

యువతరంలో చైతన్యాన్ని ఆకాంక్షిస్తూ చెప్పిన ఆ మాటల్లో రచయిత్రుగా, అధ్యాపకురాలిగా శ్రీమతి కారదాదేవికిగల సాంఘిక విద్యర్థత, మరోసారి సుస్పష్టమైంది! □

మెజిషియన్ మోహన్

అతి మర్యాద 'వనిత' 'కళాపాఠశాల' కలిసి నిర్వహించిన 'మదర్స్ డే' లో ఒక ప్రధాన కార్యక్రమం శ్రీమతి మోహన్ మాజిక్ షో. అపాయకరమయిన వస్తువులను మ్రొంగి తిరిగి ఇయటకు తెప్పించడం, బాళిస్తలంలోంచి కావలసిన వస్తువులు తీయడం వంటి మరెన్నో అద్భుతాలు చేసి శ్రీమతి మోహన్ ప్రేక్షకులను ఆనాడు తన ప్రదర్శనతో ఆకట్టుకున్నారు.

"నేను మద్రాసు స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ లో విద్యార్థినిగా ఉన్న రోజుల్లో రమణారెడ్డిగారి మాజిక్ ప్రదర్శన చూశాను. ఆ ప్రదర్శన నన్నెంతో ఆకర్షించింది. నేను కూడా మాజిక్ ఎందుకు నేర్చుకోకూడదనిపించింది. రమణారెడ్డిగారిని ఆ విషయమే అడిగాను. ఆయన నరే నన్నారు. ఆ తర్వాత రమణారెడ్డిగారితో కలిసి నాలుగు వందలకు పైగా ప్రదర్శనలలో పాల్గొన్నాను. అయితే నా అంతట నేనుగా ఇచ్చిన మొట్టమొదటి ప్రదర్శన మద్రాసులో మదర్స్ డే నాడు ఇచ్చినదే" అన్నారు మోహన్ 'వనిత' తో మాట్లాడుతూ.

"నేను వృత్తిరీత్యా కళాదర్శకురాలని. అందు చేత మాజిక్ మీద పూర్తిగా మనసు వుంచలేక పోయాను. మాజిక్ ప్రదర్శనలలో ఉన్న ఉత్సాహంతో పాల్గొంటున్నాననిగాని, దాన్నే వృత్తిగా మార్చుకోవాలనే కోరిక నాకు లేదు" అన్నారు మోహన్.

"వనితలు మాజిక్ నేర్చుకోవడం కష్టమని నేననుకోను కాని, పురుషులు ఇచ్చే ప్రదర్శనలంతగా వనితల మాజిక్ షోలు బాగుండవనే భయం నాకూ ఉంది. మాజిక్ షోలో గ్లామర్ కన్నా 'షోమన్ షిప్' ముఖ్యం. అందుకే వనితలు సహాయకుల పాత్రల

లోనే వుండిపోతున్నారు. వేనే కొంత ధైర్యం చేసి ముందుకు వచ్చావేమో" అన్నారు ఆమె చిరు నవ్వుతో.

"మాజిక్ కూడా 'ఆర్ట్' క్రిందే లెక్క కట్టాలి. ఎనోరవరచడానికే ఈ కళని ఉపయోగించు కోగలం. అతిత కత్తులు ఏ మెజిషియన్ కీ లేవు. ఈ కళని చాలా కష్టపడి నేర్చుకోవాలి. నేర్చుకున్న తర్వాత 'ఇంటెన్స' అనిపిస్తుంది. ఆ వెంటనే దీనిని ఎందరో విస్మరిస్తున్నారు.

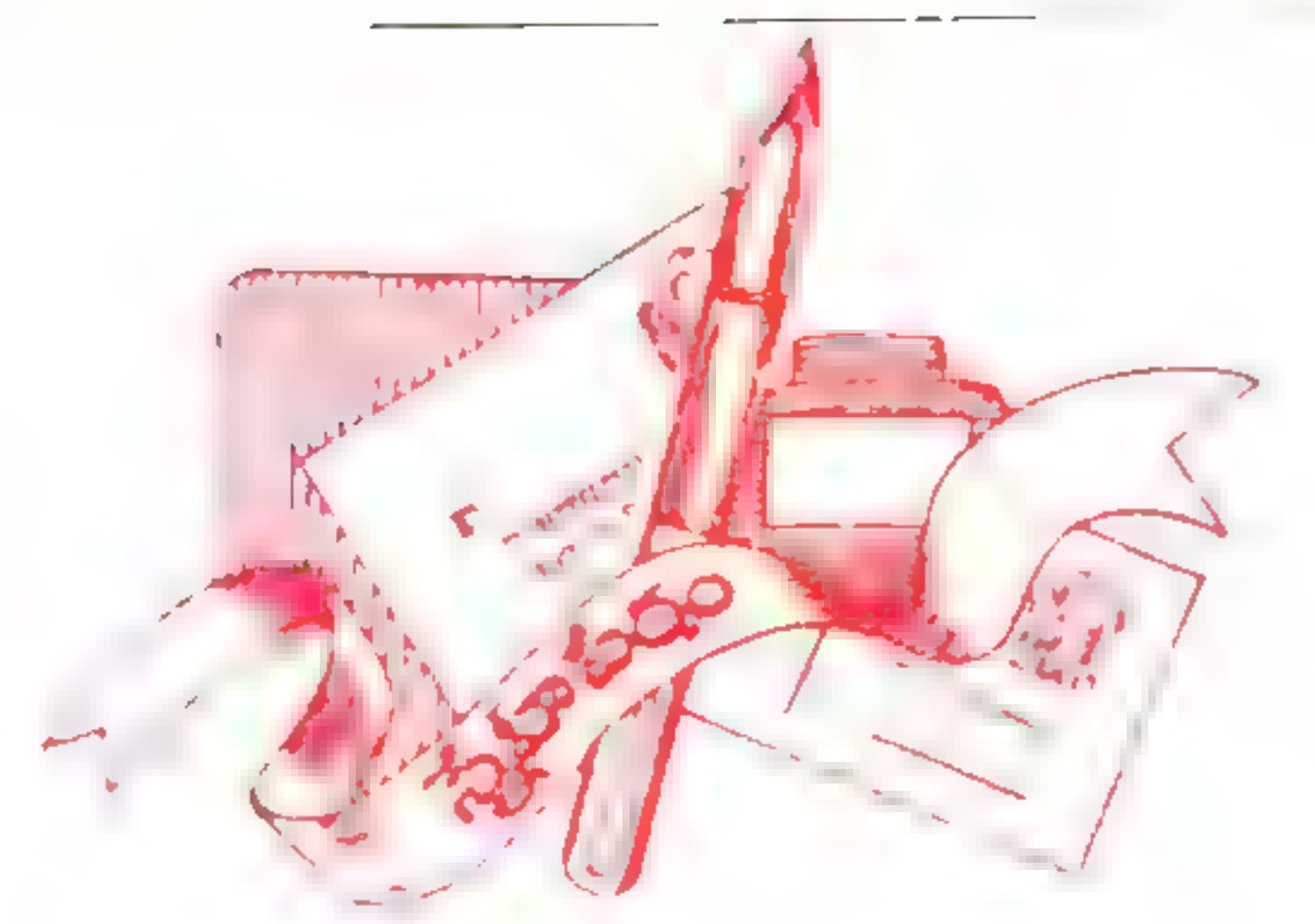
"అందుకే అభిలాష ఉన్న ప్రతి వ్యక్తికీ మాజిక్ నేర్పరు. నేను రమణారెడ్డిగారి వద్ద స్వల్ప వ్యవధి లోనే మాజిక్ నేర్చుకున్నాను. అయితే ప్రదర్శనలలో పాల్గొనడంతో ధైర్యం కలిగింది. నామీద నాకు నమ్మకం కుదిరింది" అంటూ వివరించారు శ్రీమతి మోహన్.

"సాధారణంగా రెండు గంటల ప్రదర్శనలలో ఇరవై అంకాలకు పైగా వుంటాయి. ఈ అన్ని అంకాలూ ఒకే వ్యక్తి ఇవ్వడం కష్టం. మద్రాసు ప్రదర్శనలో అప్పటికప్పుడు నేను సహాయకు రాండ్రమ్ తయారు చేసుకున్నాను. అయినా నా మొదటి ప్రదర్శన బాగానే రక్తికట్టింది. కొన్ని వెలలుగా 'టచ్'లో కూడా లేను. మాజిక్ ని వృత్తిగా స్వీకరించినవారు ప్రతిరోజూ సాదన చేస్తూ వుంటారు. కొత్త 'ట్రీక్'లు కనిపెడుతూనే వుంటారు. నా వృత్తి వేరు కనుక, ఇదంతా నాకెలా సాధ్యం?" అని ప్రశ్నించారు మోహన్.

"స్టేజీ మీద ఇచ్చే ప్రదర్శనకు ఎన్నో హంగులు వుంటాయి. కామెంటరీ వుంటుంది. టెక్నికల్ పెర్ఫెక్షన్ సాధించటానికి అవకాశం వుంటుంది. ప్రదర్శన ఇచ్చేటప్పుడు మెజిషియన్ కి 'ప్రైవసీ' కావాలి. అందుకే సహాయకులు తప్ప స్టేజీ మీద ఎవరూ సాధారణంగా వుండరు. మాజిక్ అని తెలిసినా అందులో అద్భుతం ఉన్నదని ప్రేక్షకులు అనుకున్నప్పుడే మాజిక్ ప్రదర్శన విజయవంత మవుతుంది."

"మా కుటుంబంలో మాజిక్ మీద ఇంతవరకూ ఎవరికీ అభిలాష లేదు. మా పిల్లలు నేర్చుకోవాలనుకోవడం లేదు; నాకూ నేర్పాలనీ లేదు" అంటూ "ప్రజాహిత కార్యక్రమాలకు నా 'మాజిక్ షో' ద్వారా సహాయపడడానికి ఎప్పుడూ వెనకడుగు వేయను" అన్నారు మోహన్.

—పి. దుర్గ

శ్రీమతి ఎస్. మనోరమ

కేరాఫ్ శ్రీ ఎస్. వి. బి. ఎస్. రావు
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ ఓర్ ట్రెస్సింగ్
ఇండియన్ స్కూల్ ఆఫ్ మైన్స్
ధన్ బాద్-826 004 (బీహార్)

వయసు 25 సం.లు. గృహిణి. ఎం. ఏ. లింగ్విస్టిక్స్ పాఠశాల. ఫ్రెంచి. జర్మను భాషల లోనూ, హిందీ సంస్కృత భాషలలోనూ ప్రావీణ్యం సంపాదించారు. 'పుస్తక పఠనం, స్థాంపుల సేకరణ, కొత్త భాషలు నేర్చుకోవడం నా హాబీలు' అంటారు. కొత్తరకాల ఎంట్రాయి డరీలు నేర్చుకోవాలనే ఆసక్తి ఉంది. పుస్తకాల గురించి చర్చించడం అంటే ఇష్టం చూపుతారు. కుమారి వై. హేమలత

కేరాఫ్ వై. సూర్యనారాయణమూర్తి, అద్వాకేట్
రాజం (పి.ఓ)

శ్రీకాకుళం జిల్లా

వయసు 18 సంవత్సరాలు. బి. ఎస్ సి. చదువు తున్నారు. వీణ నేర్చుకోవడం, అన్నిరకాల పుస్తకాలను చదవడం అభిరుచులు.

టి. ప్రభావతి

కేరాఫ్ ఎ. ఎస్. రవి

1-3-183/8/1 కబాదిగూడ

సికిందరాబాద్-3

బి. ఎస్ సి చదువుతున్నారు. వయసు 22 సం.లు. చిత్రలేఖనం, నవలా పఠనం ప్రత్యేకమైన అభిరుచులు.

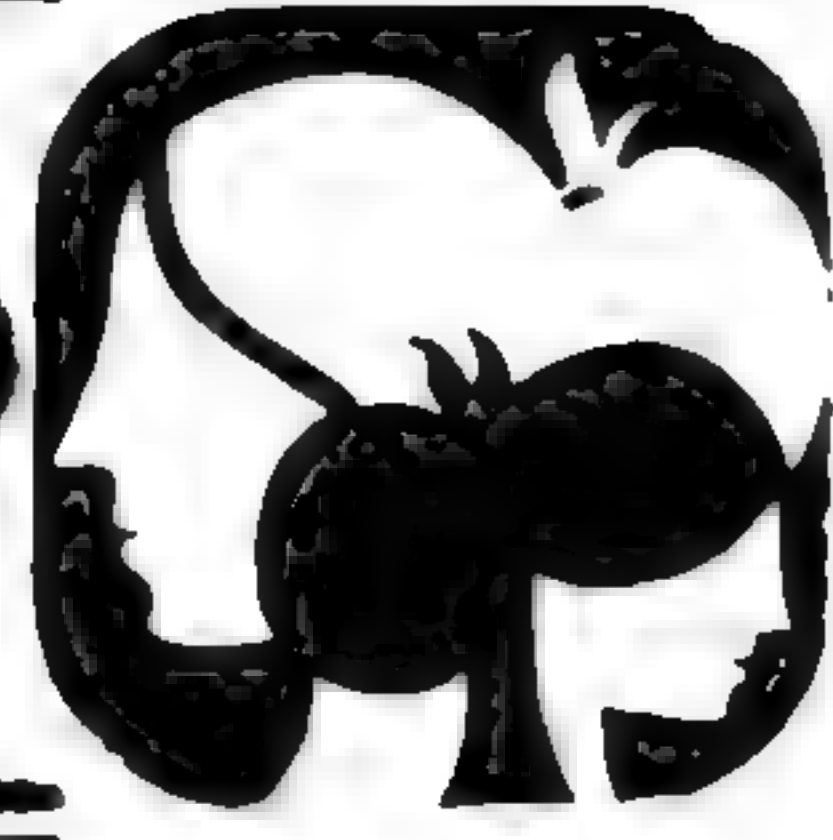
ఎ. శకుంతల

4-2-14/3 ఆర్యసమాజ్ బిల్డింగ్
కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500001

వయసు 17 సంవత్సరాలు. బి. ఏ. మొదటి సంవత్సరం చదువుతున్నారు. రకరకాల పత్రికలూ, పుస్తకాలూ చదవటానికి ఇష్టపడతారు. వివిధ ప్రదేశాలు చూడడం హాబీ. 'ఇతర రాష్ట్రాలలో నివసిస్తున్న తెలుగు వనితలతో స్నేహం చెయ్య గోరుతున్నాను' అంటారు.

అందమైన జుట్టు

శరీరసౌందర్యం అన్నది ఏదో ఒక ప్రత్యేక భాగానికి మాత్రం చెందినది కాదు. అందువల్లే సౌందర్యవేత్తలు 'అపాదమస్తకమూ' అలంకరించుకోవాలంటారు. అందుకే అలంకరించుకోవడంలో ముఖానికి ఇచ్చేంత ప్రాధాన్యం తక్కిన శరీరభాగాలకు కూడా ఇవ్వాలంటారు. ముఖ సౌందర్యం కూడా చాలావరకు జుట్టు అందం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

జుట్టును అందంగా ఉంచుకోవడం అన్నది ఆయా వ్యక్తులను బట్టి ఉంటుంది. తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకుని జుట్టును అందంగా ఉంచుకుంటే అంత కన్నా ఆరోగ్యకరమైన విషయం ఏముంటుంది?

మామూలుగా ఆరోగ్యంగా ఉన్న మనిషి తలమీద కనీసం 1, 50, 000 వెంట్రుకలు ఉంటాయని అంటారు. అయితే అజాగ్రత్తవల్లా, అనారోగ్యం వల్లా ఎప్పటికప్పుడు జుట్టు-రాలిపోవడం, పేలు పట్టడం, చుండువంటి సమస్యలకు గురి కావడం జరుగుతూ ఉంటుంది. కొందరి విషయంలో వారి తల బట్ట కట్టడం కూడా ఆరుదుగా జరగవచ్చును.

జుట్టు తత్త్వాన్ని బట్టి తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం వల్ల అందంగా, ఆకర్షణీయంగా కనిపించే ప్రయత్నం చెయ్యవచ్చును.

సహజంగానే 'జిడ్డు'గా ఉన్న జుట్టు ఉన్నవారు షాంపూలూ ఎక్కువగా వాడకూడదు. వాళ్ళు ఐదు రోజులకొకసారి గాని, వారానికి ఒకసారి గాని 'జిడ్డు' తరహా జుట్టుకోసం రూపొందించిన షాంపూ వాడాలి.

తరచుగా జుట్టు రాలిపోతున్న వారు-గాఢంగా ఉండే షాంపూలను, మెడికేటెడ్ షాంపూలను వాడకూడదు.

జుట్టును వెనక్కు దువ్వడం వల్లా, బిగువుగా ఉండే బిన్నులు ఆమర్చడం వల్లా రబ్బర్ బాండ్లు, వాడిగా ఉండే పిన్నులు మొదలైనవి వాడడం వల్లా - జుట్టు మధ్యలోనే తెగిపోతుంటుంది. ఇటువంటి జుట్టుకు తరచుగా నూనె పూసి మర్దన చెయ్యడం మంచిది.

మరి కొందరు తలంటు పోసుకోగానే జుట్టును 'హ్యాండ్ డ్రైయర్'తో ఆరబెట్టుకుంటూ ఉంటారు. ఇలా చెయ్యడం వల్ల జుట్టుతోబాటు, మాడు కూడా ఎండిపోయే ప్రమాదం ఉంది. అందువల్ల డ్రైయర్ తో అదేసరిగా జుట్టును ఆరబెట్టుకోక, అడపాదడపా దాన్ని ఆపి - జుట్టును గుండ్రని మొనలు గల 'బ్రష్'తో సర్దుకుంటూ ఉండాలి.

కాలంతో బాటు మనుషుల తత్త్వం మారినట్లే జుట్టు తత్త్వం కూడా మారుతుంది. పొడిగా ఉన్న జుట్టు జిడ్డు తరహాకు మారవచ్చును. జిడ్డు జుట్టు పొడి జుట్టుగానూ మామూలు జుట్టుగానూ మారవచ్చును. కొందరికి వైరస్ ఇబ్బందివల్ల గానీ, టైఫాయిడ్, కామెర్ల వంటి జబ్బులు రావడం గానీ జుట్టు, రాలిపోతూ ఉంటుంది. చలికాలంలో జుట్టు, మాడు బాగా పొడిబారతాయి. ఈ సమస్యలకు తగిన పరిష్కారమార్గం - తగిన ఆహారాన్ని తిని జుట్టుకు శక్తిని చేకూర్చుకోవడమే.

* అలివ్ నూనెను తీసుకుని దాన్ని కొద్దిగా వెచ్చబెట్టి, దాన్ని ముందు రోజు రాత్రే జుట్టుకు పట్టించి మర్దన చేసి, మర్నాడు ఉదయం బాగా కడిగేస్తే జుట్టుకు కళా, కాంతి వస్తాయి.

* తరచుగా ఎండలో తిరిగి, అలా జుట్టును సూర్యరశ్మికి గురి చెయ్యడం కూడా మంచిదికాదు. ఎండలో తిరిగవలసి వచ్చినప్పుడు జుట్టు ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. మురికిచేరే ప్రమాదం కూడా ఉండదు.

* జుట్టు బాగా పెరగాలంటే ఎలాంటి ఆహారం తినాలి? మాంసం, చేపలు, గుడ్లు, కాయగూరలు, ఆకుకూరలు ఎక్కువగా తింటే జుట్టు ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. రోజూ కనీసం 8 నుంచి 10 గ్లాసులు మంచినీళ్ళయినా తాగాలి. శాకాహారులు పాలు, పప్పు, మొలకెత్తుతున్న పప్పుగింజలు ఎక్కువగా తినాలి. వేయించిన ఆహార పదార్థాలు, నూనెతో వండిన వంటకాలు తినకూడదు. డబ్బాల్లో దొరికే నిలవచేసిన పళ్ళు, కొవ్వు పదార్థాలూ, చమురు ఎక్కుగా ఉండే తీపి పదార్థాలూ తినడం తగ్గిం

చాలి. జుట్టు మరి సమస్యకరంగా ఉంటే మట్టి విటమిన్ మాత్రలు గానీ, యాస్ మాత్రలు గానీ వాడవచ్చును.

* 'చుండు' చాలామందిని బాధించే సమస్య. శరీరంలో విటమిన్ ఎ కొరత ఎక్కువగా ఉంటే చుండు రావచ్చని ఒక అభిప్రాయం. సరైన ఆహారం తీసుకోకపోతే చుండు వస్తుంది.

* తలంటు పోసుకోవడానికి ఉపయోగించే నీళ్ళలో మార్పు వచ్చినా చుండు వచ్చే అవకాశం ఉన్నాయి. నీళ్ళ మార్పువల్ల సిలేషియస్ గ్రంథులు (ఇవి జుట్టు మొదళ్ళలో నూనెను ఉత్పత్తి చేసే గ్రంథులు) దెబ్బ తింటాయి. అలా 'సిటోరియా' అన్న జబ్బు రావచ్చును. లేకుంటే 'సొరియాసిస్' అన్న జబ్బు రావచ్చును. ఇవి నయం కావడం కష్టం. అయినా ఇక్కడ వివరిస్తున్న రెండు రకాల చికిత్సలలో దేని వల్లయినా ఇబ్బందులు తొలగవచ్చును. జుట్టును మామూలుగా షాంపూ చేసి ఆ తర్వాత కెటావ్లెన్ లోషన్ ను ఆ సీసామూతలో సగానికి తీసుకుని, దాన్ని కాస్త నీళ్ళలో కలిపి బాగా జుట్టుకు పట్టించాలి. ఐదు నిమిషాల తర్వాత బాగా నీళ్ళు పూసి పురిమి కడిగేయాలి. ఇది మొదటి చికిత్స. ఇక రెండవ చికిత్స. లిఫ్టెరిన్ ద్రవాన్ని రెండు మూడు లేబుర్ స్పూనులు తీసుకుని, అంతే చన్నీళ్ళలో కలిపి ఆ మిశ్రమంతో జుట్టును బాగా మర్దన చెయ్యాలి. ఆ తర్వాత రెండుగంటల తర్వాత షాంపూ వాడవచ్చును. కొందరికి కనుబొమలమీద కూడా చుండు రావచ్చును. ఇది చాలా ఆరుదుగా వస్తుంది. చుండు విపరీతంగా ఉంటే - వెంటనే చర్మ వైద్యులను సంప్రతించడం మంచిది.

* జుట్టును ఎందుకు మర్దన చెయ్యాలి? జుట్టును మర్దన చెయ్యడం వల్ల-మాడుమీద రక్త ప్రసారం బాగా జరుగుతుంది. అలా జుట్టును ఆరోగ్యంగా ఉంచుకోవచ్చును. అయితే మరి ఎక్కువగా మర్దన చేస్తే జుట్టుకు మంచిదికాదు. మర్దన ఎక్కువైతే జుట్టులో నూనె ఎక్కువగా ఉత్పత్తి అవుతుంది.

* జుట్టుకు షాంపూ ఎందుకు ఉపయోగించాలి? జుట్టుకు పట్టిన దుమ్ము, మురికి, జిడ్డు మొదలైన వాటిని షాంపూలు వదిలిస్తాయి. చాలామంది ఆరి చేతులనిండా షాంపూ తీసుకుని దాన్ని జుట్టుకు నూనె పట్టించుకున్నట్టు పట్టించుకుంటూ ఉంటారు. ఇలా చేస్తే షాంపూ కొన్నిచోట్ల ఎక్కువగా అంటుకుని-ఆ చోట పొడిపొడిగా తయారయి,

తక్కిన బాగాలు జిద్దుగానే ఉండిపోతాయి. అందు వల్ల షాంపూను కొద్ది కొద్దిగా తీసుకుని తలకంతా బాగా పట్టించుకుని, ఆ తర్వాత కొద్దిగా నీళ్ళు తీసుకుని జుట్టును బాగా పులమడం మంచిది. జుట్టు తత్త్వానికి తగిన షాంపూలు వాడడం ఎంతో అవసరం. అలా వాడుతున్న షాంపూలు కూడా గతంగా కాక వీరైనంత 'మైల్డ్'గా ఉన్నవయితే మంచిది.

* చాలామంది బాగా నురుగువచ్చే షాంపూలే మంచివని అనుకుంటూ ఉంటారు. మంచి షాంపూ నురుగు పుట్టించాలన్న నియమమేదీ లేదు. షాంపూ ఉపయోగించాక జుట్టును నీళ్ళతో బాగా కడిగి, పులిమి - శుభ్రంగా ఉంచుకోవడం అవసరం. షాంపూ మిగుళ్ళు జుట్టు మధ్య నిలిచిపోతే చుండువచ్చే ప్రమాదం ఉంది. జుట్టు కాంతి కోల్పోయే ప్రమాదమూ ఉంది.

* జుట్టు ఆరోగ్యం తలంటు పోసుకునే నీళ్ళను బట్టి కూడా ఉంటుంది. కొన్ని ప్రదేశాలలో నీరు చాలా కఠినంగా ఉంటుంది. స్వతహాగానే, ఉప్పుగా ఉండే కఠినమైన నీటిని - బాగా కాస్తే దాని కాఠిన్యం కొంత తగ్గుతుంది. కఠిన జలాన్ని బాగా కాచినప్పుడు అందులో అడుగున తెట్టలా చేరు తుంది. దాన్ని, నీటిమీద తేలే మురికిని (వడబోత ద్వారా) తొలగించి ఆ నీళ్ళను తలంటుకు ఉపయోగించవచ్చును.

* 'మరగ కాగుతున్న నీళ్ళతో తలంటు పోసు కోకపోతే నాకు తలంటు పోసుకున్నట్లే ఉండదు' అంటూ ఉంటారు చాలామంది. అలాటి వారికి ఒక హెచ్చరిక. అమితమైన వేడిగా ఉండే నీళ్ళతో స్నానం చెయ్యడం గుండెకు మంచిది కాదు. అదీకాక బాగా వేడిగా ఉన్న నీళ్ళు జుట్టు కుదుళ్ళలో ఉన్న నూనె గ్రంథులను ప్రేరేపించి ఎక్కువ నూనె తయారయ్యేలా చేస్తుంది. అందు వల్ల నులివెచ్చని నీరు ఉపయోగించి తలంటు పోసుకోవడం మంచిది. ఓర్పుకోగలవారు - తలంటు పోసుకున్నాక, చివర, జుట్టును చన్నిళ్ళలో పులిమి కడిగితే మరీ మంచిది.

* షాంపూగానీ, నీ కాయగానీ, కుంకుడు కాయగానీ ఉపయోగించకుండా అందుబాటులో ఉంది కదా అని చాలామంది సబ్బుతో తల పులుముకుంటూ ఉంటారు. జుట్టుకు సబ్బును ఉపయోగించనే కూడదు. సబ్బులోని కాస్టిక్ సోడా మారుకు కీడు చెయ్యగలదు: □

క్రమ శిక్షణ

దేగానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. ఎన్నో మార్పులూ వచ్చాయి. కాని ప్రజల్లో క్రమశిక్షణ మాత్రం రావటం లేదు. ఎన్నో చట్టాలు మార్పులు చేసినా, ఈ విషయంలో మాత్రం 'ఎక్కడ వేసిన గొంగళి అక్కడే వుంది' అన్నట్లుంది. ఈ విషయం ఎక్కువగా బస్ ప్రయాణంలో తెలుస్తుంటుంది. ప్రతిదినం మనం ఎక్కువగా ప్రయాణాలు చేసేది బస్ లోనే కనుక, నేను ఆ విషయమే యిక్కడ ప్రస్తావిస్తున్నాను.

ప్రయాణం అంటే గుండెలదరక మానవు. మహా వగరంలో సిటీ బస్ దొరకడం మహా కష్టం. ఏ బస్ స్టేజీలో కూడా 'క్యూ' అన్నది కనిపించదు. ఒకవేళ వున్నా బస్ ఆగగానే 'క్యూ' సంగతి మరచిపోయి బెల్లం చుట్టూ ముసిరే ఈగల్లా బస్ డోర్స్ దగ్గర మూగుతారు.

ఉదయాన్నే లేచి వసులన్నీ పూర్తి చేసుకుని అదరా బాదరా రెండు మెతుకులు తిని వుద్యోగాలకు పోయే ఆడవాళ్ళు విషయంలో - సిటీ బస్ మసరిగ్గా బైమ్ కి కాచ్ చెయ్యడం అనేది లావార్ లో చంద్రమండలానికి వెళ్ళినంత వని అవుతుంది. సాధారణంగా వుదయం 9-11 గంటల మధ్య బస్ లు అప్పులు దొరకవు. ప్లాస్టింగ్ పాయింట్ దగ్గరే బస్ నిండిపోతుంది. తరువాత అది మిగిలిన ప్లాస్ట్ లో సాధారణంగా ఆగదు. ఒకవేళ ఎవరైనా దిగే వాళ్ళంటే ఆ స్టేజి దాటి 20 గజాల దూరంలో ఆగుతుంది మగవాళ్ళయితే దాని వెనుకవే స్టేజ్ దగ్గర్నుండి వరుగెత్తి దాన్ని కాచ్ చేస్తారు. కానీ ఆడవాళ్ళు విషయం ఏమిటి? మగ వాళ్ళలా వరుగెత్తేందుకు వాళ్ళకు సిగ్గు అడ్డువుతుంది. అదా వరిగెత్తివా తరువాత వచ్చే వ్యాఖ్యానాలు వివరేక సిగ్గుతో తల దించుకోవాలి వస్తుంది.

ఇక బస్ ఎక్కిన తరువాత తకంగం చాలా వుంది. సిట్లన్నీ నిండిపోయిన తరువాత ఎక్కిన పాసింజర్లు - ముఖ్యంగా ఆడవాళ్ళు సాధారణంగా రైవర్ కాబినీలోమంది రావడానికి యిష్టపడరు. ఎంతమంది ఎక్కినా అక్కడే రోసుకుంటూ కుమ్ము

కుంటూ నిలబడతారే తప్ప రోనికి వద్దామనే వుద్దేశం ఎవరికీ కలగదనుకుంటాను. ఎందుకో మరి దేవుడికే తెలియాలి. అదా రోవరికి వచ్చినా ఒకటి రెండు అడుగులు. అంతే! అక్కడితో కాళ్ళు మొరాయిస్తాయి రోవరికి పోయేందుకు. "రోవరికి రండి" అని కండక్టర్ అరుస్తున్నా ఎవరూ కేర్ చెయ్యరు. చాచామంది చదువుకుని, వుద్యోగాలు చేసుకుంటున్న స్త్రీలు కూడా ఈ విధంగానే ప్రవర్తించడం నిజంగా విచారకరమయిన సంగతి. కండక్టర్ మొత్తుకున్నా వినరు. కండక్టర్ కాస్త గట్టిగా మాట్లాడి కసురుకుంటే అతడికి కర్కోటకుడనే బిరుదు యిచ్చేస్తారు. రోజు రోజుకీ ప్రజలు, "మిగిలిన వాళ్ళు పాలుతెస్తారు. వా వంతు నీళ్లు తీసికెళితే ఎవరు చూస్తారులే" అన్నట్లుగా తయారవుతున్నారు. కానీ దేశపొరుడిగా, పౌరు రాలిగా తమ బాధ్యక ఎంత వుందో ఎవరూ అనలు గుర్తిస్తున్నట్లు లేదు.

మగవాళ్ళ సంగతి అనలు చెప్పనక్కర్లేదు. చివరలో ఎంత బాళి ఉన్నా రోసుకుంటూ ముందుకు వచ్చేసి లేడినీకీ తగులుతూ నిలబడితేనే వాళ్ళకు బస్ ఎక్కినట్లుంటుంది. ఆ క్షణంలో వాళ్ళు 'సంస్కారం-సభ్యత' అనే పదాలనే మరచి పోతారేమో అనిపిస్తుంది. అందులో వాళ్ళకు దారికీ అనందం ఏమిదో తలలు వగలగొట్టుకున్నా మాకు అర్థం కాదు.

స్త్రీని గౌరవించిన వాడే పురుషుడు కూడా గుర్తించబడతాడు. అది ముందీ మన గాస్ట్రాలు ఇదే ఘోషిస్తున్నాయి. కనుక దేశ సాభాగ్యంలో తమ కర్తవ్యం ఎంత వరకు అన్నది ఆలోచించి ఆ విధంగా అందరూ వదుచుకుంటే దేశం పురోగ మించినట్లే. దేశాన్ని ఉద్ధరించడానికి ఎక్కడికో వెళ్ళవసరం లేదు. మన నిత్యజీవితంలో, మన కర్తవ్యంలో మనం క్రమశిక్షణతో మెలగుతూ వుంటే వరోక్షంగా దేశాభివృద్ధికి, సంస్కృతికి మనం తోడ్పడుతున్నట్లే.

—సి. కమలా రెడ్డి

మనసున గులాబీలు విచ్చుకోగా కనుల్లో ఆనంద జ్యోతులు వెలిగాయి. సన్నని మునివేళ్ళతో మృదువుగా అతడిచేయి తొరిగించుకుంది యూస్సీ. ఆ స్పర్శ....రేత తమలపాకుల్లా తోచగా తొరిగిస్తున్న ఆమె చేతిని తన చెక్కిరికేసి అదుము కున్నాడు. పల్చని చెంపల మీద ఆమె వ్రేళ్ళు నెమ్మదిగా లాస్యం చేశాయి. వీణతంత్రులు మీటి నట్లు అతడి హృదయం మధురగానం ఆలపించగా ఆమె మది పల్లవి పాడింది.

“ఈ ఆనంద సమయంలో ఈ ఆరాధకుడు చిరుకానుక సమర్పించుకుంటున్నాడు”....అంటూ ప్యాంటు జేబులో నుంచి కార్డుపైజా తన పోదో తీసి ఆమె చేతిలో వుంచాడు మనోహర్.

“త్యాంక్సు....నేనే ఆడగలనుకున్నాను....” అన్నది దాన్ని అందుకుంటూ.

“మరి అమ్మాయిగారి ప్రతి రూపం..... ప్రసాదించరా?....”

“అలాగే” అంటూ తన గదిలోకి వెళ్ళి అల్పంలో నుంచి మంచి పోజులో వున్న పోదో తెచ్చి యిచ్చింది. పోదో అందుకునే నెపంతో రెండు చేతులూ అందుకొని హృదయానికి హత్తు కున్నాడు. బిడియంతో ఆవనత అయింది.

పోదోపై....ముద్దుల వర్షం కురిపించాడు. అది తననే అన్నంత అనుభూతి కలగ్గా బుగ్గల్లో నుంచి వెచ్చటి ఆవిర్లు రాగా-గులాబి రంగు దాల్చాయవి.

మేడ మీదికి రమణరావు రాగా....

ఇద్దరూ పాదాభివందనం చేశారు.

“క్రిందకు రావోయ్ కావీ తీసుకుని వెళ్ళుడు గాని” అన్నాడు రమణరావు.

“అలాగేనండి”....అన్నాడు మనోహర్.

అందరూ క్రిందికి దిగారు.

మనోహర్ అమెరికాలో రిసర్చికి వెళ్ళటానికి పాస్ పోర్టు సంపాదించాడు రమణరావు.

మనోహర్ అమెరికా వెళ్ళేటప్పుడు ఏరోడ్రామ్ వరకు వెళ్ళి వీడ్కోలిచ్చి వచ్చారు రమణరావు. యూస్సీ.

వీడ్కోలిస్తున్న యూస్సీ వదనాన విచార రేఖలు ద్యోతకమైనాయి. కనుల్లో నీటి చక్రాలు కదలా రాయి....మనోహర్ వోరగా చూచాడు.

“తప్పకదూ! నవ్వారిమరి....” అన్నాడు పూరిగుత్తి అందుకుంటూ అతి రహస్యంగా.

కనుకొలుకుల్లో నుంచి నీటి ధారలు జాలు వారగా నెలయేరులా గలగల నవ్వింది.

తెల్లని పాలరాతి మీద....సన్నటి నీటిపాయ ప్రవహిస్తుంటే వాటిపై వెన్నెలరేఖలు ప్రసరించి నట్లు గోచరించింది....మనోహర్ కి. ఆ కమనీయ దృశ్యాన్ని తన హృదయ పరికంపై ముద్రించు కున్నాడు.

23

కౌలగమనం ఓ సంవత్సరాన్ని మ్రింగి కొన్ని నెలల్ను వెనక్కు నెట్టింది.

మాధవ్ బి. ఎ. నెకండు క్లాసులో పాస వడం. రాధ బి. ఎ.కు ప్రైవేటుగా చదవటం జరిగిపోయాయి. శ్రీధర్ వెళ్ళిన తరువాత ప్రైవేటు లేకపోగా మాధవ్ తన నోట్సులు తెచ్చి ఇచ్చే వాడు. దాగా చదవలేదు పాసు కానేమోనని దొబ్బగా వుండి పరీక్షకు రానంటే విలపంతంగా

పరీక్షలు వ్రాయించాడు మాధవ్. జనతా క్లాసులో పాసయింది. ఈరోపల శ్రీధర్ ఒకమాటు వచ్చి వెళ్ళాడు.

మాధవ్ తమ్ముడు గోపి పియుని పస్ట క్లాసులో పాసయ్యాడు. నైస్సు గ్రూపు-కనుక.... మెడిసన్లో చేరాని పట్టుబట్టాడు. నీటు గ్యారంటీగా వస్తుంది గనుక మెడిసిన్లో చేర్చు మంది రాద.

“నేను....నిరుద్యోగ డిపార్టుమెంటు సభ్యత్వం కంటిన్యూ చేస్తుంటే వాడిని కారేజిలో చేర్చి రెంటికి చెద్ద రేవడిని చేయటమే ఆవుతుంది. ఆశలు అందరి మెక్కాలనుకుంటే....అదృష్టం దూడలు కాస్తుందంటారు” నిరుత్సాహంగా గారి వీల్చుకున్నాడు మాధవ్.

“ఉద్యోగాన్వేషణలో వున్నారు కదూ! అదే వస్తుంది. నేనీ రోపల నాకు వీరైనంత డబ్బు సర్దుతాను....నేను బి.యిడి చదవాలనుకున్నాను.

నీవు నౌకరీలో చేరి గోవికి డబ్బు సర్దుగలిగే దాకా నేను ఎమ్. ఏ. ప్రయివేట్‌గా కట్టి ఇంట్లో చదువు తుంటాను....”

“ఎమ్.బి.బి.ఎస్ చదివించటమంటే మాటలు గాదు. ఎంతో డబ్బు కావాలి. వాడితో కూడా ఈ మాట అని ఆశలు పెంచకు రారా....”

“నీవేదో ఉపాయంతో డబ్బు సర్దుకొని చెప్పి....అతణ్ణి పంపే యేర్పాటు చెయ్యకపోతే నేనే అప్పుగా ఇస్తున్నానని నమ్మించి చేర్చిస్తాను. డబ్బు చాలకపోతే వయలిన్ పాతాలు కూడా చెప్పి ఇంకా సంపాదిస్తాను....” అవేళంగా చెప్పుకు పోతుంది రార.

“పురస్టాప్...నీవింకా ఎన్నో చేసి శ్రమ వడ్డానికి నీదీ శరీరమే! ఒకరికి సహకరించేటప్పుడు నిన్ను నీవే మరచిపోయి మైనపు వత్తివైపోతావు. ఆ వెలుగులో తాము బంగారుబాట ఏర్పరచు కున్నామని వారు మరచిపోవచ్చు-అయినా నీవంత మంచిదానవైపోయి....నన్ను ఉక్కిరి బిక్కిరి చెయ్యకు రారా!....నేను మానవ మాత్రుణ్ణి.... అన్ని వరాలను ఆకళింపు చేసుకోలేను నుమా!” అమె వైపు ఆరాధనగా చూస్తూ అమె భూస్త ద్వయాన్ని హృదయానికి హత్తుకున్నాడు.

అనిర్వచనీయమైన ఆనందంతో తన్మయంగా వుండిపోయింది రార.

అమె వ్రేళ్ళు ఆతడి ఎదను సున్నితంగా మీట సాగాయి. ఆ గిరిగింతలు శరీరమంతా ప్రాకి ఏదో మదురవాంఛను రేకెత్తించింది మారవోరో.

పరువం పొంగులు వారగా .... అమెను కనలో ఐక్యం చేసుకోవాలనుకున్నాడు. అమె రెండు భుజాలను చేతులతో నొక్కాడు....

పారవశ్యంతో రిప్రపాటు అతడి హృదయంలో తల దాచుకుంది.

ఏదో కర్తవ్యం గుర్తుకొచ్చినదానిలా మరిక్కి పడి చటుక్కున విడిపించుకుంది.

అమె సజల నయనాలకేసి చూచి చకితు డయ్యాడు మారవో. “సారీ....రారా....వద్దను కుంటూనే వద్దకు చేరుతున్నాను....ఎందుకో నీలో ఎన్నడూ లేని అందాలు సంతరించుకున్నాయి. నీ ఆకర్షణ నన్ను వివశుణ్ణి చేపేస్తోంది. మనసులు దగ్గరై కూడా మనమెందుకు దూర మవారి? ఎవరికి తెలికపోతేనేం-రిజిస్ట్రారవీసు తెళ్ళి చట్టరీత్యా పెండ్లి చేసుకుందాం....అప్పుడే ఆటంకమూపుండదుగా....” ఆశగా చూస్తూ బ్రతిమిలాడే దోరణిలో అన్నాడు.

“మనమింకా ఓ స్థాయికి రాలేదు. పెద్దల సమ్మతి అందలేదు - నా మనసుతో....మంచి తనంతో అత్తయ్యను, మామయ్యను ఆకట్టుకొని వాళ్ళ నోటితో తమ కోడలు కమ్మని అడిగించు

21

22

విరంజనరావు ప్రవర్తనవల్ల సొద జీవితం అమృతం దుర్భరం కాసాగింది. రమణరావు కూతురు ఝాన్సీ, గోపాలరావు కుమారుడు మవోహర్ - ఒకరినొకరు ప్రేమించుకున్నారు. ఆ విషయాన్ని గ్రహించిన పెద్దలు వాళ్ళ పెళ్ళి విషయమై - సంప్రదింపులు జరిపి, ఒక విధ్వియాభి వచ్చారు.

కోవాలని....అశిస్తున్నాను మాధవ...."

"అది ఏదీద్రుమ....అ కోరిక నెరవేరేది కాదు. మాటల సందర్భంలో అమ్మ నడిగాను. నీ మీద వుచిత సానుభూతేగాని....కార్యరూపంలో కాదు...."

"అలాగా...."నిస్సహ ఆవరించింది రాధ మదిలో.

"అరైర్య పదవద్దు రాదా! నీవెప్పుడు పెండ్లి చేసుకుందామంటే అప్పుడు నేను రెడి. సందేహించకు ప్లీజ్ :...."

చటుక్కున ఆమె చూపు గులాబి కుంది మీద పడింది. ఏదో గుర్తుకొచ్చి సంతోషాతిరేకంతో ఒక్క పరుగున వెళ్లి ఆ మొక్కను చేతుల్లోకి తీసుకుంది.

గులాబి ముక్కు గ్రుచ్చుకునేదాగా ఆవేశం తగ్గలేదు.

"అ....బ్బా" అంది సన్నని బాదలో.

అరచేతులకేసి చూచి గతుక్కుమన్నాడు.

"నీ వున్నాడం చూస్తుంటే నాకు మరి పోతుంది రాదా ఏమిటి ఆవేశం?"

"ఆవేశం కాదు మాధవ! ఆనందం! నేను మోడుగా వున్నప్పుడదీ మోదే...దానికి 'పేద' ఆధారం చేసాను. ద్రుతికింది. చివురించింది. మొగ్గ తొడిగింది. ఇదిగో పూలతో ఎంత నిండుగా వుందో చూడు." కన్నుల్లో వెయ్యి జ్యోతులు వెలగ్గా చెట్టువైపు చూచింది రాధ.

"నీవు కవయిత్రినైపోతున్నావే! మంచి సామ్యం. బాగానే వుంది మరి దానిలా నీవు పూలతో!!"

"నేను గాకపోయినా నా మనస్సంతా మల్లెరై విరికాయి. దేవుడు దయాస్వరూపుడమ్మా ఎప్పటికైనా మేలు చేస్తాడని నాన్న అంటే నమ్మేదాన్ని కాదు." పారవశ్యంగా ఆకాళం కేసి చూచి చేతులు జోడించింది.

"ఏమిటమ్మా! సూర్యనమస్కారాలు చేస్తున్నావ్! భక్తి పుట్టుకొచ్చిందే" అన్నాడు అప్పుడే ఆక్కడికొచ్చిన రామవయ్య.

బిడియంగా తలవంచుకొని ఆక్కడి నుంచి పారిపోయింది రాధ.

*

వయలిన్ నేర్పడానికి కొన్ని ప్రయత్నాలు కుదిరాయి. ఎమ్. ఎ. బుక్కు తెచ్చుకుంది.

రాధ - ఎంత శ్రమ పడినా ముఖంలో మచ్చుకైనా అలసట పొడమాపేదికాదు. ఇనుమడించిన వుత్సాహంతో పన్ను చేసేది. మోమున కొత్త కాంతి సంతరించుకుంది. గొంతున మాధుర్యం రంగరించుకుంది. వస్త్రధారణలో, ఆలంకరణలో, ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించేది. నిరాదంబరింగా వుంటూ పేలవంగా మెలిగే రాధను చూచి తలొక విధంగా అనుకునేవారు. చెవిన పడినా, సమయం వచ్చి నప్పుడు వాళ్ళే నోళ్ళు కట్టుకుంటారనుకుంది. ప్రొద్దుటపూట స్కూలు నిల్లెలకు చెప్పే ప్రయత్నాలు క్లాసు తను తీసుకొని చెప్పేవాడు మాధవ....

ప్రొద్దుటపూట రామవయ్యగారిల్లు ఓ కళా సదనంలా వుండేది. దేవుని మందిరం దగ్గర నుంచి రామవయ్యగారి గొంతు నుంచి భక్తి శ్లోకాలు వెలువడేవి. ఎంతటి నాస్తికుడినైనా.... అన్తికుడుగా మార్చే భావస్ఫూర్తి వుండేది ఆ శ్లోకాలు చదివే తీరులో. వయలిన్ వళ్ళో పెట్టుకొని కమాన్ తో నాట్యం చేయిస్తున్న రాధ 'అవరవాణి'లా గోచరించేది. ఆమె గానం హరిలో కొంతసేపు రీసమయ్యేవాడు మాధవ. వొక్కొక్కసారి....తమ ఆమెను భార్యగా గాక దేవతగా పూజించాలనే పూజ్య భావం జనించేది. అంతటి మహోన్నతవ్యక్తికి తను తగినని పించేది. తనకు సహకరించే మాధవపట్ల మరింత గౌరవం పెరిగేది రాధకు. మాధవకు మించిన మహాపురుషుడు ప్రపంచంలో లేరని భావించేది. అందానికి మించిన ఔన్నత్యం ఆమెను మరింత ఆకర్షించింది. అతడి సన్నిధి తనకు భగవత్ ప్రసాదితం అనిపించేది.

వైదేహమ్మ వచ్చి ఏవేవో విషయాలు చెప్పింది. అలాగే చేస్తానని హామీ ఇచ్చింది రాధ. తాను వైదేహమ్మకు చెప్పిన ప్రకారం అన్తికేశన్ చేయించింది....బ్యాంకు పరీక్షలు వ్రాయటానికి హైదరాబాద్ వెళ్ళాడు.

క్షుర్కుగా ఆర్డర్లు వచ్చాయి....నాలుగు రోజుల్లో జాయిన్ అవ్వార్చి వుంది.

అప్పుడే శంకారంలో పారికిచ్చిన చేను మహా సూలు జరుపుతూ సోమశేఖరాన్ని రమ్మని చెప్పి వెళ్ళారు రైతులు. రెండు దినాలనుంచి కొద్ది కొద్దిగా బెంపరేచర్ వస్తున్న సోమశేఖరాని కానాడు హైబెంపరేచర్ వచ్చింది. అందువల్ల మాధవ "మహాసూలు" చేయించటానికి శంకారం వెళ్ళాడు....రామవయ్యగారి వద్ద మహా సూలు గూడా జరుగుతున్నందువల్ల ఇద్దరూ

వెళ్ళారు. అనాడు సాయంకాలం రాధ మాధవకు, రామవయ్యకు భోజనం తెచ్చింది. ఎంతోసేపు సోమశేఖరం గారి మోటబావి దగ్గర గడిపారు రాధా మాధవలు. బావిక్రింద రాగి పైరు వేసివుంది ఇద్దరికి ఆవన్నీ చిరపరిచితాలే. రాగి కంకి కొరికి మాధవ కందిచ్చింది....

"ఎంగిలి చా....చా"

"నా ఎంగిలి తినం దెప్పుదో"....వెటకారంగా ముఖం పెట్టి సరసమందింది.

"దేవీ ప్రసాదం"....చేతిలో దండుకొని నోట్లో పెట్టుకొని సన్నని గింజలు పంటితో కొరకసాగాడు.

చీర మోకాళ్ళ వరకు దోపి....నిల్లకాంవ గట్టున కూర్చొని ....ఏతాం నీళ్ళను కాళ్ళతో సరదాగా కొట్టుకుంటున్న రాధను చూడగానే, పామర ప్రబంధనాయకి 'ఎంకి' రూపు మెదిలింది.

'ఏతం గట్టున నా ఎంకి' సన్నగా పాదాడు మాధవ.

అతడి బుగ్గన చిటికేసి బుంగమూతి పెట్టుకుంది. చేనుదాటి వెలువలి కొచ్చారు.

పళ్ళిమాద్రిన అదిత్యుడు అస్తమిస్తున్నాడు. తన నాదిలి వెతుకున్న సూర్యుణ్ణి చూచి ఆకాళం ముఖం ఎర్ర చేసుకుంది. వేడి తరిగిన కిరణాల కాంతికి ఆక్కడి ఏదీ మొక్కలు, విరగ బూసిన తంగేడు మొక్కలూ, రేగి గుట్టలు ఎంత అందాన్ని సంతరించు కున్నాయి. అందరాన కొంగలు బారులు తీరి పరుగు పరుగున రెక్కలు విసురుకుంటూ వస్తుంటే తోపురంగు మబ్బులు భూతాల్లా తరుముతున్నాయి....ఆ ప్రకృతి శోభలో రీసమై పారవశ్యంతో వున్న మాధవ చెవిలో—

"ఓ కళా తపస్వీ!....చీకటి పడబోతుంది." అన్నది రాధ.

"గాయనీ మణి! పడనీయ! అబ్బబ్బ. అంద మైన చిత్రరువు చెరిపేళావు." రాధ చెవి పట్టుకున్నాడు.

"హైదరాబాద్ లో అంతకంటే అద్భుతమైన దృశ్యాలు దొరుకుతాయి. వీటికే ప్రక్కమనుషుల్ని మరిచినప్పుడు అక్కడితెల్లతే నేననలు జ్ఞాపకం వుందనేమో!" చిరుకోపం ప్రదర్శించింది.

"నీవు చెరిగే చిత్రానివి కాదు. మనసనే కేన్యాను మీద గీచుకోబడ్డావు. మనో ఆకాళానికి చందమామవు....!"

“అకాశంలో జాబ్బితోబాటు తారకలు, కారు మేఘాలుంటాయని మరిచి పోతున్నావు. చందమామను సహితం కమ్మివేసే నల్లని మబ్బులుండ వచ్చు...” రాదలోని కలవరం గ్రహించాడు మాధవ్.

“ఎన్నైనా జాబ్బి విలువను అదిగమించ లేవుగా!—అయినా నీకు కవిత్వం వంటబట్టినట్టుం డేమిటి? కొంపదీసి కదలు రాస్తావా?”

“గంధపు చెక్క రాపిడికి సానకు సుగంధం అంటినంత మాత్రాన సానకు గంధపు చెక్క పరిమళం కాళ్ళతంకా వుంటుందా?”

మాట్లాడుకుంటూ చీకట్లో నడుస్తున్నారు రాద మాధవ్లు.

“బస్సుకు నెల్లూరెళతారా? లేక శంకారం పూర్లోకల్లే ఎడ్లబండుండట కరణంగారింటి కెళతారా అడగ మండ్రు నాన్నగారు....” అన్నాడు వోరైతు.

“బస్సుకు నెల్లూరు వెళతానని జెప్పు” అంది.

శంకారం ఊర్లో కనగానే ముఖం వివర్ణమై పోవడం చీకట్లో గమనించ లేడు మాధవ్.

మధ్యాహ్నం కార్యర్థు తీసుకుని ఇద్దర్నీ తను తేచ్చిన అన్నం పెట్టుకు తినమని చెప్పి, బస్సు ఆగే చోటు దగ్గరికొచ్చి నిలుచుంది.

అక్కడ తను చిన్నప్పుడు అందరి ఆదరాధి మానాలూ, అవహేళనలు, సానుభూతులు ఒక్కొక్కటి గమనానికి వచ్చి మనసు గతంలోకి లాగింది

పెండ్లి చేసుకొని వెళ్ళింది మొదలు రానందుకు కేబర్ని తిట్టిపోసి, తనపై జారి చూపేవారు.... వచ్చిన తరువాత ఎక్కువమంది కలిసి కాపురం చెయ్యమని బోదించేవారు, చాలా తక్కువ మంది మాత్రం....నిలకడ లేనివాడి పొందు పనికిరాదని విడిచి పొమ్మని సలహా ఇచ్చారు. విడాకుల విషయంలో, పెండ్లిలో తను నిమిత్తమాత్రురాలైనా దాని ప్రభావం తన మీదనే చూపేవారు.

మొగుడుతో కాపురం చెయ్యని మొండిదానిగా పొగరుబోతుగా చిత్రించారు. పతివ్రతా లక్షణం కాదన్నారు. తండ్రి నందరూ దుయ్యబట్టారు. “అధ్యాత్మిక చింత వున్న సదాచారుడివి, అదర్ప మంటూ ఆడపిల్లను ఇంట్లో పెట్టుకోవడం ఏమి టని” విమర్శించారు.

తనెంత మంచిగా వుండబోయినా దాన్ని

బూటకమని తప్పు. కప్పిపుచ్చుకోవటానికని అనే వాళ్ళు. తమ పిల్లలు తనతో వేహం చేస్తే చెడి పోతారని ఎవర్నీ మాట్లాడనిచ్చేవారు కారు. వెలి వేసినట్లు అక్కడ వుండలేనని తండ్రితో మొర పెట్టుకుంది....కాలం కలిసొచ్చి తనకు ఉద్యోగం రావటంతో బస్తీకాపురం పెట్టినందువల్ల మనసుకు కాస్త తెరిపి చిక్కింది.

జూలై 75 నుంచి జూన్ 76 మధ్య నడిచిన సంవత్సర కాలంలో బొంబాయిలో 1,300 (అక్షరాలా పదమూడు వందలు) మంది కొత్తగా పుట్టిన (రెండు, మూడు రోజుల వయస్సు) బిడ్డల్ని “కని పారేపి నట్టు”గా లెక్క తేలిందని, ‘టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా’ పత్రిక ఆ మధ్య ఒక వార్త ప్రకటించింది. ఈ “పపిగుడ్డులు” కొన్ని-వీధుల్లో వుండే చెత్త డబ్బాల్లోనూ, పార్కుల్లోనూ, బస్సు స్టాపుల్లోనూ, పబ్లిక్ యూరినల్స్ లోనూ, రైల్వే కంపార్టుమెంట్సులోనూ దొరికాయట. అయితే వీటిల్లో చాలాభాగం పూర్తి ఆకారంతో లేవు - కొన్నింటిని కుక్కలు తినేపినవీ, మరి కొన్నింటిని కాకులూ, గద్దలూ పొడిచేపినవీ!

బస్సొచ్చి హారన్ కొట్టేదాకా గతావలోకనం చేసుకోసాగింది రాద....

వైదేహమ్మ రెండుజతల బట్టలూ, ఏదో పల హారాలు తెచ్చి మాధవ్ కివ్వమంది.

“వడ్లు కరణంగారి దొడ్లో పాతరేయించమని చెప్పాను. రాత్రికి పనైపోయినా వాళ్ళింట్లో రాత్రికి

వుండి తనకు ఉద్యోగం వచ్చిన సంగతి చెప్పి రమ్మను. అన్నట్లు నొకరి వచ్చింది కదా ఇప్పుడు చెపితే ఏమని మనం జరిపిన తతంగం చెప్ప లేదు గదా! కొంపదీసి రనుజరావే తెలిసిన వాళ్ళతో మాట్లాడి వేయించాడని తెలిస్తే ఉద్యోగ మైనా మానుకుంటాడు..” అన్నది వైదేహమ్మ- రాద చెప్పిందేమోనని ఖంగారు పడుతూ.

“నేనెందుకు చెవుతానత్తయ్యా....మీ మంచి చెడ్డలు నావికావు? “ఆ మాట రాదంటుంటే కాస్త అర్థమయినా కానట్లు చూచింది వైదేహమ్మ!

దేవుడి గదిలో తెళ్ళి చెంపలు వేసుకుని తీర్థం తీసుకుని ఇంటికెళ్ళింది.

“పూజయినాసరే నీవు కాస్త విశ్రాంతి తీసుకొనిరా! నాన్న....నేనీ రోజు స్కూలుకు శంపు పెట్టాను. మధ్యాహ్నం దాకా చేరోనే వుంటాను. నీవు భోంచేసి కాస్త అన్నం క్యారి యర్లో పెట్టించుకునిరా. నేనీరోపల ఈ టిఫిన్ మాధవ్ కిస్తాను....” అంటూ చీర మార్చుకుని గుడ్డల బ్యాగ్, టిఫిన్ డబ్బా, ప్లాస్టు తీసుకుని బయలు దేరింది.

రాద కుప్పల దగ్గరకు వెళ్ళేసరికి తమ వద్ద కళ్ళంలో వడ్ల రాసి ఒకవైపుంది. రెండోకయ్యలో గడ్డి పరిచి వుంది. ఓ ముసలి రైతు కునికిపాట్లు పడుతూ నుసిగట్టిన పొగాకు చుట్టను అప్పు డప్పుడు వీల్చుతున్నారు.

“సుబ్బయ్యా! కూలీవాళ్ళెవరూ కనబడరే!” అంది రాద.

“ఊర్లోకి పోయిండ్రమ్మా! కుప్ప తొక్కించ దానికి గొడ్ల దోలక రావడానికెల్లిండు” అన్నాడు.

మాధవ్ గారివి సగం మహసూలైనాయి. మరి కొన్ని వోదలు (వెన్నురో వున్న ఎండిన పైటు) చెక్కిబిల్ల దగ్గరికి మోస్తున్నారు కొందరు. మాధవ్ ఓ ఈతపుల్లతో పండ్లు తోముకుంటూ ప్రత్యక్షమైనాడు.

“ఉషా కన్నెకు సుస్వాగతం” తమాషాగా చేతులూపాడు. నోటిలో పండుంపుల్ల యిరికించి వుంది. రాత్రి నిద్రలేమితో కళ్ళు కాస్త ఎర్ర దనాన్ని పులుముకున్నాయి. ముఖం కొద్దిగా వాడి వున్నా అదో అందంగా వుంది. కనురెప్పలు కొద్దిగా వుబ్బి ఏదో మత్తుగా, గమ్మత్తుగా వున్నాయి. రింగుల వెంట్రుకలు చెరిగి చంద మామను ముద్దాడే నల్ల మబ్బుల్లా దోబూచులాడు తున్నాయి. ఆలా ఒక్కసారి తనవిదీర ముద్దు

పెట్టుకుంటే బావుండుననుకుంది రాధ. కళ్ళు వెడల్పుచేసి అలాగే చూడసాగింది.

“దిష్టి పెట్టండి దేవిగారూ!” అని మాధవ పలకరించేసరికి ఉలిక్కిపడి సర్దుకొని కళ్ళు వాల్చుకుంది.

“కానీయండి ఏమేమీ తెచ్చారో!....అకలి రాక్షసుడు అవురావు రంటున్నాడు” అన్నాడు అక్కడున్న టిఫిన్ డబ్బా కేసి చూస్తూ.

“ముఖం కడుక్కో మరి. ఆ గుంటలో నీళ్ళు తెస్తాను” అంటూ స్టీల్ మరచెంబు పట్టుకొని కాస్త దూరంలో వున్న గుంటవైపు నడిచింది.

ఆ నడకలోని హాయిలు చూస్తూ తానూ వెంటబడించాడు మాధవ మంత్ర ముగ్ధుల్లా. వెనక మాధవ వస్తున్నట్లు గమనించలేకపోయింది రాధ. ముందు నీళ్ళు బురదగా వుంటాయని కాస్త గుంట లోపలికి దిగింది. తేటనీళ్ళు ముంచుకొని టిఫిన్ పెట్టటానికి రెండు తామరాకుల్ని తుంచుకుంది. ఆకులు, నీళ్ళ చెంబు ఎడం చేత్తో పట్టుకొని ఒక్కడుగు ముందుకేసి ఓ తామరపువ్వు త్రుంచ బోయింది. పువ్వు చేతికందింది గాని అక్కడ కాలు దిగబడి నీళ్ళలోకి పడిపోయి కెవ్వున కేకేసింది. చెంబు, ఆకులు పట్టు దప్పి నీళ్ళలో పడిపోయాయి. చెంబు కోసం వెదుకుతుండగా నీళ్ళలో నిలబడిన మాధవ-చెంబు చేత బట్టుకొని వున్నాడు. ఎంత పైకి లాగినా ఓ కాలు బురదలో కూరుకుపోయి పైకి రావటం లేదు. చేయండిచ్చాడు మాధవ. అసరాతో పైకి లేచింది రాధ. కాని బట్టలన్నీ బురదతో అసహ్యంగా వున్నాయి.

“ఎట్లాగూ తడిశావ్! బాగా స్నానమన్నాచెయ్” అంటూ మరో ప్రక్కకి లాక్కుపోయి వదిలాడు.

చల్లని నీళ్ళలో వణికిపోతూ కాస్త పైకి లేచింది. ప్రభాకరుని కరుకు కిరణాలు నులివెచ్చగా తగిలాయి. ఓ ముణక ముణగడం కాస్త ఎండ తాకిడికి ఆగడంలోని ఆనందం అనుభవిస్తూ పరిసరాలు మరిచింది రాధ.

ముడుచుకునే కలువల మధ్య, పరుచుకున్న తామరాకుల నడుమ విచ్చుకుంటున్న పద్మాల మధ్య తానొక తామర పద్మమై నిలిచినట్లుంది రాధ.

సూర్యకిరణాల లేత ఎండకు బంగారుపోతలా వున్న అపరంజిరంగు నీళ్ళలో....బలకన్యలా.... పూలబాలలా వుంది. ముఖాన పడిన నీటి బొట్లు కిరణాల కాంతికి మెరస్తుంటే తామర పద్మంలా వుంది రాధ వదనం.

మాధవ కూడా ‘కొలను’లోకి దిగాడు. కాస్త ముడుచుకపోతూ గుండెలవరకు ముణిగి కూర్చుండి సిగ్గు ముంచుకు రాగా. సరాసరి లోనికి వచ్చిన మాధవ అమె వదనాన్ని దోసిల్లోకి తీసికొని “అన్ని పుష్పాలకంటే ఇదెంతో బావుంది” అని దగ్గరకు తీసుకోబోయాడు.

“చీ...నీక్కాదూ చెప్పేది” అంటూ దోసెడు నీళ్ళు తీసుకొని విసిరింది అతడి తలపైన.

“ఓహో! ఏదీ ఇంకో రెండు దోసిళ్ళు పోయ్యి....” వంగాడు.

నవ్వుకుంటూ కాస్త వెనక్కు జరగబోయి నీళ్ళలో పడిపోయింది.

“అరెరెరె....” అంటూ రెండు రెక్కలూ అందుకొని “నీ చేతులెక్కడ రాధా! తామర తూళ్ళు దొరికాయి నీ చేతులేవి?”

“ఇవిగో” అని అక్కడున్న తూళ్ళు అతడి చేతికందిచ్చింది.

“అహ....అవా. సరే. పూలు తుంచాలి వుండు” అంటూ అమె వ్రేళ్ళుండుకున్నాడు.

“అబ్బా....ఏమిటిది. మెలిపెడుతున్నావూ...”

ఆ వూపుకు తూలి అతడిపై పడిపోయింది. అతడెన్నడు ఎరగని.....ఎంత స్పర్శలేవో అతణ్ణి....వెర్రివాణ్ణి చేశాయి.

శిఖరాలకెగిరిన అతడి కోర్కెలు అంచులు చూడాలనిపించింది.

కొన్ని క్షణాలు సర్వం మరిచారిరువురూ.

రాధ చటుక్కున విడిపించుకొని వొడ్డు చేరింది.

తడిసిన చీరలో అమె వొంపు సొంపులన్నీ కనిపించగనే ఉన్మత్తుడయ్యాడు మాధవ. కోడె త్రాచులా గట్టు మీదికి లంపించి అమె అణువణువునూ గాధవాంచతో వీక్షించసాగాడు. రెండు చేతుల్తో తన భుజాలను, ఎదనుదాచుకుంటూ ప్రక్కకు తిరిగి నేల మీద కూర్చొని “స్లీట్! మాధవ ....నీవి రెండు జతల గుడ్డలున్నాయి. నాకోటి తెచ్చివ్వవూ?...”

“అబ్బ....” అంటూ చెయ్యి సలాం చేసి నట్టు పెట్టి కొద్దిగా వంగి అన్నాడు. తడిసిన గళ్ళయంగీ. తడిసిన చాక్లెట్ రంగుటవలు అతడి సొందర్యాన్ని కప్పలేకపోయాయి. ఆ హృదయం తన సామ్రాజ్యం....కలకాలం తనదైపోవాలి.... రాధ మనసంతా ఆనంద తరంగితమైంది.

పైజమా, లాల్సీ, బనీసు తెచ్చిచ్చాడు.

అక్కడే వున్న “పోలేరమ్మ గుడి” చాటుకు వెళ్ళి గుడ్డలు మార్చుకొని, చీర అక్కడే గట్టు మీద ఆరేసింది. తడి తల అతడందిచ్చిన టవల్తో తుడుచుకోసాగింది.

ఆ వింత వస్త్రధారణ తమాషాగా రోచింది.

గుండెల మీద ఆచ్ఛాదన లేకపోవటం సిగ్గుగా వుండి టవల్ పమిటలా కప్పుకుంది.

“ఎన్ని రోజులు అందాలను దాచుకుంటావ్ రాధా! పంచభక్త్య పరమాన్నాలు వడ్డించి ఈ భోజనం నీదేనంటూ ముట్టగూడదంటే ఏలా వుండగలను? ఏమైనా అదిగో ఆ దేవత సాక్షిగా. పంచభూతముల సాక్షిగా గాంధర్వ వివాహం చేసుకుందాం...” అవేళంగా అడుగులు ముందుకు వేశాడు మాధవ.

“పంచభూతాలు, మంత్రాలు, దేవుళ్ళూ, సాక్షులూ విడిపోయినప్పుడు అడ్డు రాలేదు. అయినా మనస్సులే ముఖ్యం. కాదనలేను. నా అపరాధం లేకనే ఎన్నో పరాభవాలు పడ్డాను. దాని పర్యవసానం నా మీదనే ప్రభావం చూపిస్తుంది.”

“చూపించనీయ్. భయం లేదు-రిజిష్టర్డ్ పెళ్ళి చేసుకుందాం. కలిసి కాపురం చేద్దాం - నేనింక నిన్ను దూరంగా వుంచలేను.....” బలంగా దగ్గరకు లాక్కున్నాడు.

“వదులు. మాధవ! తొందరపాటు పనికి రాదు. మన పరిస్థితులు చక్కబడగానే...”

అలా మాట్లాడుతూ వుంటే విచ్చుకున్న అమె పెదవుల్ని గాఢంగా చుంబించాడు.

బలంగా ఒక్కతోపు....రోసింది.

హఠాత్ పరిణామానికి స్థంభించిపోయినమాధవ అచుగులో అడుగేసుకుంటూ వెనక్కు తిరిగి పోసాగాడు.

తన పొరపాటు చటుక్కున తెలుసుకున్న రాధ....“మాధవ....మాధవ నన్ను క్షమించు. నేనెందుకు నిన్ను వారించానో తెలుసా? నా మీద కళంకమనే ముద్ర పడగూడదని. లోకంచేత ఎందలు పడగూడదని. నేను కామవిశాచిని కానని నిరూపించుకోదానికి. నన్నర్థం చేసుకో మాధవ నేను పాషాణాన్ని కాదు....నాకూ వాంచలున్నాయి. హృదయం వుంది కాని...కాని...నా పరిస్థితులు...” అంటూ అతడి రెండు పాదాలను గట్టిగా పట్టుకుంది. అమె కనులనుంచి ధారా వాహికంగా అశ్రువులు స్రవించ సాగాయి.

“రే రాదా! రే....నీవేం తప్పు చేయలేదు. పాపం చేయబోయిన భక్తుణ్ణి..దేవత దండించింది.. అంతే అంతే” కళ్ళు నీళ్ళతో నిండగా ఆతడి కంఠం గాఢదమైంది.

ఆతర్ని తోసిన చేతుల్ని నేల కేసి కనిగొట్టుకో సాగింది. ‘శాస్త్రీ కావారి’ అంటూ.

“వాడ్లు రాదా వాడ్లు. ఏదీ....ఇలా ఇవ్వు” అని ఆ చేతులు కళ్ళ కద్దుకున్నాడు.

“ఎన్నో సంఘటనలతో అలసిన మనసు నీది. ఏదీ తెలీని అవివేకిని నేను.... మనకు ఏలాంటి పెళ్ళయినా అయితేనే గాని నిన్ను ముట్టుకో నని ప్రమాణం చేస్తున్నాను - అయితే నీ శిరస్సు. నీ ప్రేమ మాత్రం రాకడానికి అనుమతి ఇవ్వు..

నా దానివనే గుర్తుకైనా...రాదా మారవ్ కాలర్ వేసుకో రాదా....” అంటూ ఏవో పాక్ తిన్నట్లయ్యాడు!

“ఏమిటది మారవ్?” అంటూ విస్తుబోయి నాలుగు వైపులా చూడసాగింది. తన గుండెల వేపు చూడడం గమనించి ముందుకు చూచుకొని “సారీ మారవ్!” అంటూ బనీసులో మంగళ సూత్రాల్ని దాచుకుంది.

“చట్టం వేరు చేసినా ఆ బంధమేమిటి రాదా!”

“అదా .... అది....అమ్మ .... ప్రమాణం.... ఆమె నమ్మకం--నన్ను చావనీయకుండా కొందరు, బ్రతకనీయకుండా కొందరు పుచ్చులో దిగించారు మారవ్....నేను బంధాలకు బానిసను.

“ఇప్పుడు నీ మనసేం బాగులేదు....నీవేం మాట్లాడొద్దు. నా ప్రవర్తన మనస్సులో పెట్టుకొని ఆసహ్యించుకోకు రాదా!”

“నన్ను మన్నించానను మారవ్....”

నాలుగు కళ్ళలో మమత వెల్లువలుకాగా కొన్ని నిమిషాలలా స్థంభించి పోయాయి.

“ఈయబ్బాయవరయ్యా? రా ద మ్మే ది” అన్నారు వాళ్ళను వెదుక్కుంటూ వచ్చిన సుబ్బయ్య తాత.

“నేనే సుబ్బయ్యా నీళ్ళలో పడి చీర తడిసి పోతేనూ....”

“అబ్బాయయిపోయింది” వాక్యం పూర్తి చేసాడు.

“అవ్వ....హిహిహి” నోటి మీద చేయి వేసుకొని నవ్వుతూ వెళ్ళాడు. చీర ఆరిందేమో చూడానికి రాద వెళ్ళింది. మారవ్ వద్ద కళ్ళం దగ్గరకొచ్చాడు.

[నశేషం]

మీరా మజుమదార్

కలకత్తాలోని “దుర్ దర్శన్ కేంద్ర” (టెలివిజన్ సెంటర్)కు స్టేషన్ డైరెక్టర్ శ్రీమతి మీరా మజుమదార్. టెలివిజన్ స్టేషన్ కు ఒక వనిత డైరెక్టర్ కావడం-భారత దేశానికి తొలిసారి-అదీ విశేషం.

“అయితే - అలిండియా రేడియో స్టేషన్ డైరెక్టర్లుగా వనితలు చాలా మంది వచ్చారు!” అన్నారు ఆమె.

“సామాన్య ప్రజలను ఉత్తేజపరచడానికి, విద్యావంతుల్ని చెయ్యడానికి మన దేశంలోని టి. వి. బాగా పువయోగపడుతుంది. అయితే ప్రస్తుతంలో పల్లె పల్లెకూ టి. వి. కార్యక్రమాలు వెళ్ళే అవకాశాలు లేవు. కాని, చాలా తొందర లోనే మనం ఆ అభివృద్ధిని సాధించగలం” అన్నారు మీరా.

ఆమె 1928లో మాంచెస్టర్ (ఇంగ్లాండ్)లో జన్మించారు. కలకత్తాలోని రొరెటో కాన్వెంట్ లో చదువుకున్నారు. పట్నాలోని వనితా కళాశాలలో బి. ఎ. పాసయ్యాక, పత్రికలో వచ్చిన ఒక ప్రకటన చూసి, పట్నా రేడియోస్టేషన్ లో ‘అనౌన్సర్’ పోస్టుకు దరఖాస్తు చేసి, ఎన్నికయ్యారు.

కొంతకాలం తర్వాత మీరా, ప్రొగ్రామ్

అసిస్టెంట్ గా కలకత్తా అలిండియా రేడియోకు వెళ్ళారు; తర్వాత న్యూఢిల్లీ స్టేషన్ లో ‘డైరెక్టర్ ఆఫ్ ప్రోగ్రామ్స్’గా కొంతకాలం; బెంగళూరు రేడియోస్టేషన్ డైరెక్టర్ గా కొంత కాలం-పని చేశారు.

“లండన్ టి. వి. (బి. బి. సి)లో నాలుగు మాసాలపాటు శిక్షణ పొందిన తర్వాత, నాకు టి. వి. స్టేషన్ డైరెక్టర్ గా ఈ పదవి లభించింది” అన్నారు మీరా.

టి. వి లో వచ్చే నాటకాలు, నాటికలూ, నాట్యాలూ, పాటలూ తక్కిన అన్నిరకాల కార్యక్రమాలూ విన్నవలూ పెద్దలకూ కూడా వినోద కరంగానూ, విజ్ఞానకరంగానూ పుండేట్టుగానే రూపొందిస్తున్నామనీ, టి. వి. అన్ని తరగతుల, అన్ని వయసుల వారందరినీ బాగా ఆకర్షిస్తున్నదనీ - భారత దేశంలో టి. వి. స్థానం చాలా పెరుగుతుందనీ మీరా ఆశాభావం వ్యక్తం చేశారు.

‘ఏమమ్మా వదినా? మొన్న మీ ఆయన బొంబాయినించి తెచ్చారన్నావు. ఈ నెక్లెస్సేనా?’

‘అవునాదినా! ఆయనగారా మధ్యని ఏదో కాన్ఫరెన్సులకని బాంబే వెళ్తుంటే నేనే తెమ్మన్నా! నాల్గవేలయ్యింది. ఈ రకంది ఇదోహాటే వుందిట ఆ షాపులో! మన నరసాచారి కూడా అన్నాడు యిలాటి రకం రాళ్ళు ఎక్కడోగాని దొరకవని. దీంతోపాటే మా అమ్మాయికి చెవి రింగులూ, చేతులకి మూడు జతల గజలూ తెచ్చారు. ఆయనా ధరలు మట్టుకి మండిపోతున్నాయనుకో.’

ఇలా ధారావాహికంగా సాగిపోతున్న చర్చాగోష్ఠిలో సత్యనారాయణ స్వామి పూజ చివర్న కథలు చెబుతోన్న పురోహితుడి కంఠశోష గాలిలో వ్యర్థంగా ఖర్చవుతోంది. వచ్చిన పేరంటాండ్రంతా గ్రూపుల వైజుగా గుమిగూడి, తాము తగిలించుకొచ్చిన నగల ‘ఎగ్జిబిషన్ని’ ప్రదర్శిస్తూ, వాటి వివరాల్ని అదక్కముందే గోరంతలు కొండంతలుగా వర్ణిస్తూ సంబర పడిపోతున్నారు. అదేండ్లో మన మహిళా లోకానికి నగలంటే అదో క్రేజ్! ఎన్ని నగలున్నా ఇంకా కొత్త వాటికై తహ తహ!!

అభరణాలు బంగారంతోతాకే

అలంకారాలు పద్యాలకి అందం కల్పించినట్లే, వాటిని ధరించిన స్త్రీకి శోభని కూరుస్తాయి. అయితే అలంకారాల జోరు ఎక్కువైన పద్యం నడక కుంటుపడి తబ్బిబ్బయినట్లే. మరి యెక్కువ నగలు ధరించిన స్త్రీ—దేవాలయంలో అమ్మగారి విగ్రహంలానో, గంగిరెడ్డులాగానో వుండి ఎబ్బెట్టుగా తోస్తుంది. అందం సహజంగా లేని స్త్రీకి అన్ని నగలు తగిలిస్తే, నగల్ని ఎగ్జిబిట్ చేస్తూన్న ఆల్మారాలాగా వుంటుంది. సహజ సౌందర్యం వున్న స్త్రీకి నగల అవసరం ఏమీ లేదు. నిరాదరణరంగా దుస్తుల్ని ధరించి, నుదుట మధ్యాహ్న భానుబింబంలా వెల్లిపొయ్యే బొట్టుదాల్చిన అమ్మాయి జనలో తురిమిన చిన్న ఎర్రగులాబి పువ్వు కొన్ని పదుల నగలు యివ్వలేని అసమాన సౌందర్యాన్ని కురిపిస్తుంది.

అంచేత ‘నగలే అవసరం లేదు’ అనాల్చిన సందర్భంలో ‘బంగారం తోనే నగలవసరమా?’ అనడగటం బాగోలేదు. ఏ నగలైనా నగలే! ఒకవేళ బంగారం అవసరం లేదుగదాని గిట్టు నగలు ధరించినట్లయితే ఎవరన్నా వాటి గూర్చి అడిగినప్పుడు సంకోచపడ్డంగానీ, వాటి ‘కోటెడ్ కలర్’ పోయినప్పుడు గిరాకేయాల్చిగానీ రావచ్చును. వెండి, యిత్తడి లోహాల నగల్ని ధరించటానికి అతివ మనోహరకం అంగీకరింపక పోవచ్చును.

చేతికి గజలూ, నుదుట దోసగింజంత కుంకుమ బొట్టూ పెట్టుకోని యువతి శరీరం వైనా కిలోల కొద్ది బంగారు నగలున్నా మొత్తం మీద

సౌందర్యంలో—సౌష్ఠవత, సంపూర్ణతా భావించవు. ఏ నగల్లేని అమ్మాయి అందమైన ముఖంలో చిన్న కుంకుమబొట్టూ, చేతికి మగువ సౌభాగ్యం బాటే గజలూ వుంటే అద్వితీయమైన రమణీయత వుట్టిపడుతుంది. కనుక నగలు స్త్రీకి తప్పనిసరి కానప్పుడు, బంగారమా, మరోటా అనే ప్రశ్న అవసరంలేదు.

వి. ఆర్. అలమేలు అమ్మాళ్, కోరట్ల

6

అలంకారాలకై మోజుపడని వాళ్లందరంటే ఆశ్చర్యపడవలసిన పనిలేదు. ఆభరణాలు కేవలం అలంకారానికే అనుకుంటే వీటిని బంగారంతోనే చేయించుకోవలసిన అవసరంలేదు. ఒకప్పుడు మనవాళ్లు తాటాకులతో చేసిన ఆభరణాలు ధరించేవాళ్ళట. ఇప్పటికీ కొందరు కొండప్రాంతం వాళ్లు, లంబాడీలు ‘దంతం’తో చేసిన గజలు, ఇతర ఆభరణాలు ధరించడం మనం చూడవచ్చు. ఏ కాలంలోను అలంకారానికి ఉపయోగించే ఆభరణాలన్నీ బంగారంతోనే చేయించుకున్నట్లు మనకేమీ ఆధారాలు లేవు. అయితే వివిధ ప్రాంతాలలో వారి వారి సంప్రదాయాల ననుసరించి వివిధ లోహాలతో తయారైన పలురకాల ఆభరణాలు వాడుకలోకి వచ్చినట్లు గ్రహించవచ్చు.

మనం ఆభరణాలను కేవలం అలంకారానికే ధరిస్తున్నా ఆరోగ్య విషయంలో కూడా ఇవి సహకరిస్తాయంటారు. రాగి మొదలైన లోహాలు శరీరాన్ని తాకుతూండడంవల్ల కీళ్ళనొప్పుల వంటి బాధలు రావంటారు. అందువల్లే చాలామంది రాగి కడియాలు ధరిస్తారు. అదే విధంగా మిగిలిన ఆభరణాలన్నీ బంగారంతోనే చేయించుకున్నా కాలివేళ్ళకు ధరించే ‘మచ్చెలు’ మాత్రం వెండితోనే తయారు చేయించడం కూడా గమనించ వచ్చు. అయితే కొందరు ‘రాగిమచ్చెలు’ ధరించేవారు కూడా లేకపోలేదు.

అయితే ఈ రోజుల్లో ఆభరణాలు ధరించడం కేవలం అలంకారానికే అని మంటాపథంగా చెప్పొచ్చు (తద్వారా సంఘంలో ఆదికృత చాటుకునే వారు కూడా లేకపోలేదు). ఇటీవల విపరీతంగా పెరుగుతున్న బంగారం, వెండి ధరలతో మధ్య తరగతి వారు బాగా నలిగిపోతున్నారు. ఆభరణాలపై మోజు తీర్చుకోలేక బాధపడే కంటే ఏదో విధంగా తమ స్తోమతకు తగ్గ విధంగా ఆ కోర్కెను తీర్చుకొనడం మంచిది. ఉదాహరణకి “వినాయక చవితి” పండుగ రోజు పూజకు కావలసిన దేవుని బొమ్మ బంగారుదో, వెండిదో అయి వుండాలంటూ....చివరకు కనీసం మట్టిదైనా నెలకొల్పి పూజ చేయాలంటారు. ఇదంతా సమాజంలోని అన్ని ఆర్థికవర్గాల వాళ్లు ఆ పండుగను ఎవరి తాహతుకు తగ్గట్టు వాళ్లు జరుపుకొని తృప్తి చెందడానికే గదా! ఏదో తమకు చేతనైన విధంగా దేవుడి బొమ్మను పెట్టి పూజచేసి తృప్తిపడ్డట్టే ఈ ఆభరణాల విషయంలో కూడా ఒకరితో పోటీకి పోకుండా

తమ స్తోమతబట్టి నగలు (అసలువో నకిలీవో) దరించి తృప్తిచెందడం అన్ని విధాలా ఆచరణీయం అని నా ఉద్దేశం. నకిలీ నగలు దరించినంత మాత్రాన తమ విలువ తగ్గుతుందనుకోవడం పొరపాటే కాగలదు. నిజమైన విలువ అలంకారాలవల్ల రాదని గ్రహించాలి.

చిలకపాటి వేదవతి, చల్లపల్లి

7

బింగారంతో ఆభరణాలు చేయించుకోవడం వల్ల అవి అతి నాణాకుగా అందంగా మెరుస్తూ కళాకాంతులతో ఉంటాయి. అయితే ఈ మెరుపు కలకాలం అలాగే ఉంటుంది. 'మెరిసేదంతా బంగారం కాదు' అనే సూక్తి మనకు తెలిసిందే; బంగారం ఒక్కటే నిత్యమూ మెరుస్తుందనడానికి ఇదే నిదర్శనం.

బంగారు నగలవంటివే ఇత్తడితో కూడా ఇమిడేట్ చేస్తున్నారు. అవి ప్రస్తుతం కొన్నప్పుడు చౌకగానే దొరుకుతాయి కాని, కొద్ది రోజులకే మాసి మిసిమి పోతుంది. అటువంటి వాటికి విలువే పోతుంది. బంగారంతో

**చేయించుకోవలసిన
అన్నింటికీ మున్నదాన్ని**

చేయించుకున్న వస్తువు అలా కాదు. దానిపై పెట్టిన పెట్టుబడి దానిపైనే వచ్చేస్తుంది.

వివాహాది కుభకార్యాల్లో నూత్న వదువుకి స్వర్ణాభరణాలు ఉభయ వర్గాల వారూ పెట్టడం సంప్రదాయం. బంగారు నగలతో అలంకరించబడిన వదువు అందం, రెండింతలై వరుడినెంతో ఆకర్షిస్తుంది; వారి కొత్త సంసారంలో ఒదిదుడుకులకి సహాయపడేవి ఈ నగలే కదా;

భోజనం చేసే వెండి కంచాలలో మధ్య బంగారుపువ్వు వేయించడం, చేతులకి గాజులు, వేళ్ళకి ఉంగరాలు, మెడలో నగలు వేసుకోడం—వీటివల్ల మనం తినే ఆహారంలో ఈ బంగారుపై వచ్చే నీరు, దాని స్పర్శ తగిలిన ఆహారం ఎంతో ఆరోగ్యదాయకం అని వైద్య గ్రంథాలలో ఉన్నది. కొన్ని రకాల ఆయుర్వేద ఔషధాలలో స్వర్ణభస్మం ఉపయోగిస్తారు.

దూర ప్రదేశాలలో ఉద్యోగాలు చేసేవారికి, మధ్యతరగతి కుటుంబీకులకి అవసరానికి అప్పులు దొరకడం కష్టం. అట్టి పరిస్థితులలో బంగారు నగలను తాకట్టు పెట్టి డబ్బు తెచ్చుకోవచ్చు. అందుకే కాబోలు 'అరికి బంగారం అవసరానికి బంగారం' అనే పెద్దల నానుడి ఉన్నది.

బంగారం తప్ప మరే ఇతర రోహమైనాసరే - కొన్నప్పుటి ధర అమ్మేటప్పుడు రాదు. ఒక్క బంగారానికే ఈ అవకాశం ఉంది.

ఇది కాక అంతర్జాతీయ ద్రవ్య విపణిలో చెలామణిలో ఉన్న విలువైనరోహం హాటకమే కదా;

'పిత్తలాటకం' అనే మాట మనం విన్నదే; పిత్త? అంటే ఇత్తడి. హాటకం అంటే బంగారం. ఇత్తడిని బంగారం అని మోసగించడాన్ని అలా అంటారు.

అంచేత అవకాశం ఉన్నంత మేరకు ఆభరణాలు బంగారంతోనే చేయించుకో వలసిన అవసరం ఉన్నది.

బులుసు రామలక్ష్మి, విజయనగరం

8

నిజానికి ఆభరణాలనేవి బంగారంతో చేయించుకుంటేనే బాగుంటాయి. కాని ఈ రోజులలోని బంగారం ధరచూస్తే "బంగారంతో కాకపోయినా ఇతర రోహాలతో చేయించుకొంటే యేం? ముచ్చట తీరుతుంది. ఎక్కువ ఖర్చు కాదు" అనే యోచన రావటం సహజమే.

బంగారం వంటికి తగులుతుండటం ఆరోగ్యం దృష్ట్యా మంచి దంటారు కొందరు. నా స్వానుభవం వల్ల అది నిజమే - ననివిస్తుంది నాకు. గోర్ట్ కవరింగ్ వాడినప్పుడు అవి నాలుగు రోజులు దరించే సరికి ఆ భాగం అకుపచ్చగా తయారై చికాగ్గా ఉండేది. అవి తీసేస్తే మామూలుగా వుండేది. అలా అవుతుంటే ఎలా యిష్టం అవుతుంది? ఇంకా అనేక రకాల ఆభరణాలు వస్తున్నాయి. ముద్దుగా, చక్కగా వుండే దుద్దులు, జంకీలు మొదలై నవి. ఒక వేళ పోయినా ఎక్కువ నష్టం కలగదని వాటిని కొంటాము. వాల్ల వల్ల కూడా కొందరు ఇబ్బంది పడటం చూస్తున్నాను. అవి వాడినప్పుడు చెవులకుట్లు పుక్కు పడటం, వాసన రావటం లాంటివి జరుగుతున్నాయి. ఆ తర్వాత కొద్దిరోజులు పోయేసరికి అవి వాల్ల తళుకులు, బెళుకులు! కోల్పోయి అసహ్యంగా కన్పించటం కూడా జరుగుతోంది.

బంగారు పూత నగలు కూడా ఇప్పుడు తక్కువ ఖరీదుగాదు. ప్యాషన్లనిపెట్టి వాల్ల వెల అధికమే. ఎంతో డబ్బు ఖర్చుపెట్టి రెండు జతల బంగారు పూత గాజులు కొనుక్కుని, సంవత్సరం తిరగకుండానే వాటి నకిలీ తనం బయట పడితే, వాటిని పారేయలేక, దాచలేకా మధన పడే కంటే, ఆడబ్బేపెట్టి ఒక జత దుద్దులు కొనుక్కుని పెట్టుకుంటే మన డబ్బు విలువ మన దగ్గరే ఉందనిపిస్తుంది.

ఎక్కువ నగలు పెట్టుకోవాలనే కోరికతో అంత శక్తిలేక, వందలకి వందలా పోసి కొని వాడి, అది పాదయ్యాక మార్చి మళ్ళీ ఏదైనా చేయించు కుండుకు పనికిరాదంటే చూడండి ఎంత బాధగా వుంటుందో!

కొంతలో, కొంత వెండి ఫరవాలేదు గాని మిగతా రోహాలన్నీ త్వరలో కగ్గిపోతాయనిపిస్తుంది. మిగతావన్నీ కగ్గుతాయిగాని, బంగారం అలా కాదు. ప్రతి నిత్యం వంటినే ఉంచుకున్నా అది అలాగే మెరుస్తూ వుంటుంది. పెట్టుకొనేవి తక్కువ నగలే అయినా తృప్తిగా ఉంటుంది. ఎప్పటికైనా బంగారం విలువ బంగారానిదే. ఆ నిండుతనం ఇంక దేనికి రాదని నా అభిప్రాయం.

అచంట హైమవతి, బెంగళూరు

✓ పూదో ఇంటిల్లి పాదీ ఎక్కడి
ఎదేరాల్సి వస్తుందనుకోండి. అప్పుడు
ఏను చేస్తూ కూచుంటే ఏలుపడదు.

ఏ హోటలుకో వెదదానుంటే దోరె
దంతి బర్బు అయ్యే ప్రమాదముంది. మరి అటు
వంటి సందర్భాల్లో ఏం చెయ్యాలి :

అటువంటి సందర్భాలలో గణగదా తినడానికి
అనువుగా ముందుగానే కొన్ని చిరుతిట్టు తయారు
చేసి ఉంచుకోవచ్చును; లేదా అప్పటికప్పుడు
తయారుచేసుకోగల టిపిస్లూ చేసుకోవచ్చును.
ఇక్కడ అలా. టి వేళ (కానీ వేళ కూడా
కావచ్చు.) తీసుకోదగ్గ టిపిస్లను చేసుకోవలసిన
విధానాలు వివరిస్తున్నాను. ఈ టిపిస్లు మామూలు
టిపిస్లవంటివి కావలసినవి విశేషం :

జీడిపప్పు బర్బి :

మొదట 'జీడిపప్పు బర్బి' చేసుకునే విధానం
గురించి చెబుతాను. ఈ బర్బి చెయ్యడానికి 100
గ్రాముల జీడిపప్పు, 100 గ్రాముల కొబ్బరికోరు,
200 గ్రాముల చక్కెర, పచ్చరంగు ½ టీ స్పూను
కావాలి.

ఇవన్నీ నిర్ధం చేసుకున్నాక - మొదట జీడి
పప్పు తీసుకుని ముక్కలుచేసి, ఆ ముక్కలను
రెండు మూడు గంటలపాటు నీళ్ళలో నానబెట్టాలి.
ఆ తర్వాత, ఆ నానిన పప్పులు తీసుకుని వాటిని
మెత్తగా రుబ్బుకోవాలి. అలా రుద్ది తీసిన జీడి
పప్పుల ముద్దకు కొబ్బరికోరు, చక్కెర కలపాలి.
ఆ మిశ్రమాన్ని అలాగే ఒక కుత్తమైన పాత్రలో
తీసుకుని సన్నటి నెగ మీద వెచ్చబెట్టాలి. అలా
వెచ్చబడుతున్నప్పుడు మిశ్రమాన్ని కుత్తమైన
గరి బెతో కలియబెడుతుందా. మిశ్రమం
గట్టిపడేదాకా వెచ్చబెట్టి, అందులో పచ్చరంగు
పొడికలపాలి. ఆ తర్వాత ఆ పాకాన్ని తీసుకుని,
ముందుగానే నెయ్యి రాచి ఉంచుకున్న పళ్ళెం
మీద పోసి పళ్ళెమంతా పరచాలి. ఆ తర్వాత
దాని మీద బజారులో దొరికే 'వెండి రేకు'
కప్పి, కొద్దిగా చల్లబడగానే కావలసిన వైజులో,
కావలసిన ఆకారంలో కోసుకోవచ్చును.
గవ్వలు :

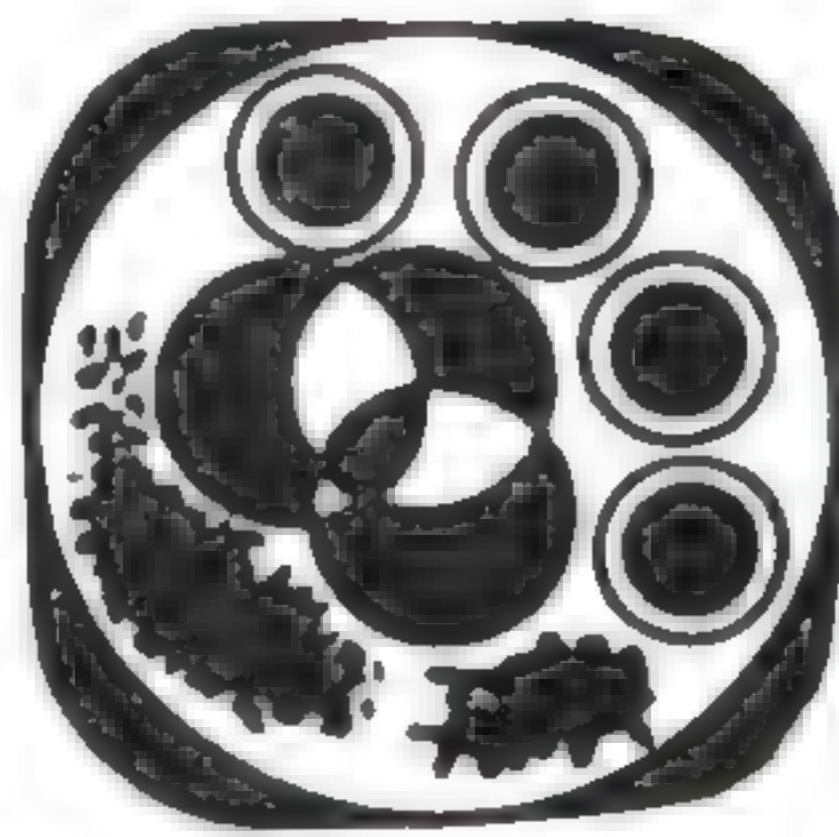
ఇక రెండవ రకం టిపిను - గవ్వలు.
ఈ 'గవ్వలు' మాంసాహారులు చేసుకోవచ్చు.

ఇవి చెయ్యడానికి 250 గ్రాముల మైదా, 1½
టి స్పూను బేకింగ్ పౌడర్, 80 గ్రాముల
చక్కెర, 80 గ్రాముల కొవ్వు [పట్టణంలోని

షావులు కొన్నిటిలో 'ఫేట్' (fat) అని అడిగితే
ఇస్తారు]. ఒక గుడ్డు, వెనిల్లా ఎసెన్స్ కొన్ని
చుక్కలు, పాలు-అవసరం.

మైదానిండినీ, బేకింగ్ పౌడరునూ కలిపి,
వాటిని రెండుసార్లు ఇల్లించి తీసుకోవాలి. ఆ నీటి
మిశ్రమానికి చక్కెర కలపాలి. గుడ్డును తీసుకుని
దాన్ని మెత్తగా కొట్టి దాన్ని నీటి మిశ్రమానికి
కలిపి, అందులో పాలుపోసి నీటిని ముద్దగా
కలుపుకోవాలి. ఆ నీటిని పూరీలు ఒత్తడానికి
ఉపయోగించే 'వీటమీద వేసి - మెత్తపడేదాకా
నొక్కుతూ ఉండాలి. మొత్తం నీటిని ½ అంగుళం
మందానికి పరిచి, ఆ తర్వాత ఆ నీటిని
ముక్కలుగా కోసుకోవాలి. బాణాల్లో నూనె తీసు

మొదట కొవ్వు కలిపి, ఆ తర్వాత చక్కెర
కలపాలి. మిరపకాయలు, కరివేపాకు, అల్లం,
కొత్తిమీర-తీసుకుని వాటిని సన్న ముక్కలుగా
తరిగి తీసుకోవాలి. ఆ ముక్కలను మైదానిండి
మిశ్రమానికి కలిపి - మెత్తని నీటి తయారీ
చేసుకోవాలి. పెరుగుపోసి నీటిని ముద్దగా
కలుపుకోవాలి. ఆ తర్వాత నీటిని ½ అంగుళం
మందానికి పరిచి, దాన్ని బిస్కెట్లు కొయ్యడానికి
ఉపయోగించే 'బిస్కెట్ కట్టర్'తో ముక్కలుగా
కోసి, బిస్కెట్లు తయారు చెయ్యడానికి ఉపయో
గించే బేకింగ్ షీట్ మీద-ఒకదానికొకటి తగల
కుండా ఉంచి 15 నిమిషాలపాటు 350 డిగ్రీల
ఫారెన్ హీట్లో వెచ్చబెట్టాలి. ఈ విధానం

జీడిపప్పు
బిస్కెట్లు

కుని, కాచి ఆ ముక్కలను అందులోవేసి
బంగారు వన్నెలోకి వచ్చేదాకా వేయించాలి.
ఆ తర్వాత ఆ ముక్కలను తీసి, పొడిచేసి
ఉంచుకున్న చక్కెరలో అద్ది తీసి ఉంచుకుంటే -
అవసరమైనప్పుడల్లా తీసి తినవచ్చు.

మిరపకాయ బిస్కెట్లు :

'మిరపకాయ బిస్కెట్లు' ఎలా చెయ్యాలి :
అందుకు ఏమేం కావాలి : 150 గ్రాముల మైదా,
75 గ్రాముల కొవ్వు, 10 గ్రాముల చక్కెర,
5 గ్రాముల ఉప్పు, ½ టీ స్పూను బేకింగ్ పౌడర్,
వచ్చి మిరపకాయలు, కరివేపాకు, అల్లం,
కొత్తిమీర (ఇవన్నీ కలిపి పది గ్రాములు ఉండాలి),
రెండు మూడు టేబుల్ స్పూనుల పెరుగు ఉంటే
ఈ 'మిరపకాయ బిస్కెట్లు' చెయ్యవచ్చును.

మొదట మైదానూ, బేకింగ్ పౌడరునూ కలిపి,
వాటిని రెండుసార్లు ఇల్లించి తీసుకోవాలి. అనిండి

శ్రమగా కనిపించినా, తగిన పరికరాలుంటే
చెయ్యడం సులభం. (ఈ పరికరాలు కూడా
ఒకసారి కొని ఉంచుకుంటే ఏళ్ళ తరబడి
ఉపయోగించవచ్చును.)

సమూసాలు :

'సమూసాలు' మామూలుగా పెద్ద, చిన్న
హోటళ్ళన్నిటిలోనూ దొరుకుతూ ఉంటాయి. అవి
యింట్లోనే చేసుకోవాలన్న ఆసక్తిగలవారు ఏం
చెయ్యాలి :

200 గ్రాముల బంగారాదుంపలు, 100
గ్రాముల బఠాణీలు (తొక్కలు ఒరిచినవి), 150
గ్రాముల మైదానిండి, 80 గ్రాముల కొవ్వు,
½ టీ స్పూను బేకింగ్ పౌడర్ నిర్ధం చేసుకుంటే
'సమూసాలు' చేసుకోవచ్చును.

మొదట బంగారాదుంపలను కడిగి, వాటిమీది
తొక్కలు ఒరిచి, వాటిని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా

జిడిపప్పు బిర్రీ

గవ్వలు

తరిగి ఉంచుకోవాలి. బాణ్ణో కొద్దిగా నూనె తీసుకుని, కావాలి. అందులో కాస్త ఆవాలువేసి, అవి చిటపటలాడుతుండగా తరిగిన బంగాళాదుంపల ముక్కలు, తొక్కలు తీసిన బఠాణీలు కూడా అందులో వెయ్యాలి. ఆ ముక్కల మీద కాస్త నీళ్ళు చల్లి, సన్నటి నెగమీద వాటిని వేయించాలి. ముక్కలు బాగా వేగి, తడిలేక పొడిగా ఉన్నప్పుడు - అభి'రుచి'కి తగ్గట్టు 'ఉప్పు, మసాలాపొడి వాటికి కలపాలి.

ఇక సమూసాలను కప్పే విండిని తయారు చెయ్యడానికి ఏం చెయ్యాలో చూద్దాము. మొదట మైదాపిండి, బేకింగ్ పౌడర్, ఉప్పు తీసుకుని వాటిని కలిపి జల్లించుకోవాలి. ఆ తర్వాత వేలి కొసలతో కొవ్వూతీసి ఆ విండికి పట్టించాలి. విండికి చన్నీళ్ళు కలిపి ముద్దలా చేసుకుని, ఆ ముద్దను పూరీలు ఒత్తే పీటమీదవేసి బాగా నొక్కి చుట్టలు చుట్టి, చిన్న చిన్న ఉండలుగా చేసుకోవాలి. ఒక్కొక్క ఉండనే తీసుకుని, వాటిని త్రిభుజా

కారపు ముక్కలుగా ఒత్తుకుని, ఆ ముక్కల మధ్య ముందుగా వేయించి ఉంచిన బంగాళాదుంప ముక్కలు, బఠాణీలు ఉంచి - త్రిభుజాకారంలో మడిచి చివరలను తడపాలి. ఆ తర్వాత వాటిని కాగుతున్న నూనెలో రేత గోధుమ వన్నెలోకి వచ్చేదాకా వేయించి తీస్తే సమూసాలు సిద్ధం! సమూసాలు చట్నీతోగానీ, సాస్‌తోగానీ కలిపి తింటే మరింత బావుంటాయి.

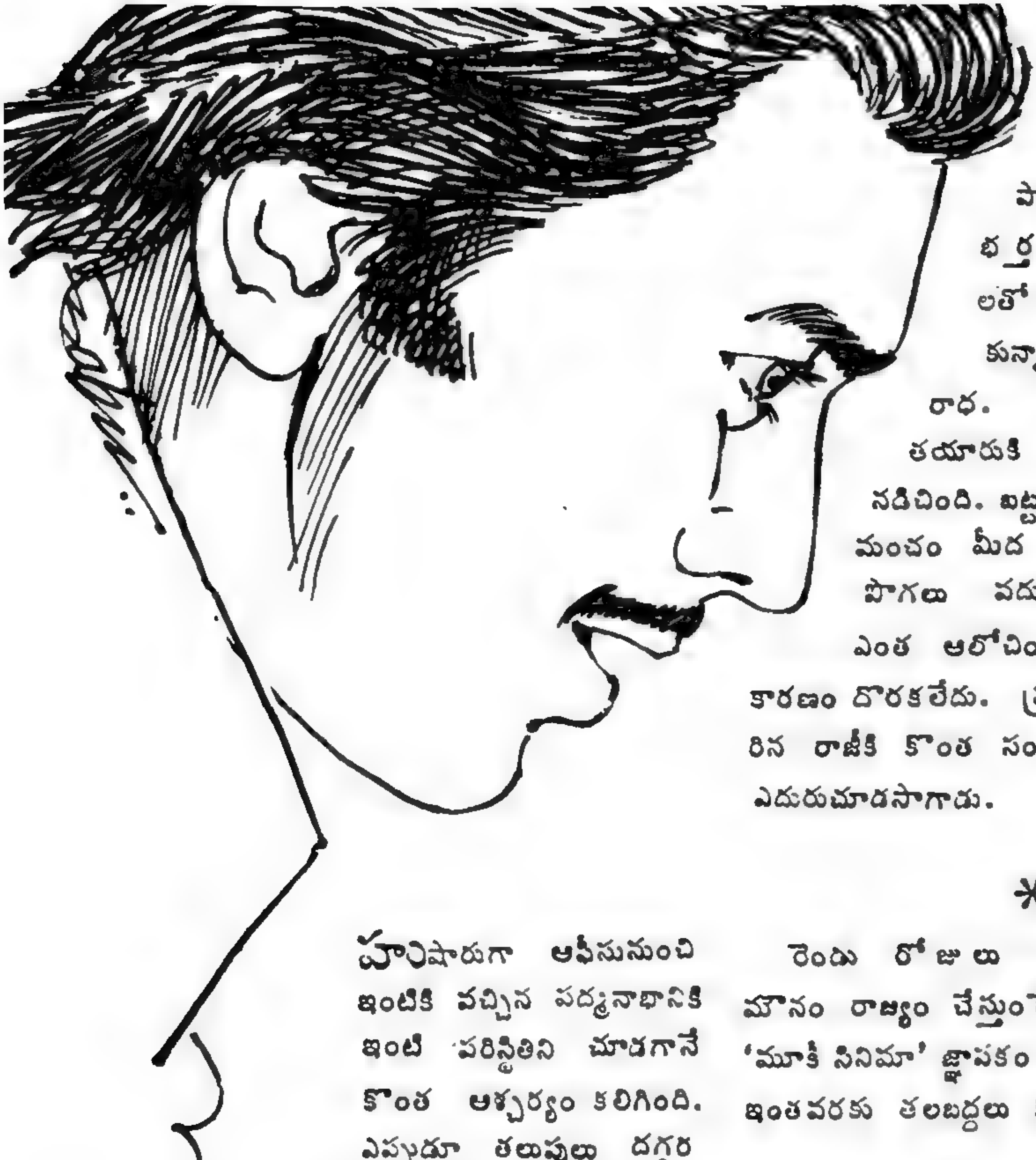
— శాంతా అశ్వత్థనారాయణ

మిరపకాయ బిన్నెట్లు

సమూసాలు

సత్యభామకంటే మరో పాలు ఎక్కువే అయినా భర్త మృదు మధుర సంభాషణలతో ఆరగంట బ్రతి మాలించుకున్నాక ప్రసన్నురాలైంది రాధ. మారుమాట్లాడక కాఫీ తయారుకి వంటింట్లోకి మౌనంగా నడిచింది. బట్టలైనా మార్చకుండా అదే మంచం మీద ఒరిగిపోయి నిగరెట్టు పొగలు వదులున్న పద్మనాభానికి ఎంత ఆలోచించినా 'సతి' అయికకు కారణం దొరకలేదు. ప్రస్తుత పరిస్థితిలో కుదిరిన రాణికి కొంత సంతోషించి కాఫీ కోసం ఎదురుచూడసాగాడు.

*

రెండు రోజులు గడిచిపోయినా ఇంట్లో మౌనం రాజ్యం చేస్తుంటే చిన్నప్పుడు చూసిన 'మూకీ సినిమా' జ్ఞాపకం వచ్చింది పద్మనాభానికి. ఇంతవరకు తలబద్దలు కొట్టుకొని ఆలోచించినా

హుషారుగా ఆపీసునుంచి ఇంటికి వచ్చిన పద్మనాభానికి ఇంటి పరిస్థితిని చూడగానే కొంత ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఎప్పుడూ తలుపులు దగ్గర

నించుని చిరునవ్వులు చిందించే శ్రీమతికి బదులుగా చూసి వున్న తలుపులు! తలుపులు నెమ్మదిగా త్రోసి పద్మవ్యూహంలోకి జొరబడే అభిమన్యుడిలా రోపరికి పోసాగాడు. ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంతో కూడు కొని మనుషులెవరూ లేనట్లు తోచింది. అయినా మెల్లగా బెడ్ రూంలోకి దారి తీసిన ఆతని కళ్ళకి అలనాటి సత్యభామను మరిపించేట్లుగా కోప గృహంలో ఉన్న తన భార్యమణిని (అరిగి నప్పుడు బెడ్ రూం కోపగృహమే కదా) చూసి "అరిగితివా సతీ" అంటూ వోదార్చుదామనుకునేసరికి నాటి 'కృష్ణపరమాత్మ' జ్ఞాపకం వచ్చి కొంచెం జంకినా "దేవదేవునికే అవమానం తప్పలేదు. ఇక తానెంత?" అని గత్యంతరం లేక, మంచంమీద పడుకున్న రాధను నెమ్మదిగా చేత్తో తడుతూ "రాధా! రాధా!" అని లేపసాగాడు. భర్త చెయ్యి మీద పడటంతో చటుక్కున లేచి ఆతని చెయ్యిని విడిచింది కొట్టింది రాధ.

"సారీ రాధా! నే చేసిన తప్పేమిటో తెలిపితే సరిదిద్దుకుంటాను" అంటూ రాధ చేతులు పట్టుకుని నోటికి వచ్చిన దైలాగులన్నీ వల్లెవేయటం మొదలుపెట్టాడు. రాధా ఏయిదు.

ఇలాగే సత్రాలు

—మాడుగుల కృష్ణకుమారి

తన తప్పు సూచనగా అయినా తోచటం లేదు తనకి. రోజులాగా దైనింగ్ చేబిల్ మీద ప్లేట్ల చప్పుడికి వెళ్ళి ముఖావంగా కూర్చున్నాడు భోజనానికి. అన్నీ తనకి ఇష్టమైన పదార్థాలే. అయినా ముఖావంగా పెట్టింది తిని, బెడ్ రూంలోకి జారుకున్నాడు. పన్నెత్తి రాధను పలుకరిద్దామనుకున్నా ఆయకవహించి కోపంలో ఉన్నప్పుడు ఆమెను పలుకరిస్తే ఏం జరుగుతుందో తెలుసు కాబట్టి తను కూడా మాట్లాడక దొంగచూపులు చూస్తూ శ్రీమతి కోసం ఎదురుచూడసాగాడు.

ఇల్లు సర్దుకుని మల్లెపువ్వులా తయారయి వచ్చింది బెడ్ రూంలోకి రాధ. రాధను చూసిన పద్మనాభానికి మనసు రెపరెపలాడినా, మౌనంగా కళ్లు మూసుకుని నిద్ర నటించసాగాడు. అంతకింటే మౌనంగా అటు తిరిగి పడుకుంది

రాధ. ఈ రోజున్నా భార్య కరుణిస్తుందేమో నని ఎదురుచూసిన పద్మనాభానికి ఆశాభంగమే అయింది.

అన్నిట్లోను లేడిన్ 'పస్తే' అయినా అరిక్కు వహించినపుడు భర్తతో మాట్లాడటంలో మటుకు 'లాస్ట్' అనుకుంటూ నెమ్మదిగా ప్రక్కకు తిరిగి రాధ పై చేయి వేశాడు. మునుపటి రెండు రాత్రుల్లా చెయ్యి విడిచించకపోవటంతో, దైర్యంగా రాణి కుదిరే సమయం ఆసన్నమైందని రాధకు మరికాస్త దగ్గరగా జరిగి గోముగా "ఏమిటి రాధా! ఇలా మాట్లాడకుండా సాధిస్తుంటే నాకెలాగో వుంది. నీ కోపానికి కారణం ఏమిటో నాకు తెలియటం లేదు. నీ మాటెప్పుడన్నా కాదన్నానా? నీతో ఎప్పుడన్నా అబద్ధం చెప్పానా?" అంటూ ఆర్థ్యంగా ప్రశ్నిస్తున్న భర్త మాటల్ని బండిస్తూ "అగండి! నాకు అబద్ధాలు చెప్పే వాళ్ళంటే అసహ్యమని మొదటే చెప్పానా!" అంటూ సూటిగా భర్త ముఖంలోకి చూడటంతో పట్టుబడిన దొంగలా గతుక్కుమన్నాడు పద్మనాభం.

"నా సంగతి తెలిసి కూడా మొన్న రాత్రంతా 'స్పెషల్ డ్యూటీ' అంటూ దైర్యంగా 'కాక్ టెయిల్' పార్టీలో ఎంజాయ్ చేసి తెల్లవారి ఇంటికి వచ్చినందుకంటే నాకి కోపం, బాధ...." అంటూ కళ్ళుబడి నీళ్ళు కారుస్తున్న రాధ ముఖంలోకి చూడకుండా తల వంచుకుని "అయామ్ సారీ రాధా! ఇక ముందెప్పుడూ అలాంటి పార్టీల జోలికి పోను. స్నేహితుల బలవంతం మీద తప్పనిసరిగా వెళ్లవలసి వచ్చింది. నీతో అబద్ధం చెప్పి నీ మనసు నొప్పించాను" అంటూ ఎలిమెంటరీ స్కూల్ కుర్రాడిలా బుద్ధిగా చెప్తున్న భర్తను చూసి "మీర జాంగలదా నా యానతి రాధా - పతి" అని గర్వంగా అనుకొని ఆ చాయలు ముఖంలో కన్నదనీయకుండా మౌనంగా ఉరుకుంది. మౌనం సంపూర్ణ అంగీకారంగానే

భావించిన పద్మనాభం లైటార్ని మరి మాట్లాడే తానీయలేదు. రాధకు.

మర్నాడు భర్తను ఆసీనుకు పంపిన తర్వాత తీరిగ్గా ఆలోచింపసాగింది రాధ. భర్త మనస్తత్వం ఏమిటో అర్థం కాకుండా వుంది. తనకు వచ్చే జీతానికి మించిన ఖర్చుగా వుంది. సిగరెట్లకు, సినిమాలకి, హోటళ్ళకి, ఆటోలకు ఖర్చు అంతలేకుండా వుంది. దానికి తోడు ఈ పార్టీల నెపంతో 'అది' కూడా అలవాటవు తోంది. తన భర్త పొగరుబోతా:—అంటే అదీ కాదు. ఆయనన్నట్లుగా నా మాట ఎప్పుడూ జవ దాటరు. స్నేహితులవల్ల కొంత పాదవుతున్నారు కాని లేకపోతే స్వతహాగా ఏ చెడ్డ అలవాట్లు లేవు. "దీనికి పరిష్కార మార్గం ఏదైనా ఆలో చింపగలగారి" అనుకుంటున్న రాధ బుర్రలో ఒక ఆలోచన తలుక్కుమంది. వెంటనే కాగితం కలం తీసుకుని వ్రాయసాగింది.

*

భార్యభర్తలిరువురూ ఆనందంగా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్న సమయంలో "ఏవండీ నాదొక చిన్న కోరిక" అంటూ ప్రేమగా భర్త ముఖం లోకి చూసింది రాధ.

"ఓయ్! ఎన్ని కోరికలైనా కోరుకో. వెంటనే తీర్చేస్తాను."

"ప్రామిస్!"

"ప్రామిస్!" అన్నాడు పద్మనాభం.

ఇదే సమయమనుకుని "దీల్లో వున్నవన్నీ మీరు తూ. దా. తప్పక అమలుపరచాలి. ఇది మన జీవితానికే ఒక కొత్త వెలుగు. లేకపోతే నా మీద ఒడ్డే" అంటూ ఓ కాగితం అందించింది రాధ.

"భార్యకు తనపై ప్రేమ ఎక్కువైనప్పు డల్లా తన కోర్కెకలను ఇలాంటి కాగితాలపై వ్రాసి తనకివ్వటం మామూలే కదా!" అను కుంటూ ఆమె కోర్కెల కాగితం చదవసాగాడు పద్మనాభం.

1. వచ్చే జీతాన్ని పొదుపుగా వాడుకుంటూ అప్పులు చెయ్యకుండా నెలంతా గడుపు కోవాలి.
2. సిగరెట్లకు, పేకాట్లకు స్వస్తి చెప్పాలి. కారణం—అనారోగ్యానికి, వ్యసనానికి దాసు లవుతారు కాబట్టి.
3. రోజూ ఆసీనుకు ఐస్క్రూ మీదనే వెళ్ళాలి.

లేదా ఓ నైకిర్ కొనుక్కోవాలి.

4. అవసరం (మరీ) ఐతేనే తప్ప, హోటళ్లకు పోరాదు. ఇంటి వద్దనే టిఫిన్ తినాలి.
5. నెలకు రెండుసార్లు మాత్రమే సినిమాలు చూడాలి. స్నేహితులు ఐలవంతపెట్టినా ఏదో సాకుతో తప్పించుకోవాలి.
6. అదీవారాలు భార్యతో ఇంటి దగ్గరే గడపాలి. పిక్నిక్ నెపంతో స్నేహితులతో అడ్డమైన చోట్లకు పోరాదు.
7. కాక్టెయిల్ పార్టీలకు అచ్చితమైన ఉద్యాసన చెప్పాలి.
8. అయిందానికి, కానిదానికి భార్యపై చిరాకు వడకూడదు.
9. ముఖ్యంగా పొరపాట్లుచేసి భార్యతో అబద్ధాలు చెప్పకూడదు.
10. సాధ్యమయినంతవరకు మనకందుబాటులో వున్న పనులన్నీ మనమే చేసుకోవాలి.
11. అసీను వదలగానే స్నేహితులతో బాతాఖానీ కొట్టకుండా తిన్నగా ఇంటికే రావాలి.
12. ఇంటికి కావలసిన గరుకులన్నీ సొంతంగా తెచ్చుకోవాలి. (అసీనురో పూర్వస్థు పంపితే కమీషన్లు కొడతారు కనుక)
13. తీరిక రోజుల్లో భార్యభర్త లిరువురూ షికారుకో, లేక ఐందువుల ఇళ్ళకో వెళ్ళాలి.
14. ఇద్దరికీ సంసారంపట్ల బాధ్యతలు సమా నమే కనుక భర్త కూడా బాధ్యత కల్గిన మనిషిగా ప్రవర్తించాలి.
15. జీవితం ఆనందమయం చేసుకోవాలి కనుక మిత సంఘానం అతి ముఖ్యంగా పాటించాలి.

6. భార్య కోరికలు పరిమితి దాటకుండా ఉంటే తప్పక నెరవేర్చాలి.

17. భార్యకు తగిన గౌరవం, ఆమె మాటలకు విలువ ఇవ్వాలి. ఎవరన్నా స్నేహితులు గేరి చేస్తుంటే భార్యమీద నెపం నెట్టకుండా తనే సమర్థించుకోవాలి.
18. గృహాన్ని స్వర్గసీమగా చేసి "పతియే ప్రత్యక్ష దైవం" అని ఋజువు చెయ్యాలి.
19. ఆసీనుకు వెళ్ళేటప్పుడు తగినంత డబ్బు మాత్రమే తీసుకుని వెళ్ళాలి.
20. పొదుపు ప్రస్తుత కర్తవ్యం కాబట్టి ఒక 'బ్యాంక్ ఎకౌంట్' ఓపెన్ చెయ్యాలి.

కాగితం చదవటం పూర్తి చేసిన పద్మనాభం 'అచరణ యోగ్యములేనా?' అన్నట్లు భార్య ముఖం లోకి ఇబ్బందిగా చూశాడు.

"అవునండీ! మీరు మన కుటుంబం పట్ల చాలా నిర్లక్ష్యంగా ఉంటున్నారు. డబ్బు ఎలా దూబరా చేస్తున్నారో తెలుసా? మన మిద్దరమే వచ్చే జీతంతో 'మేనేజ్' చేసుకోలేకపోతే రేపు పుట్టే మన పిల్లల భవిష్యత్తు మారేమిటి? ఇలా అప్పుల్లో మునిగితే మనం తేలేదెప్పు డండీ?" అంటూ చిరునవ్వుతో చెబుతున్న రాధ మాటలకు అవాక్కయి పోయాడు పద్మనాభం.

క్రొత్తది!

**అమృతాంజన్
లిమిటెడ్‌వారి
విశిష్టమైన**

ఆముదము

**శుద్ధిచేసినది.
వాసనలేనిది.**

అమృతాంజన్ ఆముదము

మూడు
నెజులలో
లభిస్తుంది:
50 మిలీ
100 మిలీ
200 మిలీ

OBM 3270 STG(R)

ఫోస్‌ఫోమిన్‌ ఐరన్

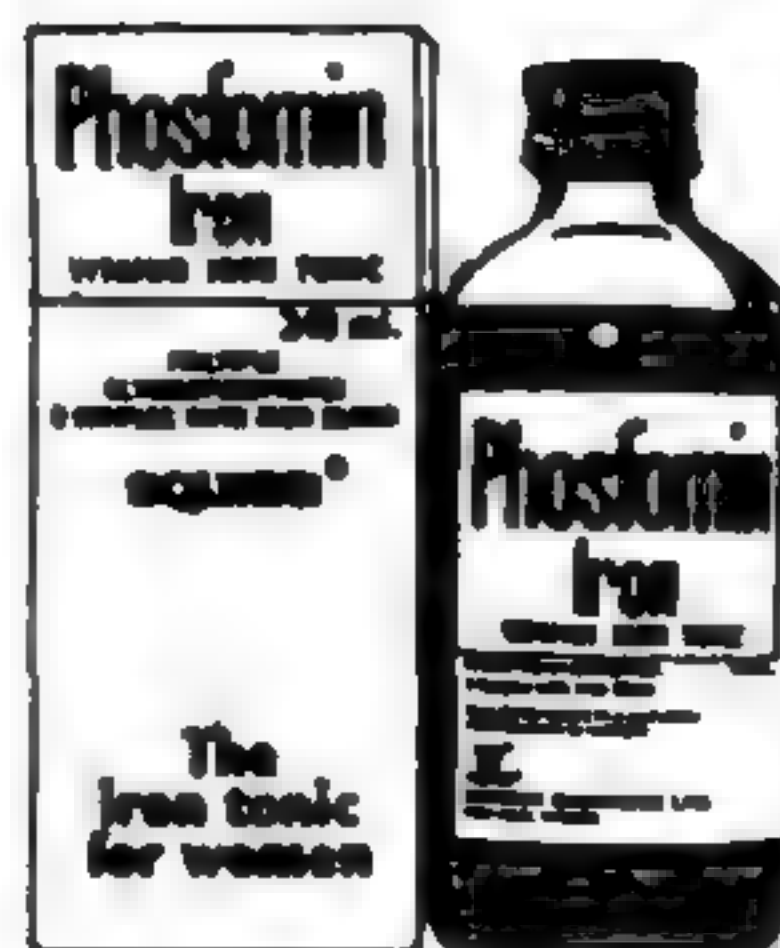
కుటుంబం కోసం... ప్రేమానురాగం, సంతోషం, సంరక్షణ

మరి తన కోసం...

ఫోస్‌ఫోమిన్‌ ఐరన్

**స్త్రీల కోసం... ప్రత్యేకంగా
రూపొందించబడిన టూనిక్**

అరోగ్యకరమైన ఎర్రని రక్తకణాలను
పెంపొందించే శక్తిస్తుంది... శక్తిని తిరిగి
ప్రసాదిస్తుంది, దారుణమును
పెంపొందిస్తుంది, శరీరము యొక్క
రోగనిరోధక శక్తిని బలపరుస్తుంది.

నియమామసారంగా
ఫోస్‌ఫోమిన్‌ ఐరన్‌ పేపించండి.

BARABHAI CHEMICALS LTD.

Shilpi SC 3A/76 tel

ముక నిటారుగా ఉండడానికి కూడా ఈ ఎక్సర్ సైజు సాయపడుతుంది.

ఎక్సర్ సైజు : 2

గడప మీద మధ్యగా నిలబడి (గడప లేకుంటే వాకిలి మధ్య నిలబడి) రెండు చేతులనూ మీది కెత్తి అరచేతులను వక్రం అన్ని నొక్కాలి. మణికట్లలోని బలాన్ని ఉపయోగించి అరచేతులను బాగా నొక్కి ఉంచి ఒకటి నుంచి ఆరుదాకా లెక్క పెట్టాలి. ఆ తర్వాత నెమ్మదిగా చేతులు దించి మామూలు స్థితికి చేరుకోవాలి.

ఈ ఎక్సర్ సైజు చేతుల కండరాలకు బలం కలిగిస్తుంది.

అందమైన శరీరానికి బిహేమెట్రిక్స్ శారీరమలాచంప్రక్

ఈ సారి మరో మూడు రకాల ఎక్సర్ సైజులు చేసి చూద్దామా?

ఎక్సర్ సైజు : 1

సమతల ప్రదేశం మీద బోర్లగిలా పడుకోవాలి. అలా పడుకున్నప్పుడు చేతులు, కాళ్ళు చాపి పడు కోవాలి. గుండె, కడుపు, అరచేతులు బాగా నేలకు అంటుకుని ఉండాలి.

అరచేతులను నేలకు బాగా అన్ని ఉంచి భుజాలను వాటికి సోకేలా ఉంచుకుని నెమ్మదిగా ఊపిరి పీల్చాలి.

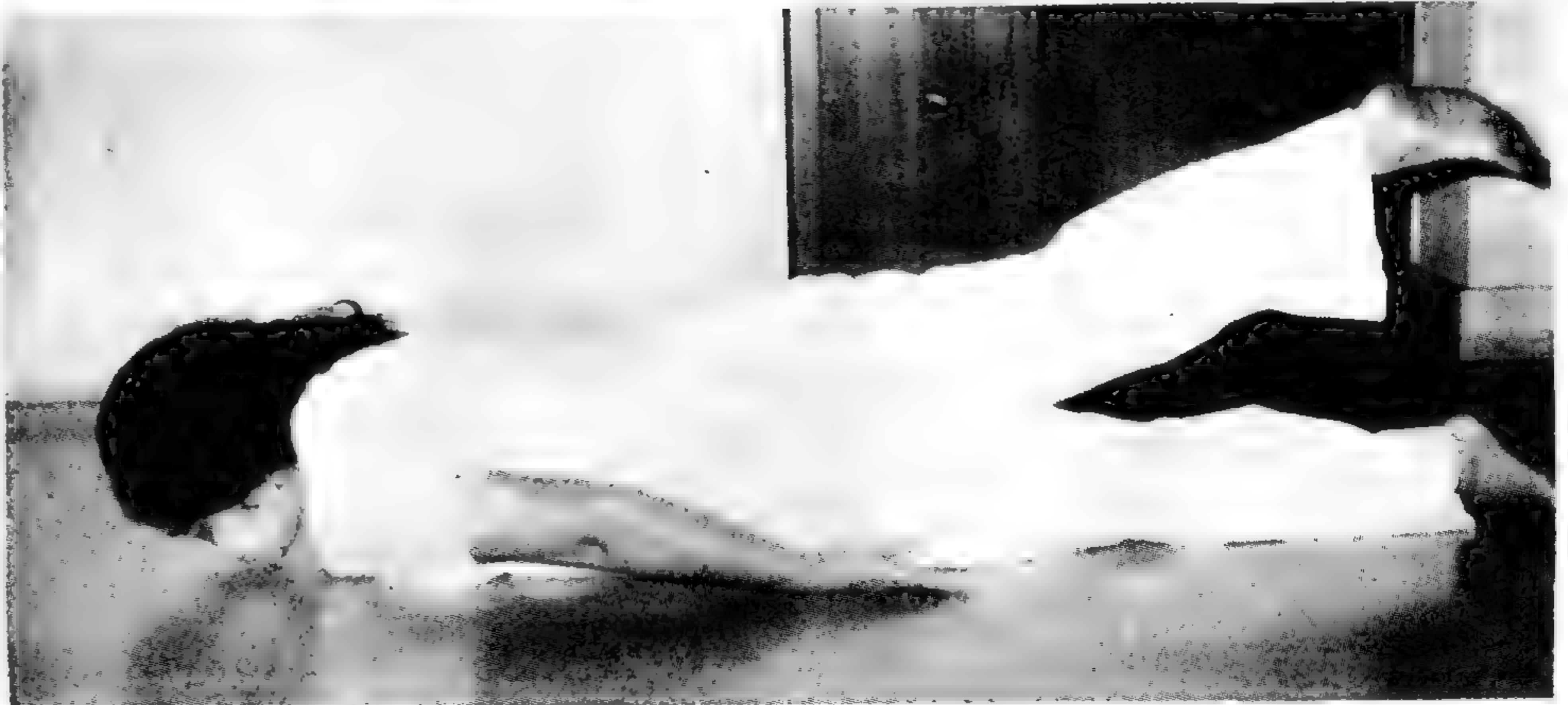
చేతులను అలా నేలకు అన్ని ఉంచి, నెమ్మదిగా నడుముదాకా ఉన్న శరీర భాగాన్ని, చేతులు నిటారుగా వచ్చేదాకా పైకెత్తాలి. ఈ స్థితికి చేరు కున్నాక ఒకటి నుంచి ఆరుదాకా లెక్క పెట్టాలి. మెల్ల మెల్లగా మామూలు పరిస్థితికి చేరుకుని, ఆ తర్వాత విశ్రాంతి తీసుకోవాలి.

ఈ ఎక్సర్ సైజు చేస్తే నడుములోనూ, వీపు కింది భాగంలోనూ నొప్పులు అవ్వ రావు. వెన్నె

ఎక్సర్ సైజు : 3

సమతల ప్రదేశం మీద బోర్లగిలా పడుకోవాలి. గడ్డం, రొమ్మ, కడుపు నేలమీద బాగా అనేలా పడుకోవాలి. అలా పడుకుని నెమ్మదిగా ఊపిరి పీల్చాలి. అలా పీల్చాక కుడి కాలు నెమ్మదిగా పైకెత్తి ఉంచుకోవాలి. (కాలు ఎంత పైకి ఎత్తాలో ఇక్కడ ప్రచురించిన చిత్రం చూస్తే తెలుస్తుంది). అలా ఆరు సెకండ్లబాటు ఆ కాలు పైకెత్తి ఉంచుకోవాలి. ఆ తర్వాత దాన్ని మామూలు స్థితికి తెచ్చి కానీపు విశ్రాంతి తీసుకుని మళ్ళీ ఎడమకాలు పైకెత్తి ఈ ఎక్సర్ సైజు చెయ్యాలి. ఈ ఎక్సర్ సైజు-తొడల కండరాలు, వెన్నెముక అరోగ్యకరంగా ఉండడానికి సాయం చేస్తుంది.

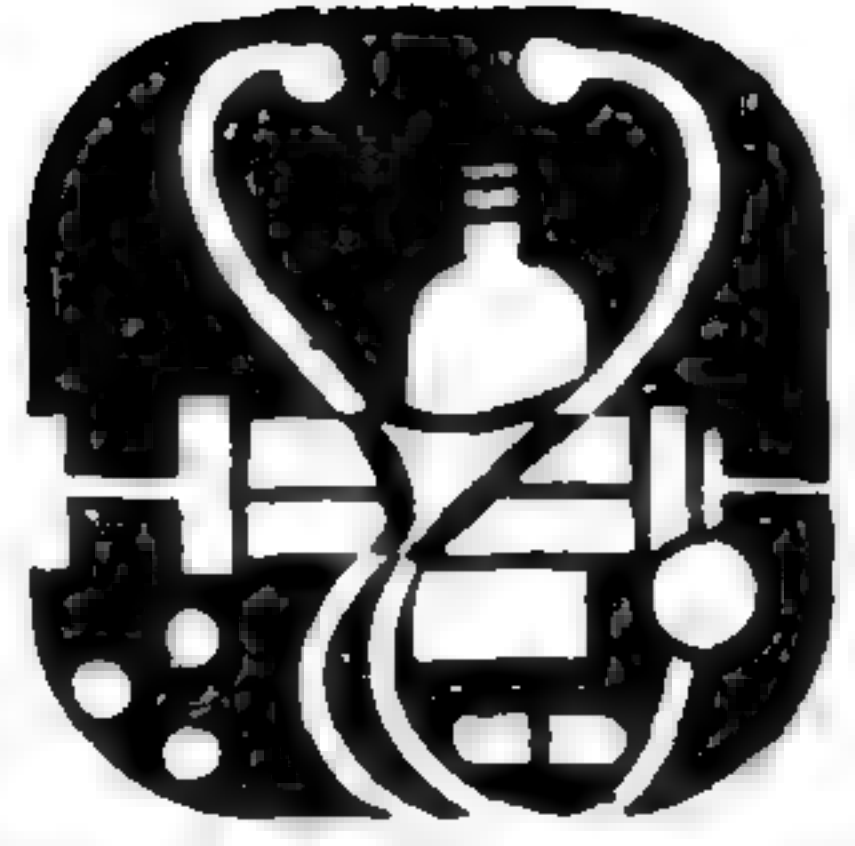
‘పాత తరహా దుస్తులు ధరించి మొహం మొత్తుతోంది’ అని చాలామంది యువతులు విచారిస్తూ ఉంటారు. వారి విచారానికి పరిష్కార మార్గం లేకపోలేదు! ప్రింట్లున్న దుస్తులనూ, సాదా రంగుల దుస్తులనూ కలగలిపి - ధరిస్తే చక్కగా ఉంటుంది! స్వయంగా బట్టలు కుట్టుకోగల వీలున్న వారు- దుస్తులు కుడుతున్నప్పుడు మిగిలిపోయే గుడ్డల ముక్కలతో కళాత్మకమైన దుస్తులు తయారు చేసుకోవచ్చును.

మీది చిత్రంలో కుడివైపున ఉన్న యువతి నీలిరంగు స్కర్టు ధరించింది. ఆ స్కర్టుకు తెల్లని గుడ్డతోను, నీలం ప్రింట్లు గల గుడ్డతోను కుట్టిన అంచు ఉంది. ఆ యువతి జ్ఞోజు స్కర్టు కూడా నీలిరంగు లోనే ఉంది! ఎడమవైపున ఉన్న అమ్మాయి నారింజరంగు ప్రింట్డ్ చీర నుంచి రూపొందించిన షూగ్రా, చోళీ ధరించింది. చీర కొంగులను చోళీ చేతి అంచులుగా ఉపయోగించడం ఇందులో విశేషం!

పక్కనున్న చిత్రంలో కుడివైపున ఉన్న యువతి ముదురు గులాబీరంగు గళ్ళున్న స్కర్టు ధరించి, దాని అంచుకు నప్పే జ్ఞోజు ధరించింది! ఎడమవైపున ఉన్న అమ్మాయి తెలుపు, గోధుమరంగు చారలున్న ‘మిడి’ దుస్తులలో కనిపిస్తున్నది! — ఛాయా ఆర్య

'బీరు' తాగే ఆలవాటు ఉన్నవారికి ఒక ఇబ్బంది కరమైన వార్తను ఇటీవల బొంబాయిలో డాక్టర్ సామ్యూల్ కౌంట్ చెప్పారు. ఆయన మూత్ర పిండాల మార్పిడికి సంబంధించిన శాస్త్ర చికిత్స లలో మంచిపేరు సంపాదించిన అమెరికన్ వైద్యులు. ఇంతకీ ఆయన ఏం చెప్పారంటే- బీరు తాగడం వల్ల మూత్ర పిండాలకు మంచిదే నట కానీ కాలేయానికి (లివర్) మాత్రం మంచిది కాదట.

*

ఎక్కువకాలం జీవించాలన్న కోరిక చాలా ఎక్కువ మందికి ఉంటుంది. ఐతే - అందుకు ఎటువంటి నియమాలు పాటించాలి, ఆరోగ్యం విషయమై ఎలాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి అన్న విషయాలు చాలామందికి తెలియవు. తెలిసినా- ఆ నియమ నిష్ఠలను పాటించడంలో అక్రద్ధ మాపిస్తారు. ఈ మధ్య భువనేశ్వర్ లో జరిగిన 'ఇండియన్ వైన్స్ కాంగ్రెస్'లో - ప్రముఖ విజ్ఞానవేత్త ఆచార్య ఎన్. ఆర్. ధర్-ఎక్కువ కాలం జీవించడానికి ప్రధానమైన మూత్రాలను ఉపదేశించకపోయినా, కొన్ని చిట్కాలు మాత్రం చెప్పారు. వాటి ప్రకారం-భోజనం చేసినప్పుడల్లా విరిగి పెరుగు వేసుకుని - భోజనం చేయడం వల్ల- కొన్ని రకాల జబ్బులు రాకుండా ఉండడానికి ఆస్కారం వుంది. కారణం-హానికరమైన ఒక రకం బాక్టీరియాను నిరోధించే శక్తి - పెరుగులో ఉందట. తర్వాత-కొవ్వు పదార్థం అధికంగా ఉండే మాంసాహారం-ఎక్కువగా తీసుకోకూడదు. గుడ్లు, గోధుమలు, తాజా కాయగూరలు ఎక్కువగా తీసుకోవాలి. తాగడం, పొగ తాగడం మానేయాలి. రోజూ - వ్యాయామం చేస్తుండాలి. ఆ తర్వాత- దేహంలో అప్లునైత్యం (అసిడిటీ) నిరోధించ దానికి మరో చిట్కా చెప్పారు. జేబులో ఎప్పుడూ ఒక చిన్ననైజా నీసాలో 'సోడా బైకార్బనేటు పౌడర్'ను ఉంచుకుని, భోజనం చెయ్యగానే

చిటికెడు పొడి వేసుకోవాలి. మరో విశేషం: సగటున 15 డిగ్రీలు వెంటగ్రేడు ఉష్ణోగ్రత గల ప్రాంతాలలో నివసించే వ్యక్తుల జీవన ప్రమాణం- తక్కిన ప్రాంతాలలో నివసించేవారికంటే ఎక్కువ ఉంటుందట. సాధారణంగా ప్రేరే పురుషుల కంటే ఎక్కువకాలం జీవిస్తారని కూడా ఆయన చెప్పారు.

*

మన దేశంలో 'అసీమియా' (రక్తహీనత) వ్యాధి కారణంగా-అధిక సంఖ్యకులైన ప్రజలు పీడింపబడడం తెలిసిన విషయమే. 'అసీమియా' సమస్యను నిరోధించగల 'ఎటమిన్ బి 12'ను ఇండియన్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (మద్రాసు) శాస్త్రజ్ఞులు ఇటీవల రూపొందించారు. అదీ- పనికిరాని కొన్ని వస్తువులనుంచి రూపొం దించడం చెప్పుకోతగ్గ విశేషం. మొలాసెన్ (చెరకు పాకం), గోంగూర, గోమాంసం, వీటి నుంచి 'రిటోప్లావిన్' (ఎటమిన్ బి 12 కు మూలం) ను రూపొందించడం వల్ల - ఇతర రసాయనాలద్వారా తయారు చేయబడే బి 12 కంటే దీని ఖరీదు చాలా తక్కువవుతుందని ఐ. ఐ. టి. లో ఈ విభాగానికి చెందిన ప్రొఫెసర్ ఎమ్. సత్యనారాయణ తెలియజేశారు.

*

వెలుతురు సరిగ్గా లేనప్పుడు-పుస్తకాలు చదవ కూడదు, అది కళ్ళకు మంచిదికాదు-అని సాధ రణంగా అనుకుంటాము. ఐతే అలా భయపడ వలసిన అవసరం లేదనీ, తక్కువ వెలుతురులో పుస్తకాలు చదివినంత మాత్రాన కళ్ళకు ఏ ఇబ్బందీ రాదనీ ఆక్స్ ఫర్డ్ యూనివర్సిటీకి చెందిన ప్రొఫెసర్ డి. విటెరిడ్జ్-ఇటీవల ఢిల్లీలో జరిగిన ఒక సమావేశంలో ప్రకటించారు. 'మెడిల్ అంక్యూహర్' కలిసిన కాపు సారాయి తాగడం వల్ల చూపు పోయే ప్రమాదం ఉందని కూడా ఆయన హెచ్చరించారు.

శరీరంలోంచి సుమారు 10 మిల్లిమీటర్ల రక్తాన్ని తీసి, వరిశ చేయడం ద్వారా - కాన్పురు (పుట్ట కురుపు) వ్యాధి ఉన్నదీ లేనిదీ-తెలుసుకొనగలిగే విధానాన్ని-అమెరికాలో టెన్సిసి యూనివర్సిటీకి చెందిన డాక్టర్ ఇ. టి. టుకోవాన్, డాక్టర్ జె. సి. మోరిసన్ కనిపెట్టారు. ఈ పద్ధతి ద్వారా కొన్ని గంటలలో ఏ విషయమూ తేల్చి చెప్ప వచ్చునట. కాన్పుర్ వ్యాధి ఉన్నవారి రక్తంలో ఒక ప్రత్యేక రకమైన 'ప్రోటీన్లు' ఉంటాయని ఈ శాస్త్రజ్ఞులు తమ పరిశోధన ద్వారా తెలుసుకోగలిగారు. ఐతే ఈ "ప్రోటీన్లు" ఏమిటో, అవి ఎలా వృద్ధి చెందు తున్నవో అన్న విషయం గురించి ఇంకా పరిశోధనలు జరుపుతూ ఉన్నారు.

*

రోగులకు పలానా మందు వాడమని సలహా ఇచ్చే ముందు-డాక్టర్లు ఆ మందుల వల్ల రోగం నయం కావడం అన్న విషయం గురించే కాక, వాటివల్ల దేహానికి ఆ తర్వాత ఏర్పడే పరిణామాల గురించి కూడా ఆలోచించాలనీ, ఇప్పుడొస్తున్న రకరకాల మందులు తాత్కాలిక ప్రయోజనాన్ని ఆశించి, విపరీతంగా ఉపయోగించడం వల్ల రోగుల దేహారోగ్యానికి చాలా హానికరమైన కొత్త సమస్యలు ఏర్పడుతున్నాయనీ - ఇటీవల కలకత్తా నేషనల్ మెడికల్ కాలేజీ ప్రొఫెసర్ ఎన్. ఆర్. డాన్ గుప్త హెచ్చరించారు. ఆయన వివిధ రకాల మందులను పేర్కొని, వాటివల్ల దేహారోగ్యానికి సంభవిస్తున్న నష్టాలను వివరించారు. ఉదాహరణకు అప్సిరిన్ ను చాలా విరివిగా వాడే విధానాన్ని ప్రస్తావించి, దీనివల్ల జతర సంబంధమైన సమస్యలు, తద్వారా రక్త ప్రావం జరగడం సంభవిస్తుందని అన్నారు. ఆధునికమైన మందులకు సంబంధించిన ఈ సమస్య మన దేశంలోనే కాక ఇతర దేశాల్లో కూడా ఎక్కువగానే ఉందట.

“నిద్రపట్టటం లేదా?” అడిగింది కాంతి.

“ఊహ!”

“ఎందుకని?”

“ఏమో!”

“ఒక్కసారంతే: నిద్రవస్తున్నట్లుంటుంది కాని రాదు!” నవ్వుతూ అంది. ఆమెవంకే చూడసాగాడు సృజన్. కాంతి నవ్వులో అదివరకటి జీవం లేదు. ఆమె కళ్ళల్లో అదివరకటి వెలుగులేదు. ఆమె మొఖంలో అదివరకటి ఆందం లేదు. విషాదం - దిగులు - గతం - ఇవన్నీ ఆమెని చిత్రవద చేస్తున్నాయి: ఆమె చెప్పకపోయినా తనకు తెలుసా సంగతి: ఈ కాంతి, మళ్ళీ అదివరకటి కాంతి కావడానికి ఎంతకాలం పడుతుందో: ఎంతకాలమయినాసరే: ఈ కాంతి జీవితంలోకి మళ్ళీ వసంతం రావాలి: అందుకే బాబాయిలోనూ, పిన్నిలోనూ వాదించి, నచ్చచెప్పి కాంతిని తమ ఇంటికి తీసుకొచ్చేడు. తీసుకురాకపోతే కాంతి పరిస్థితేలా ఊహించి పోతుందో తనకు తెలుసు: వచ్చేపోయే ప్రతివారూ ఆమె దురదృష్టాన్ని గుర్తుచేయడం-గాయపరచడం-మరింత చిత్రవదకు గురిచేయడం-మన పల్లెసీమల నైజం

“ఓకే! సాయింత్రం నేను వచ్చేసరికల్లా రదీగా ఉండుమరి! వెళ్ళాం!”

తలూపింది కాంతి.

భోజనం ముగించి పదింటికల్లా ఆఫీస్ చేరుకున్నాడు సృజన్. రోపరికెళ్ళి తన సీట్లో కూర్చున్నాడు. అప్పటికే స్థాపంథా వచ్చేశారు. ఎమ్మెల్యే వచ్చాక చాలా మార్పులు జరిగినయ్ ఆఫీసులో. అందులో టైముకి ఆఫీసుకి చేరుకోదం ఒకటి: బలవంతంగా ఫైర్స్ మీద మనసు కేంద్రీకరించడానికి ప్రయత్నించాడు సృజన్:

“ఏం గురువా! పెళ్ళికొళ్ళావేమిటి?” పలుకరించాడు రామకృష్ణ.

“అవునవును! ఇవాళే వచ్చాను!”

“అందరి పెళ్ళిళ్ళూ చేస్తున్నావ్ గాని, మరి నీ పెళ్ళెప్పుడు?” నవ్వుతూ అడిగాడతను.

“జూలైలో-”

“ఏదీ! వచ్చే నెలా?”

“సంవత్సరం ఇంకా తెరీదు: జూలైలో చేసుకోవాలని మాత్రం

సాంత్వికీరణాలు

3

శీలంకెట్టి
రమాదేవి

అది. ఆ వాతావరణంలో ఉంటే కాంతి తమకు దక్కదని తనకు అనుమానం:

“ఏమిటి-ఒకటే ఆలోచన?” అడిగింది కాంతి.

సృజన్ బలవంతంగా నవ్వు తెచ్చుకున్నాడు.

“ఏమీలేదు: సాయింత్రం ప్రోగ్రామేమిటా అని ఆలోచిస్తున్నాను.” కాంతి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

ఆమె హైద్రాబాద్ వచ్చి రెండునెలలవుతుంది. ఇంచుమించుగా ఆమెని ప్రతి రోజూ సినిమాకో, రవీంద్ర భారతిలో నాటకాలకో, మరేదయినా ప్రోగ్రాంకో తీసుకెళ్తున్నాడు తను: అందువలన త్వరగా ఆమె గతాన్ని మర్చిపోడానికి అవకాశం ఉంటుంది: నిజానికి అప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఆమెలో చాలా మార్పువచ్చింది: వచ్చిన కొత్తలో ఏమీ మాట్లాడేది కాదు: ఏ పని చేసేదికాదు: ఎప్పుడూ పడుకుని ఏడుస్తూండేది: రాను రాను అందరితో మాట్లాడటం-ఇంటి పని చూడటం-పేపరు - మిగతా పత్రికలు చదవడం-చేస్తోంది:

“ఇవాళ సీటీలో ప్రోగ్రామ్మ చూడు-పేపర్లో!” అన్నాడు సృజన్.

పేపర్ తిప్పి చదివింది కాంతి

“రవీంద్రభారతిలో లలిత కళాసమితి నాటిక పోటీలున్నాయి!” అంది అతనివంకచూస్తూ.

నిర్ణయం జరిగింది!” నవ్వుతూ అన్నాడు సృజన్.

“పోగురూ: నీకన్నీ తమాషారే....” తన నీటువేపు నడుస్తూ అన్నాడతను.

లండ్ టైమ్ వరకూ ఏ పని చేయకుండానే గడిపాడు సృజన్.

కాంటీన్ దగ్గర శ్రీపతి కనిపించాడు. అతన్ని చూడగానే సృజన్కి ప్రాణం లేచి వచ్చినట్లయింది. తనకున్న కొద్ది మంది అప్త మిత్రుల్లో అతనొకడు. అతను కూడా అదే ఆఫీసులో మరో సెక్షన్లో చేస్తున్నాడు.

“ఇవాళ వచ్చి ఉంటావనే అనుకున్నాను....” నవ్వుతూ అన్నాడతను. ఇద్దరూ కాంటీన్లోకి నడిచి కాఫీ టిఫిను తీసుకున్నారు.

“ఇవాళ సాయింత్రం రవీంద్ర భారతి కెళ్తున్నాం: నువ్వు వస్తావా?” అడిగాడు సృజన్.

“వెళ్తున్నాం అంటే ఎవరెవరూ?”

“నేనూ మాకజిన్ కాంతి!”

“ఏమిటక్కడ ప్రోగ్రామ్?”

“నాటికల పోటీలట!”

“ఓ యస్: నాటికల పోటీలంటే నాకు చాలా ఇష్టం!”

“అయితే సాయింత్రం ఆరున్నరకి రవీంద్ర భారతి దగ్గరే నుంచుని ఉంటాం: అక్కడే కలుసుకో!”

“అర్నెట్ —”

ఇద్దరూ బయర్దేరారక్కడి నుంచి.

సీడ్లో కూర్చున్నాడు సృజన్. అతని అలోచనలన్నీ శ్రీపతి మీదకు మళ్ళినయ్యాయి. అధునిక యువకుడు శ్రీపతి; అతని అభిప్రాయాలూ—అలోచనలూ తెలుసుకొని ఎంతో ఆశ్చర్యపోయాడు సృజన్. ఎంతో విశాల హృదయం అతనిది. మన దేశంలో శ్రీకి జరుగుతున్న అన్యాయాల్ని అతను సునిశితంగా విమర్శిస్తోంటే—అతని విమర్శనలో ఎలాంటి లోపమూ కనిపించేది కాదు. ముఖ్యంగా భర్త చనిపోయిన శ్రీ పరిస్థితికి అతను ఎంతో సానుభూతి చూపుతుండేవాడు.

ఆ కారణం చేతే అతనిని కాంతికి పరిచయం చేశాడు సృజన్. ఐతే

అమె భర్త వివాహం జరిగిన నాలుగు నెలలలోపే మరణించాడన్న విషయం తెలియనీలేదు. శ్రీ గురించి, వాళ్ళకున్న చాటుకమైన పరిస్థితుల గురించి అతను లెక్కరిస్తోంటే విని నవ్వుకొనేది కాంతి. సందర్భం వచ్చినప్పుడు అమె విషయం తెలియజేయవచ్చని ఊహించుకున్నాడు సృజన్.

సాయంత్రం ‘రవీంద్ర భారతి’ దగ్గర అతనిని, కాంతిని కలుసుకున్నాడు శ్రీపతి.

“నమస్తే” అన్నాడతను కాంతిని చూసి నవ్వుతూ.

ప్రతిసమస్కారం చేసింది కాంతి.

ముగ్గురూ రోసలకు నడిచేరు. క్రింద ఎక్కడా ఖాళీ లేకపోవడం వల్ల మేడమీద కూర్చోవాల్సి వచ్చింది.

నాటికలు చూస్తూన్నంత సేపూ ఆ నాటిక గురించిన అభిప్రాయాలు వెలుబుచ్చుతూనే ఉన్నాడు శ్రీపతి. నాటిలో చాలా వరకు కాంతి ఏకీభవించింది. మధ్యలో ముగ్గురూ దగ్గర్లో ఉన్న హోటల్ కి నడిచారు.

“మీరు ఇంట్లో ఏం చేస్తున్నారు రోజూ?” అడిగాడు శ్రీపతి కాంతిని. కాంతి నవ్వి జారుకొంది జవాబివ్వకుండా.

“ఆ, ఏముంది. పుస్తకాలు చదువుకోవడం—నినిమాలు చూడటం!” అన్నాడు సృజన్.

“నన్నడిగితే మన శ్రీలు తమ భవిష్యత్తు తామే పాడుచేసుకొంటున్నారని చెప్తాను. మీరు ఇంటర్మీడియేట్ పాసయ్యారని అన్నారు కదా! పైచదువు లెందుకు చదవరు?”

కాంతి జవాబివ్వలేదు.

“పదండి! పోదాం!” అంటూ లేచాడు సృజన్.

ముగ్గురూ మళ్ళీ రవీంద్రభారతిలోకి నడిచారు. నాటికలన్నీ అయిపోయాక సృజన్, కాంతి ఇద్దరూ అదోలో ఇల్లు చేరుకున్నారు.

కారదమ్మ ఇద్దరికీ భోజనం వడ్డించింది.

“నేను కాలేజీలో చేరతానన్నాయ్. చదువుకొని ఏదైనా ఉద్యోగం చేస్తాను!” అంది కాంతి తలవంచుకొనే.

సృజన్ ఆశ్చర్యపోయాడు. శ్రీపతి ప్రభావం అమె మీద పడుతోందని తెలుసుకున్నాడతను.

“తప్పకుండా చేరు కాంతి! రేపే ఆగొడవేదో చూద్దాం!” అన్నాడు అనందంగా.

6

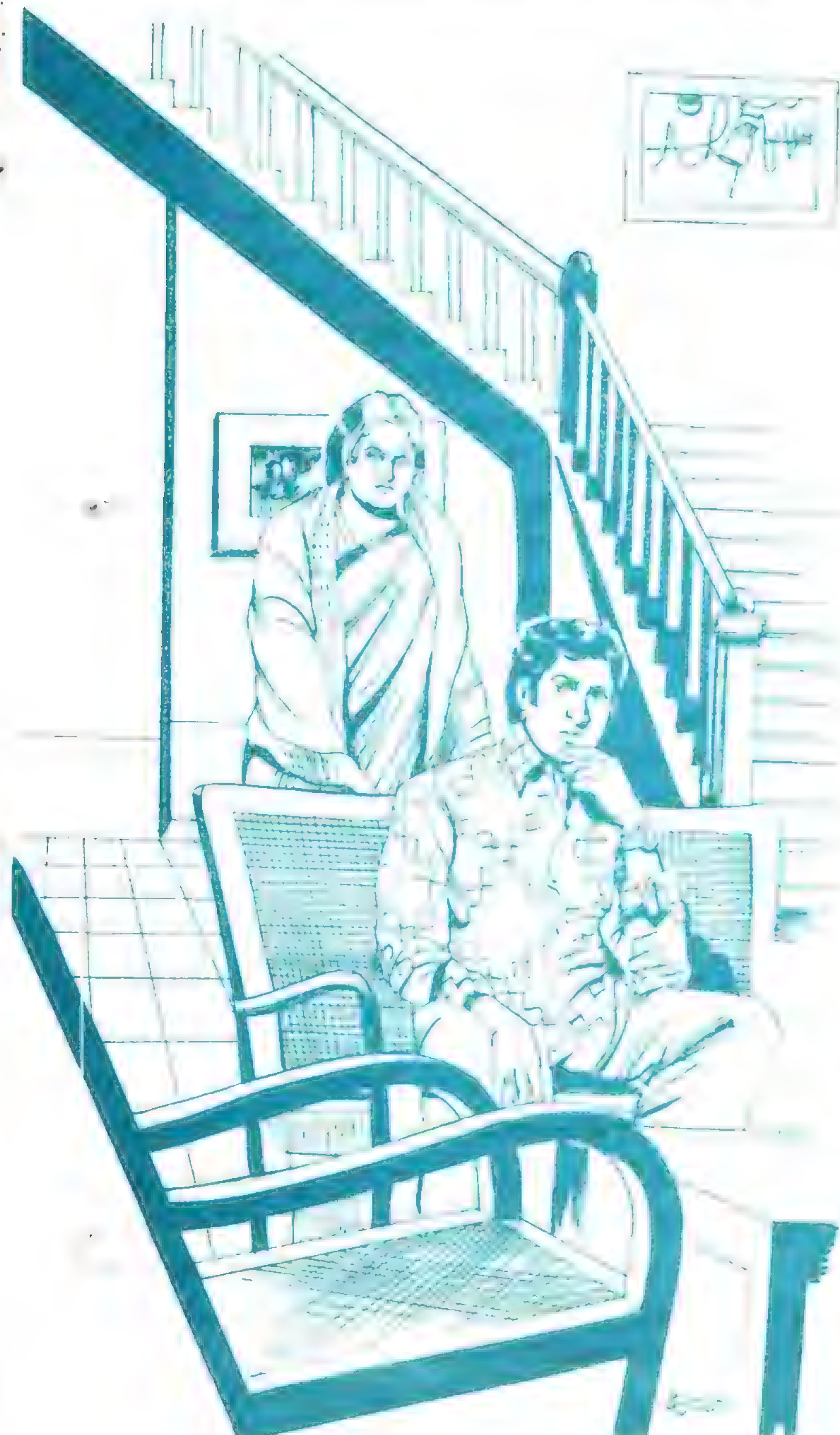
పెళ్ళివారింట్లో, రాధమ్మ ఓ గదిలో కూర్చుని బట్టలన్నీ పెద్దెల్లోకి సర్దుతోంది. నెమ్మదిగా అక్కడికొచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు సురేంద్ర. రాధమ్మ అతనివంక చూసి తిరిగి తన పనిలో నిమగ్నమయింది.

“అమ్మా!” అంటూ పిలిచాడు సురేంద్ర కొద్ది క్షణాలాగి.

చేస్తూన్నపని ఆపి కొడుకువంక ప్రశ్నార్థకంగా చూసిందామె.

“మనం ఇవాళే వెళ్ళిపోదామమ్మా!” అన్నాడు పొదిగా. అమె ఆశ్చర్యపోయింది.

“ఎక్కడికి?” అంది అతనివంకే చూస్తూ.

“మన ఊరు!” అమె నుంచి చూపు మరల్చుకుంటూ అన్నాడతను.

“అదేమిట్రా! ఇక్కడు నువ్వు మూడు రాత్రులు గడపాలిగా!” విస్తుపోతూ అందామె.

“ఇంకొక్క క్షణం కూడా నాకిక్కడ ఉండటం ఇష్టం లేదమ్మా! ఇప్పుడు నన్నింటేమీ అడగకు! మన ఊరు చేరుకొన్నాక అన్ని విషయాలూ వివరంగా చెప్తాను! మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు వైజాగ్ బస్సుంది! దానికి వెళ్ళిపోదాం!”

రాధమ్మ అయోమయంగా ఆతనివంక చూస్తూందిపోయింది. ఇంత హఠాత్తుగా ప్రయాణం పెట్టుకోడానికి కారణమేమిటో. ఆ కారణం ఇప్పుడే తనకెందుకు చెప్పకూడదో అమేకమాత్రం బోధపడలేదు. ఒకవేళ స్వరూపతో ఏమయినా తగూవద్దాదా! మొదటిరాత్రే తగూలేముంటాయ్. తన ఏచ్చిగాని!

ఒకవేళ పెళ్ళివారి తరపున వీడికేమయినా రోటుపాట్లు జరిగినయ్యా! అలాంటిదేమయినా ఉంటే తనతో చెప్పడానికేముందీ! అయినా అలాంటి చిన్న చిన్న విషయాలు వట్టింతుకునే మనస్తత్వంకాదు వాడిది!

“మూడు రాత్రులవందే. మరి వాళ్ళు స్వరూపను పంపుతారో లేదో!”

“మనం స్వరూపను తీసుకెళ్ళడం లేదు!” విశ్వయించుకున్నట్లుగా అన్నాడతను.

రాధమ్మ మరింత ఆశ్చర్యపోయింది.

“అదేమిటి! స్వరూపను తీసుకెళ్ళకుండా ఎలా?”

“ఏమోనమ్మా! ఇప్పుడు నన్నేమీ అడగవద్దని చెప్పానుగా! స్వరూప మనతో రావడానికి వీల్లేదు! అంతే! వాళ్ళతో ఏదోఒక కారణం చెప్పి మనం బయల్దేరాలి!” కుర్చీలో వేరగిలబడి. తం వెనక్కు వార్చి కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

రాధమ్మకేమీ పాలుపోడం లేదు! సురేంద్రలో ఏదో అకాంతి చోటు చేసుకుందని తేలిగ్గానే తెలిసిపోతోంది. ఇలాంటి సమయంలో ఇంకేమడిగినా ఆతని మనస్థితిని దిగజార్చటమే తప్ప మరేమీ ఉపయోగం ఉండదు.

ఇంతకూ ఇప్పుడు తమ హఠాత్ప్రయాణానికి కారణం పెళ్ళివారి కేమని చెపుతుంది?

అలోచనలోపడిందామె.

“నేను బస్స్టాండ్ కు వెళ్ళి మనందరికీ నీట్లు రిజర్వేషన్ చేసుకొస్తాను” లేచి బయటకు నడుస్తూ అన్నాడు సురేంద్ర.

తనూ లేచి స్వరూప తల్లి దగ్గరకు నడిచింది రాధమ్మ.

“రండి! కూర్చోండి!” అందామె లేచి నిలబడుతూ.

“మీరూ కూర్చోండి!” అమె పక్కనే కూర్చుంటూ అంది రాధమ్మ.

“పెళ్ళి గొడవలో దాగా అరిచిపోయినట్లున్నారు!” అంది స్వరూప తల్లి నవ్వుతూ.

“అవునండీ! అదే చెప్తామని వచ్చాను! రాత్రి మళ్ళీ గుండె నొప్పి వచ్చింది. అబ్బాయికిసంగతి చెప్తే, ఇప్పుడే వైజాగ్ వెళ్ళిపోదామని కూర్చున్నాడు. అక్కడయితే ఇంతవరకూ నాకు వైద్యం చేసిన డాక్టరుంటాడు కదా!”

అమె ఏమీ మాట్లాడలేక పోయింది కొద్ది క్షణాలవరకూ!

“అనారోగ్యాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయడానికి వీల్లేదులేండి? మరి, ఇవాళే వెళ్ళిపోతున్నారా?”

“అవును! రెండు గంటలకు బస్సుందట! సురేంద్ర రిజర్వేషన్ చేయడానికి బస్స్టాండ్ కెళ్ళాడు”

“అయితే, ఏర్పాట్లన్నీ చేస్తానుమరి....అట్టే టైముకూడా లేదు” హఠాపుడిగా లేస్తూ అందామె.

“మీరేం హఠాపుడి పడకండి! స్వరూపని ఇప్పుడు తీసుకెళ్ళడం లేదు. తరువాత అబ్బాయి వచ్చి తీసుకొస్తాడు....”

ఈ మాటకు తెల్లబోయిందామె. కాని వెంటనే తేరుకొని “సరే! అలాగే కానీండి! మీ ఇష్టం!” అని ఊరుకుందిపోయింది.

మరుక్షణంలో ఈ వార్త ఇల్లంతా పాకి పోయింది.

“మీవంట్లో స్వస్థత చేకూరాకే అమ్మాయిని తీసుకెళ్ళండి!” చిన్న బోయిన మొఖంతో అన్నాడు స్వరూప తండ్రి.

పక్కగదిలో నుంచి ఈ తర్జన భర్జనలన్నీ వింటూనే ఉంది స్వరూప. ఇదంతా సురేంద్ర ఆడిస్తోన్న నాటకమే అని అమెకు అర్థమయిపోయింది. తనని దూరంగా ఉంచడానికే ఈ గొడవంతా! అలాంటి మూర్ఖుడితో సంసారం చేయటం తనకూ అయిష్టమే! ముందు వెనుక లాలోచించకుండా, తనే పరిస్థితులో ఈ వివాహం చేసుకోవాలి వచ్చిందో, తెలుసుకోకుండా ఇష్టమొచ్చినట్లు మాట్లాడి-తన మనసు నొప్పించిన మొగాడు తనకు భర్తగా ఉండటం కంటే ఉండకపోవడమే మంచిది. ఎంతో విశాల హృదయుడని పొరబాటు పడి ఈ పెళ్ళికి వప్పుకుంది తను. ఇందులో తన తప్పు ఉంది. అయినా తన మనసు ఏనాడో చచ్చిపోయింది. ఈ వివాహం కేవలం శరీరానికే! తల్లిదండ్రుల దుఃఖం పోగొట్టడానికి, చెల్లెలి వివాహానికి ప్రతి బంధకం కాకూడదనీ-ఇందుకు వప్పుకొంది! అంతేగాని శరీర సౌఖ్యాలు ఆశించిగానీ, ఆతనిని చూసి ప్రేమించిగానీ కాదు!

రాధమ్మ తన దగ్గరకు రావడం చూసి-ఆలోచనల్లోంచి బయటపడి-పెదారమీదకు చిరునవ్వు తెచ్చుకొంది స్వరూప.

“నాకు వంట్లో దాగుండక హఠాత్తుగా వెళ్ళిపోతున్నామమ్మా! తర్వాత అబ్బాయి వచ్చి నిన్ను తీసుకొస్తాడు....”

స్వరూప ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఇద్దరి మనసులూ విరిగిన తర్వాత-కలసి జీవితం గడపకూడదని నిర్ణయించుకొన్న తర్వాత-మరింత ఈ నటన రెండుకు! మనసులోని విషయం అందరికీ తెలియజేసి ఎవరి త్రోవన వాళ్ళు పోతే దాపుంటుంది కదా!

రాధమ్మ వెళ్ళిపోయింది.

అమె వెనుకే తనూ బయటికొచ్చింది స్వరూప.

తల్లి తండ్రి వాళ్ళ ప్రయాణానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నారు.

“ఒకవేళ వాళ్ళకి మనమీదేమీ కోపం రాలేదు కదా!” అంది తల్లి.

“అలాంటిదేమయినా ఉంటే, అమ్మాయ్ మనకి చెప్పకుండా ఉంటుందా! అదీగాక ఆతనే ఏరి కోరి చేసుకొన్న వివాహమాయ్! ఇంక కోపరాపాలెందుకుంటాయ్?”

వారి మనసుల్లో చోటు చేసుకొన్న ఆదుర్దా. భయం, ఎందుకో స్వరూపకు తెలుసు : రోరోవల ఎంత చిత్రవధ అనుభవిస్తున్నారో కూడా తను తేలికగా ఊహించుకోగలడు. కూతురి గత చరిత్రను దాచి, వివాహం చేసిన తల్లిదండ్రులెవరయినా సరే ఆ దాద, భయం అనుభవించాల్సిందే :

“నువ్వెళ్ళి అతనికి భోజనం ఏర్పాటు చూడమ్మా :” అంది తల్లి స్వరూపను చూడగానే. స్వరూప అక్కడినుంచి కదలేదు. చెప్పాలనుకొన్నది చెప్పడానికి ఆమెకు మనసొప్పటం లేదు. చెప్తే ఏం జరుగుతుందో ఆమెకు దాగా తెలుసు : అక్కడి వాతావరణం ఒక్కసారిగా మారిపోతుంది : తల్లి అలాగే విశ్వేష్టరాలయి పోతుంది. తండ్రి మొఖం దాటు చేసుకొని బయటికెళ్ళిపోతాడు. ఇల్లంతా దుఃఖంతో నిండిపోతుంది. ఎవరిని వారే నిందించుకొంటారు. కొన్ని రోజులవరకూ అందరి మనసుల్లో అకాంతి అల్లుకుపోతుంది. ఊళ్ళో కూడా ఈ విషయం తెలిసిందంటే - మరింత హేళన-వెక్కిరింపు-వీటిని భరించగల శక్తి తన తల్లిదండ్రులకుందా :

“అమ్మా !” నెమ్మదిగా విరిచింది స్వరూప.

తల్లి తలెత్తి చూసింది. తండ్రి చేస్తున్న పని ఆపి కూతురి వేపు చూశాడు.

స్వరూప ఏమి మాట్లాడలేకపోయింది. ఊహ : తనవల్ల కాదు : ఇప్పటికే వాళ్ళకు ఎంతో మనఃశ్లేషం కలిగించింది : కనీసం ఈ కార్ది రోజులయినా తన వివాహం తాలూకు అనందం వారికి దక్కాలి.

నెమ్మదిగా అక్కడి నుంచి తన గదివేపు నడిచింది స్వరూప.

మధ్యాహ్నం అదే గదిలో సురేంద్రకు తనకూ కలిసి భోజనం వడ్డించేరు.

“మీవాళ్ళెంత బలవంత పెట్టినా-నా దగ్గరకు రావటం గానీ-నాకు ఉత్తరాలు రాయటం గానీ చేశావంటే నేను దుర్మార్గుడినయిపోతాను : గుర్తుంచుకో :” టీవ్రంగా అన్నాడతను.

“అలా చేయడానికి నేనేం మానాభిమానాలు లేనిదాన్ని కాదు....” రోషంగా అంది స్వరూప.

“సిగ్గులేదూ ఆమాటనడానికి : నీ కృష్ణలీలలు సంగతి మర్చి పోయావా :” వెటకారంగా అన్నాడతను.

“మీతో వాదించేంత అవసరం నాకు లేదు.”

“నీకి పొగడు ఇంతెంతో కాలం ఉండదులే : ఇక నుంచి నీ హోదా చాలా దావుంటుంది : ‘మొగుడొదిలేసిన స్త్రీ’ అంటారండూ : జీవిత మంతా ఈ పేరుతో కుళ్ళి దావవలసిందే : ఒకవేళ నీకు విడాకులిస్తానని ఆశ పడుతున్నావేమో : ఆ అనందం కూడా నీకు దక్కనివ్వను : నా జీవితం ఏమయిపోయినా పరవాలేదు : చేసిన మోసానికి జీవితాంతం సువ్వు క్షోభించి పోవల్సిందే :”

“నేనెవర్నీ మోసగించలేదన్న నమ్మకం నాకుంది :” పొరుషంగా అంది స్వరూప.

“వివాహానికి ముందు మరోడితో ప్రణయకలాపాలు జరపడం తప్పు కాదన్న మాట :”

“పెళ్ళికి ముందు మరో ఆడనిల్లతో ప్రేమకలాపాలు జరపని మొగాళ్ళెంత మంది ఉంటారు : వాళ్ళది తప్పు కాదు : వాళ్ళకే పాపమూ

“స్మృతి పథంలో”

నా పృథ్వీయం చిమ్మే రక్తం బిందువులనే-నక్షత్రాలుగా మలచి....నీ మెడలో హారంగా సమర్పించాను-
నీకు గుర్తుందా ?

పట్టురాని అనందంతో నా కన్నుల్లోంచి - స్రవించే కన్నీటి కణాలను - ముత్యాలుగా మార్చి- నా దౌసిళ్ళలో నింపి నీపై గ్రుమ్మరించాను-
నీకు గుర్తుందా ?

నా గుండెను వ్రక్కలు చేసి-రక్త సక్తమయిన-ఆ తునకలతో అకసాన్ని అరుణ కాంతు లీనెలా-అలంకరించాను నీకు గుర్తుందా ?

ఆ సాయంకాలం నీరెండలో-నీ నుదుటి సందూరం బొట్టు తలుకులను చల్లుతుంటే-పులకరించి పోయాను-
ఆ తలుకులను నా గుప్పిట్లో బంధించాలని చూచాను-
నీకు గుర్తుందా ?

నీ అమృత సహవాసంలో - పండిన ప్రణయ రాగాలు నింపి ఓ మధుర కావ్యాన్ని రచించాను నీకు చూపిద్దామంటే....?
నీవు లేవు మరి-నేనేం చేయను ?

భగవంతుడు ఎప్పుడు దయ చూపుతాడో ఈ లోకాన్ని వీడి-నీతో ఎప్పుడు కలుస్తానో అంతవరకూ-ఇలాగే కవితలల్లుతూ వుంటాను.
స్మృతులలోనే జీవిస్తుంటాను.

—ఎ. సుధారాణి

అంటు : వాళ్ళ పవిత్రత చెడదు. ఆ పనే ఆడది చేస్తే అది పాపం : మోసం : అపవిత్రత : ఇలాంటి నియమా లేర్పరిచింది మీలాంటి స్వార్థపరులయిన మొగాళ్ళు కదూ : నన్ను వివాహం చేసుకునే ముందు మీరు మరే ఆడదానితోనూ కామకలాపాలు జరపలేదా : మీ తల్లిగారి పాషిగా జరప లేదని చెప్పండి....”

సురేంద్ర వివ్వెరపోయాడు : కోపం అణచుకోలేక ఆమె చెంప మీద బలంగా కొట్టాడు. ఈ పీచురాలు తననే ప్రశ్నిస్తోంది : హతాత్తుగా అతనికి నీత గుర్తుకొచ్చింది. తనకి నీత ప్రేమలేఖలు రాసింది. తనూ ఆమెకి రాశాడు. అయితే అదీ ఇదీ ఒకటేలా అవుతుంది : అయినా ఆ విషయం మాట్లాడేంత రైర్యం దీనికెవరిదా ?

“నీలాంటి దాస్తో వాదించడానికి, తుచ్చమైన విషయాలకి నా తల్లి పాషిగా కావాలంటావా : అసలు నిన్ను చంపకుండా వదలడం నా పొర పాటు :” ఉద్రేకంగా అన్నాడు.

ఈ రోజుల్లో తలనొప్పి అంటే మాటలా!
సాలోఫేన్ ను వాడండి.
అమోఘంగా నొప్పులను నివారించే
విశిష్టమైన మాత్ర.
వెల అతిచౌక

మంచి నొప్పుల నివారిణి సాలోఫేన్ ను
గమనించండి. దీనిలో రెండు మందులు
అమోఘంగా నొప్పులను పోగొట్టేవి
చేరివున్నాయి—ఆస్పిన్, ఫెనాసిటన్—
అయినప్పటికీ వెల మాత్రము 7 పైసలే
ఒకమాత్ర. సాలోఫేన్ అతిశీఘ్రంగా,
తలనొప్పులకు జలుబులకు వందలనొప్పి,
స్థూ జ్వరాలకు కండలనొప్పులకు ఉపశమనం
కల్గిస్తుంది. సాలోఫేన్ నొప్పుల నివారిణి మాత్రము—
ఏళ్లతరబడి ఇంటింటా ప్రసిద్ధిపొందిన అమృతాంజన్
లిమిటెడ్ వారి తయారీ.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్ వారి నమ్మకమైన తయారీ

సాలోఫేన్ - అమోఘమగు నిరపాయకరమైన నొప్పుల నివారిణి

SAA/AMS/2197 TEL

స్వరూప కళ్ళు వెంటి నీళ్ళు తిరిగినయ్యే.

“నీలాంటి పశువుల్లో గౌరవంగా మాట్లాడటం నాదీ తప్పే! ఒళ్ళు విషయం గుర్తుంచుకో! నేను చాలా మొండిదాన్ని! దైర్యవంతురాలని కూడా! నువ్వు కాదన్నంత మాత్రాన అదో గతి పాలవుతాననుకొంటున్నావ్! నాకలాంటి భయమేమీ లేదు! నా చదువే నన్ను పోషించగలదు! ఎవరినీ యాచించకుండా గడవగలను....” రోషంగా అందామె.

సురేంద్ర కొంచెం తగ్గడు. ఆమె అంత దైర్యంగా తెగించి అలా మాట్లాడగలదని అనుకోలేదు! అనలు అడవిల్లంలో ఇంత తెగింపు ఉంటుందని కూడా ఊహించలేదు.

“అవున్నే నీకు భయమెందుకు? ఎవడో వలలో వేసుకొని రోజులు గడవగలవ్....” అనేసి కంచంలో చెయ్యి కడిగేసి ఆ గదిలోనుంచి బయటికి వెళ్ళిపోయాడతను. స్వరూపకి విపరీతమయిన కోపం వచ్చింది కానీ బలవంతంగా అణచుకొని ఉరుకుండిపోయింది. మరికొద్దిసేపట్లో సురేంద్రా, అతని తల్లి, చెల్లెల్లా మరి ఒకరిద్దరు బంధువులు అంతా కలిసి బస్ స్టాండ్ కి బయల్దేరారు. తన తల్లి తండ్రి బయటివరకూ వెళ్ళి దీనమైన మొఠాంతో తిరిగి వచ్చారు.

వాళ్ళు వెళ్ళేప్పుడయినా స్వరూపను తీసుకెళ్ళే విషయం ప్రస్తావించక పోవడం వారికి మనస్తాపం కలుగజేసింది.

కొద్దిసేపటి తరువాత నెమ్మదిగా స్వరూప దగ్గరకొచ్చింది ఆమె తల్లి.

“వెళ్ళేటప్పుడు అతను నీతో ఏం చెప్పాడమ్మా?” అత్రుతగా అడిగింది.

స్వరూపకి తల్లి మనసులోని దిగులు అర్థమయిపోయింది. ఆమె దగ్గర నిజాన్ని దాచి మరి కొంతకాలం బాదించడం అవివేకం అనిపించింది.

స్వరూప మౌనంగా ఉండటం చూచి మళ్ళీ అడిగిందామె “నిన్నెప్పుడు తీసుకెళ్తారో చెప్పారా?”

“నన్నింతెప్పుడూ తీసుకెళ్ళరమ్మా! నన్నొదిలేశారట....” తలొంచు కుని అంది స్వరూప.

ఆమె తల్లి ఉక్కిరిబిక్కిరయిపోయింది. మొఖం పూర్తిగా పారి పోయింది.

“వదిలేశారా?” తడబడుతూ అడిగింది.

“అవునమ్మా! నేనూ, ప్రసాద్ ప్రేమించుకున్న విషయం వాళ్ళకు తెలిసిపోయింది.”

ఆమె తల్లి అక్కడే కుప్పలా కూలిపోయింది.

7

“వీరూ అవిదనెప్పుడు చూపిస్తావ్ మాకు?” ఆ రోజు ఆఫీస్ కొచ్చిన సురేంద్ర చుట్టూ మూగారు మిగతా స్టాఫ్.

“చూపిస్తాను! తొందరపడకండి!” నవ్వు తెచ్చుకుంటూ అన్నాడు సురేంద్ర.

“ఎప్పుడు?”

“కొద్ది రోజులు పోయాక....”

“అంటే పార్టీ ఇవ్వాలొస్తుందని అప్పటివరకూ అవుతున్నావా?”

“నో....నో! అదికాదు!”

“కానప్పుడు రేపు సందే మమ్మల్నందరినీ మీ ఇంటికి పిలవొచ్చుగా!”

“టీపార్టీ వేస్ట్ కాదులే! మేమందరం ప్రెజెంటేషన్లు తీసుకొస్తాం!” సురేంద్ర సందిగ్ధంలో పడిపోయాడు. ఏం చెప్పాలో తెలీటం లేదు.

“అదికాదు! మా మినెస్ ని తీసుకురాలేదు!” అన్నాడు నెమ్మదిగా.

“తీసుకురాలేదా? అదేమిటి?”

“మా మామగారికి వంట్లో బావుండలేదు. అందుకని అక్కడే వదలి వచ్చాను. ఆయనకి వంట్లో స్వస్థత చేకూరగానే వస్తుంది. అప్పుడు తప్ప కుండా పార్టీ ఎరేంజ్ చేస్తాను. లేదా - మీ అవిదని చూడకపోయినా పరవాలేదూ అంటే రేపే ఆఫీస్ లో పార్టీ ఇచ్చేస్తాను....”

“వద్దులే! మీ అవిదొచ్చాకే ఇద్దరూగాని....”

“ఎన్ని రోజులవుతుందో ఏమో! అంతవరకూ మిమ్మల్ని ఉరించడం ఎందుకూ! రేపే ఆఫీస్ లో ఎరేంజ్ చేస్తాను! ఏమండి రామారావుగారూ!”

తలొంచుకుని ఫైర్ చూస్తున్న హెడ్ క్లర్క్ రామారావు నవ్వాడు.

“సరే అలాగే కానీ!....”

అంతా ఎవరి నీట్లకు వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. తేలిగ్గా గాలి వీల్చాడు సురేంద్ర.

సమయానికి ఏదోఒక అబద్ధం చెప్పి తప్పించుకున్నాడు. రేపు స్వీటూ, హాటూతో ఒక పార్టీ ఇచ్చేస్తే-అంతే! తరువాత ఎవ్వరూ తన భార్య గురించి మాట్లాడబోరు! ఆ చరిత్ర మాసిపోతుంది. తన గురించి పట్టించుకునేవారే ఉండరు.

మధ్యాహ్నం లంచ్ టైములో అందరితోపాటు కాంటీన్ కి వెళ్ళుకుండా నీట్లోనే ఏదో పనిచేసుకొంటున్నట్లు నటించాడతను. నరుగురిలోకెత్తే తన పెళ్ళి గురించి ప్రస్తావన వస్తుందేమోనని భయంగా వుంది. అసలా విషయం మాట్లాడాలంటేనే ప్రాణం మీదికొస్తుంది తనకి.

“హల్లో....” మాధురి అతని టేబుల్ దగ్గరకొస్తూ పలుక రింపుగా అంది.

“హలో, మాధురిగారూ! బావున్నారా?”

“ఓ! వెళ్ళింది కదాని అకలి వేయడం లేదనుకుంటాను మీకు! లంచ్ కెళ్ళుకుండా కూర్చున్నారు!” నవ్వుతూ అందామె.

“ఊహూ! అదేం కాదులెండి! ఈ పైలు సంగతేదో తేల్చుకొనే వరకూ నీట్లోంచి లేవకూడదనుకున్నాను....”

“అయిపోయిందా మరి?”

“ఇప్పుడే పూర్తయింది! మీరు కాంటీన్ కేనా?”

“అవును!”

“వదండి! నేనూ వస్తున్నాను....” తనూ లేస్తూ అన్నాడతను. ఇద్దరూ కాంటీన్ వేపు నడిచారు. మాధురికి ముప్పై అయిదేళ్ళుంటాయ్! ఇంకా అవివాహితగానే ఉంది. కారణం ఆఫీసులో ఎవరికీ తెలీదు. మగాళ్ళంద రిలో కలిసి మెలిసి ఉంటుంది. కానీ, అదే ఆఫీసులో మరో నెక్స్ట్ లో పని చేసే ఇద్దరు అమ్మాయిలతో మాట్లాడాలంటేనే చిరాకు. [నశేషం]

'వనిత మాటల కొలువు'లో ప్రీతి మాత్రమే పాల్గొనాలి. ఈ సంచికలో ఉన్న కూపను పూర్తి చేసి కవర్లో పెట్టి 'వనిత మాటల కొలువు-20' చందమామ బిల్డింగ్స్. మద్రాసు - 800 026 చిరునామాకు పిలివరి నెలాఖరులోగా చేరేలా పంపాలి. ఆ కవర్లో మాటల కొలువు కూపను తప్ప మరేదీ ఉండకూడదు. ఒక కవర్లో ఒక్క ఎంట్రీయే ఉండాలి. గళ్ళలో వేసే అక్షరాలు కుట్రంగా, తెలిసేలా ఉండాలి. కొట్టివేతలూ దిద్దు బాట్లూ ఉండకూడదు. దీని సమాధానం, పరితాలూ 1977 ఏప్రిల్ 1వ తేదీ సంచికలో ప్రచురింప బడతాయి. మా దగ్గర గల సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానం పంపినవారికి రూ. 150 లు బహుమతిగా పంపుతాము. సరైన సమాధానం పంపేవారు ఒకరికంటే ఎక్కువమంది గనుక ఉంటే, బహుమతి మొత్తం సమానంగా పంచ బడుతుంది. దీనికి సంబంధించిన ప్రతి విషయం లోనూ 'వనిత' నిర్వాహకవర్గానిదే తుది నిర్ణయం. ఈ విషయంలో ఎటువంటి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలూ జరపబడవు.

అధారాలు-అర్థం

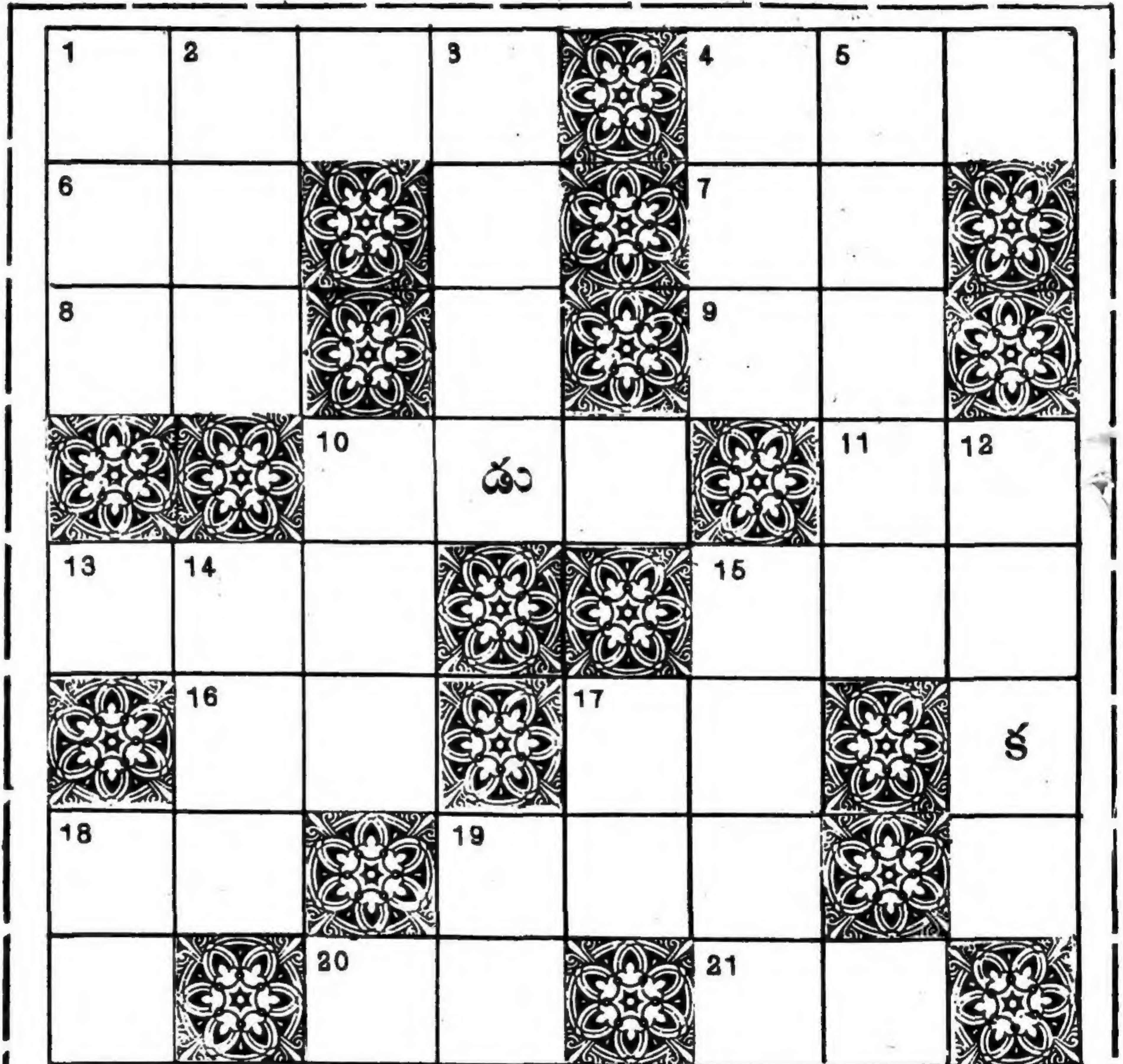
1. ప్రీతి ముఖానికి దూరంగా ఉండే పోలిక...
4. పువ్వు-ఎక్కువ అయ్యాయా?
6. చప్పుడు ఎక్కువ కావడంతో అటూ ఇటూ అయిపోయింది.
7. గురువత్నిలో ఉన్నాయి.
8. చేతికొన కోసుకుపోయింది.
9. పానం చెయ్యి-అటు నుంచి వచ్చి.
10. నంకోపమేనా?
11. ఒక ప్రాంతపు కొంత
13. గ్రేడి.
15. కొందరు అత్తగార్లు పెట్టేవి: కోడళ్ళు అను భవించేవి.
16. నాలుకకు తెలిసేది.
17. అమ్మా!
18. జాగ్రత్త...కాటుచెయ్యగలదు.
19. అప్పు చెయ్యరానికి వనికవచ్చే ఒక విధానం
20. వంటకు ఉపయోగపడే వదార్థం.
21. పంచదూతాల్లో ఒకటి.

అధారాలు-నిలువు

1. పార్వతీదేవి-గయ్యాకా?
2. సరదాగా కొమ్మలతో చేసుకునే పందగ

వనిత మాటల కొలువు-20 రూ 150 లు బహుమతి

3. రశ్మిదేవి భర్త
4. వగులు...
5. దుఃఖం-అందువల్లే చెల్లా చెదరయిపోయింది!
10. ఈ కాలంలో కూడా గొడుగు అవసరమే...
12. చేతికి దరించే ఆభరణాలు - కిందూ మీదూ అయ్యాయి-అంతే!
14. నూనె-అటూ అటూ ఒరికింది.
15. మాట కచ్చేరి-వ్యర్థమైన మాటలతోనా?
17. మొదలూ తుదీ పోయాక ఇంకా సమానత ఏమిటి?
18. శ్రమ వడతం.
19. చెయ్యరానిది

పేరు.....

చిరునామా.....

.....

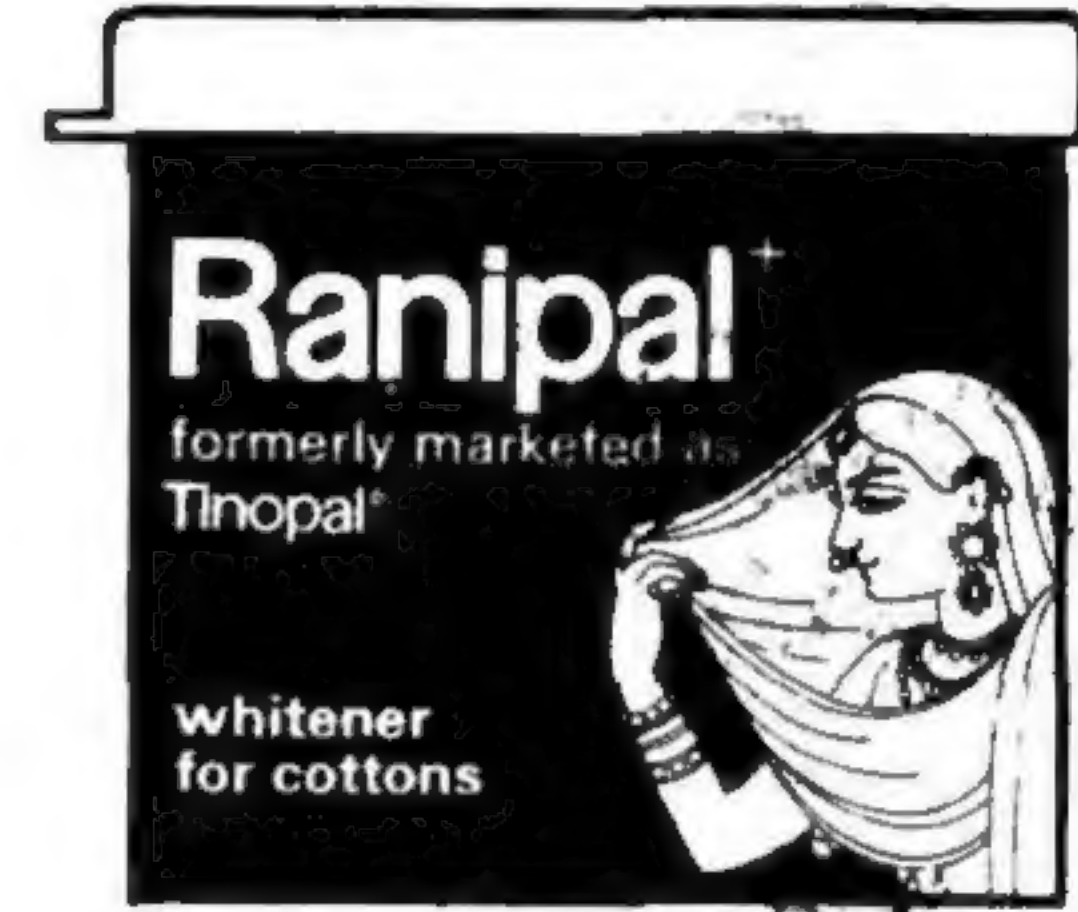

టినోపాల్* ఇప్పుడు ఓ కొత్త పేరుతో

రానిపాల్⁺

రానిపాల్⁺
నూలు చుస్తులకు

రానిపాల్-ఎస్
సింథెటిక్ మరియు
మిశ్రమ చుస్తులకు

ఉత్పాదన అదే, పనితీరు అదే, కాని పేరు మార్తం కొత్తది.

సర్వోత్తమ తెలుపు కోసం రానిపాల్⁺

Suhrid Geigy
LIMITED

+ సుహృద్-గైగి లిమిటెడ్ వారి గ్రేడ్ మార్క్

* ఇంతకు పూర్వం సీబా-గైగి లిమిటెడ్ వారి లైసెన్స్ క్రింద అమ్మబడిది.

ఫోన్: 446440

వివాహాలు మరియు అన్ని శుభ కార్యాలకు
వాణి వారి చీరలనే ధరించండి

వాణి సిల్క్స్ హౌస్ (విరకండిషన్స్ పో రూమ్)

'జైన్ భవన్'

92, పాండిబజార్ (మేడమీద)

టి. నగర్,

మద్రాసు-600 017

మా ఆదాయ పొదుపు పథకంలో చేరి లాభం పొందండి!